

Møteinnkalling

Utvalg: Nordreisa formannskap
Møtested: Formannskapssalen, Rådhuset
Dato: 27.06.2014
Tidspunkt: 11:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77 77 07 10, eller pr e-post til postmottak@nordreisa.kommune.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 20/14	Referatsaker <i>Referatsaker som er unntatt offentlighet er tilgjengelig under møtet.</i>		
RS 57/14	Bostøtte - manuelle saker avvikles fra og med juni 2014		2014/889
RS 58/14	Eldrepolitisk handlingsplan for Troms		2012/1658
RS 59/14	Forhåndsgodkjenning av startlån	X	2014/1203
RS 60/14	Kontoutskrift 2013		2011/2248
RS 61/14	Modellkommuneforsøket - stimuleringsmidler 2014		2009/5972
RS 62/14	Møte i avviklingsstyret for Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat 27.05.14		2009/4744
RS 63/14	Møte i styret for Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat 19.03.13		2009/4744
RS 64/14	Revisors beretning vedrørende kompensasjonsoppgave for merverdiavgift 2.termin 2014		2012/2655
RS 65/14	Revisorsberetninger 2013 og 2014 og revisorbekreftelse-Legatregnskap		2009/4744
RS 66/14	Skatteinngangen pr. april 2014 i kommunene i Troms		2012/232
RS 67/14	Svar på søknad om startlån	X	2014/1783
RS 68/14	Svar på søknad om startlån, forhåndsgodkjenning	X	2014/1214
RS 69/14	Svar på søknad om startlån, forhåndsgodkjenning.	X	2014/1577
RS 70/14	Svar på søknad om startlån, tilskudd til etablering og tilpasning	X	2014/950
RS 71/14	Svar på søknad om Startlån.	X	2014/891
RS 72/14	Tilbakeføring av overskudd for 2013		2009/6441
RS 73/14	Tildeling kommunale næringsfond 2014 - Nordreisa kommune		2014/2050
RS 74/14	Tilsagn om tilskudd til livssynsnøytrale seremonirom 2013		2013/4168
RS 75/14	Utbytte for 2013 fra Ymber AS		2012/232
RS 76/14	Utvikling i kommuneøkonomien i Troms 2013/2014		2012/232
RS 77/14	Varsel om renteregulering lånenr. 20110371		2014/1911
RS 78/14	Varsel om renteregulering lånenr. 20110372		2014/1911
RS 79/14	Vedtak om sletting av stiftelse fra Stiftelsesregisteret - Johannes Holmboe Giæver og Hustrus legat - organisasjonsnummer 997 147 840		2009/4744
RS 80/14	Årsmelding 2013 for Johannes Holmboe Giæver og hustrus O. Fredrikke Lyngs legat		2009/4744
RS 81/14	Årsmelding 2014 for Johannes Holmboe Giæver og hustrus O. Fredrikke Lyngs legat		2009/4744
PS 21/14	Fastsetting av priser vedr. utleie av kommunal grunn		2013/2996
PS 22/14	Utleie av Sørkjosen skole		2014/2104
PS 22/14	Søknad om skjenkebevilling - Storslett hotell drift AS		2012/2253

PS 20/14 Referatsaker

Husbanken

Retur: Husbanken
Postboks 1404, 8002 BODØ

Side 1 av 1

Vår dato
10.06.2014

Vår referanse
2014/13528

Bostøttekontoret i kommunen

 NORDREISA KOMMUNE	
10 JUN 2014	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Bostøtte - manuelle saker avvikes fra og med juni 2014

Nå skal ikke lenger kommunen sende manuelle saker til Husbanken. Kommunen skal registrere de nødvendige opplysningene i systemet, og så blir alle vedtak behandlet maskinelt. Dette gir enklere saksgang, vesentlig mindre bruk av ressurser både i kommunen og i Husbanken.

Med "manuelle saker" mener vi saker med inntektsnedgang og ingen NAV-ytelser. Tidligere har kommunen sendt disse sakene til Husbanken for behandling. Dette er en praksis som har hengt igjen fra gammelt regelverk, som sa at Husbanken skulle vurdere om årsaken til inntektsnedgangen kunne godkjennes i slike saker. Med ny lov falt denne bestemmelsen bort. Det er derfor ikke lenger nødvendig at Husbanken behandler disse søknadene manuelt.

Ingen nye oppgaver til kommunen

Også i dag skal kommunen kvalitetssikre opplysninger i søknaden og registrere alle søknader i systemet. Endringen medfører derfor ingen nye oppgaver for kommunen.

Hvis det skulle oppstå behov for å få hjelp i saker med inntektsnedgang, kan kommunen selvfølgelig kontakte Husbanken. Men kommunen skal ikke sende manuelle saker til Husbanken uten at det er avtalt på forhånd.

Endringer i bostøttesystemet

Når systemet åpner for registrering av juni måned, så vil knappen "Nedgang av andre årsaker" være fjernet. Rapport R07- manuelle saker vil også være tom fra om med juni måned.

Hvis det er gjort avtale med Husbanken om å sende inn saken, skal saken ikke registreres ferdig. Da må kommunen mellomlagre saken, slik at den har status som journalført. Videre må kommunen registrere saken som overført til Husbanken i bostøttesystemet. Slike saker vil nå framkomme på rapporten R08.

Mer informasjon

Vi har lagt ut informasjon på bostøttesidene for kommunen på husbanken.no. Her kan du også lese mer om inntektsbegrepet, kvalitetssikring av søknader og hvordan søknader med mangelfulle inntektsopplysninger skal behandles.

Med vennlig hilsen
HUSBANKEN

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

ELDREPOLITISK HANDLINGSPLAN FOR TROMS

**Fylkesrådet i Troms
2013**

Innhold

FYLKESELDRE RÅDETS ROLLE OG HENSIKTEN MED ELDREPOLITISK HANDLINGSPLAN	4
Generelt om eldrerådernes funksjon og oppgaver	4
Fylkeseldrerådets rolle i forhold til de kommunale rådene	4
Oppfølging av planen	5
ALDERSDISKRIMINERING	6
SAMHANDLINGSREFORMEN	7
Økonomiske og praktiske virkninger for kommunene	7
Utforming av boliger og institusjoner for beboere med demens	8
ELDRESENTER	10
REKRUTTERING AV PERSONELL TIL HELSESEKTOREN	11
Universitetsutdannede:	12
Sykepleiere og helsefagarbeidere:	12
Ufaglærte:	12
Politisk engasjement om bemanningsproblemene:	13
KULTUR OG FOLKEHELSE	14
Kulturtilbud i kommunene	14
Føringer for arbeidet med en bedre folkehelse	15
Folkehelseloven	15
Folkehelsemeldingen ”God helse – felles ansvar”	15
Lokale vedtak og planer for folkehelse og kultur	16
ANDRE HELSEFREMMEDE OG FOREBYGGENDE TILTAK	18
Hjemmebesøk	18
Trygghetstelefoner – Besøk.	19
Frisklivssentraler.	20
Vold mot eldre	20
Brannvernberedskap	21
Kosthold	21
TILTAK AV SOSIAL OG KULTURELL KARAKTER	22
Folkebibliotekene som nettverksbyggere og arena for kulturelle aktivitet.	22
FRIVILLIGHETSSENTRALER	23
SYKEHJEM OG BOLIGER TILPASSET ELDRE	24
A. Kommunale sykehjem	24
B. Kommunale omsorgsboliger	24
C. Boliger tilpasset eldre	25
FORHOLDET TIL ELDRE I URFOLKS- OG MINORITETSGRUPPENE	25
VELFERDSTEKNOLOGI	26

TANNHELSETJENESTEN.....	28
A. Pasienter underlagt pleie- og omsorgstjenesten i kommunen	29
B. Hjemmeboende eldre utenom kommunehelsetjenestens ansvar	29
C. Tannhelse integrert i helsetjenesten for øvrig.....	30
D. Innspill til ny tannhelselov.	30
TT-ORDNINGEN	30
KOLLEKTIVTRAFIKK	32
ANDRE AKTUELLE EMNER FOR ARBEID I ELDRERÅDENE	32
Nettverksbygging blant eldre	32
Dataopplæring	33
Opplæring i bruk av mobiltelefon	33
Kjøreopplæring for eldre	33
Geografisk avgrenset førerkort?	34
Kurs i forberedelse til pensjonsalderen.	34
AVSLUTNING – HVORDAN KOMME I GANG MED AKTIVITETER?	34

FYLKESELDRE RÅDETS ROLLE OG HENSIKTEN MED ELDREPOLITISK HANDLINGSPLAN

Generelt om eldrerådenes funksjon og oppgaver

Etter lov om eldreråd er kommuner og fylkeskommuner forpliktet til å opprette eldreråd, og rådene skal være et rådgivende organ for kommunestyre og fylkesting i saker som gjelder eldre i vid forstand. Eldrerådene har uttalerett og skal være rådgivere i alle saker som angår eller har betydning for eldre i fylket og kommunen. Ved at svært mange av de saker som behandles av kommunestyre og fylkesting på en eller annen måte berører hele befolkningen, mao. også de eldre, har eldrerådet uttalerett ikke bare i saker som eksplisitt dreier seg om de eldre. Rådene er frie organer som sjøl avgjør om de vil uttale seg til de forskjellige saker som er til behandling i kommunen/fylkeskommunen. Vanligvis er det slik at saker oversendes rådet for uttalelse, enten fra administrasjonen eller fra politiske organer i kommunen/fylkeskommunen, eller andre organ, f.eks. statlige. Dessverre blir eldrerådene uttalerett ofte glømt. Eldrerådene har en utfordring i å følge opp overfor kommunens ledelse at alle saker som eldrerådet etter loven har uttalerett til, blir sendt rådet tidligst i saksprosessen slik at rådet kan få avgitt uttalelse før det er truffet vedtak. Eldrerådet kan også på selvstendig grunnlag ta opp andre saker etter eget valg.

På statlig hold er Statens Eldreråd gitt ny betegnelse "Statens Seniorråd" og en begrunnelse for det er at rådet også skal ta opp saker som angår "seniorer" i arbeidslivet. Loven om eldreråd er imidlertid ikke endret. Den korrekte betegnelsen for slike råd er ELDRE RÅD. Deri ligger det at rådene først og fremst behandler saker som angår "eldre", i denne sammenheng vil det i hovedsak gjelde de som er alderspensjonert. Men rådet har også anledning til å uttale seg om saker som angår "seniorene". Begrepet eldre er ikke entydig mht. alder. I forskjellige sammenhenger opererer en både med 45 +, 55 + og 60 år som grense for "senior"-betegnelsen. At rådene, i likhet med Statens seniorråd, engasjerer seg i saker som vedrører dem som om ikke alt for lang tid vil tre inn i pensjonistenes rekke, anses som en naturlig del av rådene oppgaver, men hovedoppgaven er å ivareta alderspensjonistenes tarv.

Statens Eldreråd, nå Statens Seniorråd, har gitt ut veiledning for eldrerådene virksomhet. Disse retningslinjene antas å være kjent og gjentas ikke her. Det vises ellers til Statens Seniorråds hjemmeside på Internett www.statens.seniorraad.no

Fylkeseldrerådets rolle i forhold til de kommunale rådene

Etter loven har fylkeseldrerådene ingen koordinerende eller overordnet funksjon for de kommunale eldrerådene. Men både fra kommunalt og statlig hold har det vært gitt uttrykk for at det fylkeskommunale rådet burde påta seg være et samordnende og veiledende organ i sitt fylke overfor de kommunale eldrerådene for å lette deres arbeid. Dette har på lokalt hold kommet fram i flere sammenhenger, både i de fylkesvise konferansene som fylkeseldrerådet har arrangert om problemer av felles interesse, og på andre måter.

På en konferanse i Bodø for samtlige fylkeskommunale eldreråd i 2001, oppfordret daværende statsråd Magnhild Meltveit Kleppa fylkeseldrerådene til å påta seg en koordinerende og veiledende rolle overfor de kommunale rådene, selv om de etter loven ikke var pålagt dette. En lignende oppfordring kom lederen av Statens Seniorråd, Astrid Nøkleby Heiberg, med på en tilsvarende konferanse i Oslo i 2003.

Fylkeseldrerådet ser det også som en naturlig oppgave å være initiativtaker og pådriver for oppgaver som er kommunegrenseoverskridende.

Når fylkeseldrerådet i Troms tok initiativ til å lage en eldrepolitisk plan i 2006, var det derfor både etter oppfølging av nevnte anbefalinger fra Regjeringshold og fra ledelsen av Statens Seniorråd, om å være en motivator/inspirator for kommunale eldreråd i deres arbeid. Det var også et ønske om at Troms fylkesting skulle forplikte seg på de områder som fylkeskommunen fortsatt har ansvar for, så som kultur, utdanning og samferdsel. Videre var fylkeseldrerådet kjent med at noen andre fylkeskommuner, bl.a. Nord-Trøndelag, Vest-Agder og Akershus, hadde laget eldrepolitiske planer for sine fylker. Om begrunnelsen for å utarbeide en slik plan uttaler Akershus eldreråd:

Akershus eldreråd har ikke tatt mål av seg til å lage en kokebok for eldrerådsarbeid, men håper at dette dokumentet kan være til hjelp i det eldrepolitiske arbeidet i eldrerådene. Et felles eldrepolitisk handlingsprogram forutsettes å uttrykke hva eldre i Akershus mener skal være retningsgivende for utvikling og tjeneste- og servicetilbud mv for eldre. Det eldrepolitiske handlingsprogrammet forutsettes derfor både å dokumentere behov, formidle svakheter og styrker ved eldres livssituasjon slik eldre selv ser det, og formulere strategier for eldrerådernes arbeid og ønskede kommunale, fylkeskommunale og statlige tiltak.”

Fylkeseldrerådet i Troms sluttet seg til den begrunnelsen en i Akershus ga for å lage et slikt program og begrunnelsen er den samme med foreliggende reviderte plan.

Mobilitet og endret bosettingsmønster har dramatisk endret behovet for offentlig omsorg. En villet mobilitet både fra samfunnet og næringslivet har splittet generasjonene geografisk, og dermed umuliggjort den familieomsorgen som var tilnærmet enerådende en generasjon eller to tilbake i tid. Utviklingen har ført til at behovet for mellommenneskelig kontakt ofte må dekkes på annen måte enn gjennom familien. Hvordan dette behovet skal ivaretas bør være en aktuell oppgave for eldrerådene å ta opp.

I tillegg vil vi peke på den utfordring og nytenkning som vil tvinge seg fram som følge av nye generasjoner eldre med andre behov og krav enn det som er tradisjon blant dagens eldrengenerasjon. I NOVA-Rapport 11/05 pekes det på at morgendagens pleie- og omsorgstjenester vil møte brukere som er mindre beskjedne, stiller større krav og vil bestemme mer sjøl enn tilfellet er med dagens omsorgstrengende. Det er også en tydelig tendens til at flere av morgendagens eldre vil være skilte eller enslige uten barn. Dette og flere andre forhold, som for eksempel at det blir flere gamle eldre og eldre med depressive lidelser, gjør at både omsorgstjenesten og de eldre sjøl, representert ved eldrerådene, må tenke nytt og være forberedt på nye og større oppgaver i framtiden. Eldrerådene må legge disse endra forholdene inn i arbeidet sitt og søke å påvirke kommuneadministrasjon og politisk ledelse til å ta hensyn til de nye behovene både i planlegging av boligbygging og behov for eldresentra.

Den første planen ble altså laget i 2006 og fylkeseldrerådet har nå funnet det riktig å gjøre en revisjon av planen i forhold til nye rammevilkår som er gjennomført etter den tid. Derfor er dokumentet omarbeidet. Fylkeseldrerådet har fått tilbakemeldinger fra flere hold om at den første planen ble godt mottatt og at den har fungert slik en tenkte seg det. Vi håper at også den reviderte planen kan være til hjelp for eldrerådene i deres arbeide.

Oppfølging av planen

De enkelte eldreråd er selvstendige organer som fatter sine vedtak på fritt grunnlag. Men for at arbeidet i rådene skal bli så godt som mulig, er det av betydning å hente ideer, løsninger og meninger fra forskjellig hold. Det har da også vært hensikten med de årlige fylkesvise eldrerådskonferansene som fylkeseldrerådet i Troms har avviklet og fortsatt håper å kunne

arrangere i årene som kommer. Denne handlingsplanen kan forhåpentligvis være en kilde for de kommunale eldrerådene til ideer, oppgaver og løsninger som kan være aktuelle å arbeide videre med, enkeltvis eller i et samarbeid med andre kommunale eldreråd.

Fylkeseldrerådets regner med og håper at denne planen skal bli en kilde til inspirasjon for eldrerådsarbeidet, og at den blir aktivt benyttet både av statlige organer, kommunene og fylkeskommunen når det skal fattes avgjørelser som berører de eldres situasjon. De kommunale eldrerådene står fritt til å bruke momenter fra denne planen helt eller delvis i sitt arbeid og til evt. å lage en lignende lokal plan for sin kommune.

ALDERSDISKRIMINERING

Statens Seniorråd har gjennomført en undersøkelse av folks holdninger til eldre i og utenfor arbeidslivet, samt for å se om det er behov for mer og grundigere kunnskap om holdninger til eldre og aldersdiskriminering.

Undersøkelsen viser at nordmenn flest sier at de har overveiende positive holdninger til eldre. Det gjelder for alle aldersgrupper, begge kjønn, alle inntektsgrupper og utdanningsnivåer. Likevel er det et faktum at diskriminering på grunn av alder forekommer både i yrkesliv, i forhold til offentlige bestemmelser og i samfunnet generelt. Eksempler på dette er:

- Inndragning av støtte til eldre bønder, inndragning av eldre fiskeres kvoter, inndragning av fastlegehjemmel ved fylte 70 år.
- Bortfall av yrkesskadeerstatning, av rett til sykepenger, arbeidsavklaringspenger og ordningen med varig tilrettelagt arbeid.
- Øvre aldersgrenser for lån og kredittkort, for enkelte mobilabonnement, for enkelte bensinkort, for forsikringstjenester (reise- og ulykkesforsikring)

Listen kan gjøres lengre enn dette. Det vises til publikasjon fra Statens Seniorråd. Fylkeseldrerådet oppfordrer i likhet med Statens Seniorråd om at de enkelte eldrerådene tar opp temaet aldersdiskriminering i egen kommune som tema.

Fylkeseldrerådet vil oppfordre Statens Seniorråd om, sammen med Likestillingsombudet, om aktivt å gå inn for at Norge innfører en tilsvarende lov mot aldersdiskriminering som det Sverige har gjort. Fra 1. januar 2013 er det forbudt ved lov å diskriminere på grunn av alder. Det samme burde det være mulig å få til også i Norge!

Tiltak:

1. Fylkeseldrerådet oppfordrer i likhet med Statens Seniorråd til at de enkelte eldrerådene tar opp temaet aldersdiskriminering i egen kommune som tema.
2. Fylkeseldrerådet oppfordrer Statens Seniorråd og Likestillingsombudet til å gå sammen om en henvendelse til Regjeringen om snarest å innføre "Lov mot aldersdiskriminering" på samme måte som det Sverige har gjort.

SAMHANDLINGSREFORMEN

Stortinget vedtok i 2010 en samhandlingsreform for helsetjenesten. Vedtaket bygget på Stortings-meldingen "Rett behandling – på rett sted - til rett tid" som ble behandlet i 2008/2009.

Et sentralt mål med reformen er å få til et bedre samarbeid mellom den statlige helsetjenesten og den kommunale helse- og sosialtjenesten om pasientene. Et annet mål er å redusere etterspørselen etter spesialisthelsetjenester, både ved at kommunene overtar oppgaver som i dag utføres ved sykehusene og ved at det skal skje en større satsing på forebyggende helsearbeid i kommunene, slik at en ved dette kan redusere behovet for spesialisthelsetjenester ved sykehusene.

Viktige konsekvenser ved reformen er:

- Kommunen skal betale 20 % av kostnadene ved selve innleggelsen av pasienten både ved ordinær innleggelse, dagbehandling eller poliklinisk behandling. (Innført 01.01.2012)
- Kommunen skal betale pr. døgn for utskrivningsklare pasienter som blir liggende på sykehuset når de er utskrivningsklare. (Innført 01.01.2012) En pasient er utskrivningsklar fra sykehus når pasienten er ferdigbehandlet i spesialisthelsetjenesten. Kommunene overtar da det finansielle ansvaret for pasienten.
- Kommunen skal sørge for tilbud om døgnopphold til pasienter ved behov for øyeblikkelig helse- og omsorgshjelp. (Innfases gradvis, men full innføring fra 01.01.2016).
- Kommunens økede kostnader skal finansieres ved at deler av de tilskudd som tidligere ble overført direkte fra staten til helseforetakene, overføres til kommunene.

Økonomiske og praktiske virkninger for kommunene

Det er overført midler fra spesialisthelsetjenesten til kommunene, men fra kommunal side stilles det spørsmål ved om de midlene som overføres, er tilstrekkelige til å dekke merutgiftene som reformen medfører. Mange kommuner har heller ikke personell, utstyr eller lokalteter som skal til for å overta ansvaret for den behandling og pleie som blir kommunens ansvar etter reformen.

Reformen reiser mange spørsmål og delvis uavklarte problemstillinger som er under kontinuerlig drøfting. I denne handlingsplanen tar en utgangspunkt i at Stortinget har vedtatt en reform som er gjeldende lov og rett i Norge og som kommunene må forholde seg til. Fylkeseldrerådet forutsetter at de økonomiske og praktiske spørsmål som reformen reiser må finne sin løsning, men det er lite en handlingsplan som denne kan bidra i så måte i de kompliserte spørsmål som reformen medfører. Men eldrerådene bør følge med utviklingen og si fra om eventuelle uheldige virkninger av reformen.

Samhandlingsreformen vil få stor betydning for den gruppen som eldrerådene representerer – de eldre. De overordnede målene om gode tilbud og likhet for alle er det ikke vanskelig å slutte seg til. Men målene rommer en del etiske dilemmaer som ikke er drøftet eller i hvert fall ikke avklart. Det hevdes også at det er svært vanskelig å vite om den nye ordningen

primært er begrunnet ut fra pasienthensyn eller fra et kostnadssynspunkt. Flere har også påpekt at Samhandlingsreformen er aldersdiskriminerende. En ekspertgruppe nedsatt av helse- og omsorgsdepartementet slo i 2011 fast at deler av reformen bygger på feilaktige faglige forutsetninger.

At ordningen er omstridt og medfører betydelige administrative kostnader og praktiske problemer er åpenbart. At mange, antakelig de fleste kommunene, vil få betydelige problemer med å gjennomføre reformen synes også klart. Det er framsatt mange synspunkter om at hele samhandlingsreformen bærer preg av at flere ting som burde vært tatt opp, ikke er drøftet og avklart.

Samhandlingsreformen er imidlertid vedtatt av Stortinget og er gjeldende lov som en må forholde seg til. Fylkeseldrerådet mener at det må foretas en grundig og fortløpende evaluering av hele reformen. Dersom en slik evaluering viser at hensikten og målene ved reformen ikke nås, må hele ordningen tas opp til vurdering.

Samhandlingsreformen og boligpolitikk

Fylkeseldrerådet vil peke på et forhold vedr. samhandlingsreformen som bør utredes og avklares snarest, nemlig den manglende sammenheng mellom reformen og offentlige boligpolitikk.

I en rapport fra forskningsstiftelsen Fafo påpekes det at den sosiale boligpolitikken vil bli en viktig faktor for at kommunene skal kunne klare å gjennomføre sin del av reformen. Dette forholdet er ikke berørt i utredningene før reformen ble vedtatt og er følgelig heller ikke noe moment ved gjennomføringen av reformen. Kommunene har dermed ikke noen føringer for hvordan den sosiale boligpolitikken skal utformes, sett i sammenheng med samhandlingsreformen.

Boligpolitikken vil kunne ha stor betydning for om kommunene lykkes i det helseforebyggende arbeid og for god rehabilitering av pasienter som er ferdigbehandlet på sykehus. Det må derfor, etter fylkeseldrerådets oppfatning, utarbeides veiledende sentrale retningslinjer for den sosiale boligbyggingen. I den sammenheng er det naturlig å peke på et annet forhold som med fordel kan tas inn i slike retningslinjer, nemlig;

Utforming av boliger og institusjoner for beboere med demens

Det er, i takt med øket levealder og bedre behandlingsmetoder for somatiske sykdommer, blitt langt flere enn tidligere som har demens i en eller annen form. Nesten 80 % av dem som i dag er innlagt på sykehjem, har en form for demens. Også svært mange av de som bor hjemme, lider av sykdommen.

Likevel er storparten av våre institusjoner ikke bygget med tanke på beboere/pasienter med demens og så godt som ingen vanlige boliger. Det være seg private boliger eller boliger knyttet til den kommunale helse- og sosialomsorgen.

Etter fylkeseldrerådets oppfatning må det vurderes om det ikke er på tide å utarbeide retningslinjer for utforming av nye institusjoner og boliger bygget med tanke på eldreomsorg, som tar hensyn til at en stor del av befolkningen vil lide under den "nye folkesykdommen" demens.

Tiltak:

1. Fylkeseldrerådet vil ta opp med ansvarlige myndigheter at det foretas en fortløpende evaluering av alle sider ved samhandlingsreformen.
2. Fylkeseldrerådet vil be om at de ansvarlige myndigheter vurderer behovet for retningslinjer for den sosiale boligbyggingen med tanke på å få best mulig oppfølging av samhandlingsreformen. I den sammenheng må også behovet for retningslinjer for hvordan en kan tilpasse nye og eksisterende institusjoner og boliger beregnet for eldreomsorg, til det faktum at flere og flere av beboerne vil ha sykdommen demens i større eller mindre grad.
3. Fylkeseldrerådet vil oppfordre de kommunale eldrerådene til å ta opp spørsmålet om hva som kan gjøres for bedre å tilpasse boligpolitikken i kommunen til kommunens forpliktelser etter Samhandlingsreformen.

HABILITERING OG REHABILITERING

I forskrift om habilitering og rehabilitering (Forskrift 2011-12-16 nr. 1256) er begrepene definert som ”prosesser med klare mål og virkemidler, hvor flere aktører samarbeider om å gi nødvendig bistand til pasientens og brukerens egen innsats for å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet”. Formålet med forskriften er å sikre at personer som har behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering, tilbys og ytes tjenester som kan bidra til stimulering av egen læring, motivasjon, økt funksjons- og mestringsevne, likeverdighet og deltakelse.

I forskriften pålegges kommunen en rekke forpliktelser fagområdet habilitering/rehabilitering. Kommunen skal bl.a. sørge for å ha en generell oversikt over behov for habilitering og rehabilitering og sørge for at alle som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendig utredning og oppfølging ved behov, og for nødvendig undersøkelse og utredning.

Også de regionale helseforetakene (RHF) er i forskriftene pålagt utstrakte oppgaver. RHF skal bl.a. sørge for nødvendig undersøkelse og utredning av brukere med behov for habilitering og rehabilitering i spesialisthelsetjenesten. RHF skal sørge for at det finnes en koordinerende enhet som skal ha oversikt behovet for slike tjenester i regionen og sørge for råd og veiledning til kommunen om opplegg for enkeltpasienter.

Forskrift om habilitering og rehabilitering pålegger mao. både kommuner og RHF et betydelig ansvar. Fylkeseldrerådet har ingen oversikt over hvordan ansvaret etter denne forskriften praktiseres i kommunene eller i RHF. Samhandlingsreformen legger til grunn at den forventede veksten i behov i en samlet helsetjeneste, da også habilitering og rehabilitering, i større grad enn hittil må finne sin løsning i kommunene. Fylkeseldrerådet anmoder de enkelte eldreråd om å sette dette spørsmålet opp på dagsorden for å få en diskusjon med og avklaring om hvordan kommunen har planlagt/planlegger hvordan det utvidede ansvaret på dette området blir ivaretatt.

For egen regning vil fylkeseldrerådet ta opp med brukerutvalget for RHF om å gjøre det samme overfor RHF.

Tiltak:

1. Eldrerådene anmodes om å ta initiativ til et orienteringsmøte med den lokale helse-og sosial-tjenesten for å få avklart hvordan kommunens ansvar etter forskriften om habilitering og rehabilitering blir ivaretatt i kommunen.
2. Fylkeseldrerådet vil på samme måte be det regionale brukerutvalget for Helse Nord RHF om å be om en tilsvarende avklaring for hvordan helseforetaket vil organisere/gjennomføre sitt ansvar etter forskriftene om habilitering/rehabilitering innenfor sitt ansvarsområde.

ELDRESENTER

Eldresentrene er tiltenkt flere roller og funksjoner; som et sted å være, som et aktivitetstilbud, en kilde til service og tjenester og en arena for sosial kontakt og deltakelse. Eldresenteret skal også fungere som et forebyggende tiltak. Det skal både avhjelpe sosial isolasjon og ensomhet, og det skal være et helsefremmende tiltak gjennom aktivisering, trening og deltakelse, og ikke minst – være et møtested for eldre.

Det er mer enn 50 år siden det første eldresenter ble opprettet i Norge. På landsbasis har mer enn hver 3. kommune opprettet eldresenter, og alt i alt hadde omtrent 7 av 10 alderspensjonister tilgang til eldresenter i sin kommune i 2000. (NOVA Rapport 17/2000). I Troms er eldresenter ikke like vanlig. Det har sammenheng med at vi har mange små kommuner og spredt bebyggelse. Men det kan også være andre grunner til at eldresenter ikke er opprettet. I nevnte NOVA-rapport antydes det at mange kommuner har vært tilbakeholdende med å opprette slike sentra fordi dette ble sett på som et "velferdsekstra" snarere enn et omsorgstilbud med forebyggende effekt.

En mer systematisk satsing på forebyggende virksomhet vil imidlertid kunne gi økonomisk gevinst på sikt ved at behovet for mer kostbare omsorgs- og pleietiltak kan forskyves i tid og kanskje helt unngås. Her kan eldresentrene spille en viktig rolle. Det er beregnet at hvis et eldresenter i gjennomsnitt kan føre til et par dagers utsatt sykehjeminnleggelse pr. bruker, vil hele utgiften være spart inn. Dette er noe som er blitt enda mer aktuelt etter at Folkehelseoven og Samhandlingsreformen har trådt i kraft. En viktig del av tanken med eldresentrene var å integrere eldre mennesker i samfunnet, for bl.a. å motvirke de faktorer som lett fører til passivitet og sosial isolasjon i eldre år. På mange måter har en lyktes i dette forsettet fordi mange eldre som har adgang til et slikt senter på en rimelig lett måte, også bruker senteret jevnlig.

Et eldresenter kan etableres og organiseres på mange forskjellige måter. Det kan tenkes helt individuelle og forskjellige løsninger for det enkelte lokalsamfunn, enten det nå kalles dagsenter, eldresenter eller aktivitetssenter. Det er ikke en stor og flott bygning som er avgjørende. Det som er en avgjørende suksessfaktor, er at en har et opplegg som bidrar til at en oppnår de fordelene for folkehelsen som etableringen av eldresenter var tenkt å ha. Og som det faktisk også viser seg at en har oppnådd. For at eldre skal benytte seg av slike sentre, må det være en lav terskel. Erfaring tilsier at det er nødvendig med en særlig innsats for å aktivisere eldre menn. Også til å bruke eldresentre. For å få dette til må det gis aktivitetstilbud/kulturtilbud rettet særlig mot menn, og tilbudene må markedsføres slik for eksempel Harstad kommune har gjort på en utmerket måte.

Allerede da den første eldrepolitiske handlingsplanen ble laget i 2006, var det kjent at det hadde vært arbeidet med lovfesting av eldresenter. Ved revisjonen av handlingsplanen i 2013 har dette fortsatt ikke skjedd.

Det er imidlertid ingen grunn til å vente med å opprette eldresenter til det blir lovpålagt!
For nærmere opplysninger og ideer: NOVA Rapport 17/2000 og 16/2002.

Tiltak:

Utbygging/etablering av eldresenter er et viktig tiltak for å integrere eldre mennesker i samfunnet og som et forebyggende tiltak. De enkelte kommunale eldreråd må arbeide for at spørsmålet om etablering av eldresenter, eller lignende, blir satt på sakskartet i egen kommune. Likeså at det etableres en tilfredsstillende transportordning for å kunne nytte seg av sentrene.

REKRUTTERING AV PERSONELL TIL HELSESEKTOREN

Det har aldri arbeidet så mange mennesker innen helse- og sosialsektoren som i dag. Men likevel sliter mange kommuner med å rekruttere personell. Årsaken til dette er at behovet er større enn tilgangen for enkelte stillingskategoriers vedkommende. Denne situasjonen vil etter de beregninger og statistikker som foreligger, dessverre forverre seg i årene som kommer dersom utviklingen fortsetter i samme trend som nå. I Stortingsmelding 29, 2012-2013 er det vist til at antallet årsverk i omsorgssektoren kan øke med nærmere 50 % eller om lag 60.000 årsverk fram til 2050. Samtidig viser framskrivning av arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell en akkumulert underdekning av de største utdanningsgruppene i omsorgssektoren på 55.000 årsverk i 2030 på landsbasis. Dersom situasjonen i Troms er på linje med landsgjennomsnittet vil det si at vi i 2030 kan risikere å ha en underdekning på 1650 årsverk i omsorgssektoren.

Utdanningen av helsepersonell og rekruttering til helsesektoren er et viktig saksområde både for lokale og sentrale myndigheter. Med de prognosene for bemanningssituasjonen som foreligger, er det åpenbart at det må gjennomføres tiltak som monner for ikke å komme i en krisesituasjon. Og den vil ikke oppstå helt plutselig i år 2030! Allerede nå er det problemer og dette vil forverre seg etter som årene går. Det er lett å registrere at vi ville ha hatt store problemer, både på sykehusene og i den kommunale helsetjeneste, om vi ikke hadde hatt så mange utenlandske ansatte i helsesektoren som tilfellet er. I en publikasjon fra Helsedirektoratet "God helse – gode liv" uttales det imidlertid:

"Det framtidige behovet for helsepersonell er så stort at det ikke kan forventes at vi klarer å rekruttere nok helsepersonell i Norge til å dekke alle oppgavene i helse- og sosialsektoren. Samtidig må det tas hensyn til at Norge har et internasjonalt ansvar for å bidra til etisk rekruttering. Det er ikke forsvarlig å tappe andre land for helsepersonell som de trenger selv. Norge har vedtatt en politikk som tilsier at vi ikke skal rekruttere personell fra land som selv har stor mangel."

Bemanningssituasjonen innen helsesektoren i Norge, spesielt i den kommunale helsetjenesten, gir alvorlig grunn til bekymring for framtiden. Man kan ikke for all framtid basere seg på utenlandsk rekruttering.

Om de enkelte stillingskategorier:

Universitetsutdannede:

Tidligere var det særlig gruppene med universitets- og høyskoleutdanning som var hovedproblemet, men dette har endret seg vesentlig til det bedre i de senere år. Særlig er tilgangen på leger økt vesentlig. For Nord-Norges del har etableringen av Universitetet i Tromsø og legeutdanningen der vært av uvurderlig stor betydning. Det er også svært gledelig at den for kort tid siden etablerte tannlegeutdanningen i Tromsø har den samme positive betydningen for rekrutteringen av tannleger til landsdelen.

Men dessverre er det fortsatt slik at en noen steder sliter med å få tilsatt leger og tannleger, og gjennomtrekk er et stort problem.

Det er også en kjensgjerning at geriatri og arbeid med eldre generelt har lav status i legekretser. Og selv om det blir nok leger, vil det fortsatt være stor mangel på enkelte spesialister, som psykiatere og geriater.

Det er klart at den generelle levekårsutviklingen i Norge har ført til at alle yrkesgrupper har andre krav til privatliv og fritid enn det som var vanlig tidligere. Alminnelig arbeidstid er redusert og i tillegg er det slik at stadig flere av dem som tar høyere utdanning er kvinner, noe som naturlig forsterker behovet for mer fritid til familie og barn. Dette er med på å bidra til problemene med rekruttering av helsepersonell.

Sykepleiere og helsefagarbeidere:

De største faggruppene innen helse- og omsorgssektoren er sykepleiere og helsefagarbeidere (tidligere omsorgsarbeider og hjelpepleier). Det er innen disse gruppene at personellunderskuddet vil bli størst, noe Statistisk Sentralbyrås framskriving av arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot 2030 tydelig viser.

Dette er en svært alvorlig utvikling, spesielt for distriktene. I konkurransen om arbeidskraft blir distriktene ofte tapere. Det er åpenbart at noe bør gjøres for å snu den utviklingen som er dokumentert. Det er en for stor oppgave i en handlingsplan som denne å analysere og å komme med forslag til hvordan problemet med den varslede underdekningen skal løses, men noe kan gjøres med forholdsvis enkle midler: Det er opplyst at Kommunenes Sentralforbund i perioden 2005 – 2010 gjennomførte et landsomfattende prosjekt for å sikre lærlingeplasser til det nye helsearbeiderfaget. Dette var positivt, men at det vil bli behov for et sterkt lokalt engasjement i tillegg, er åpenbart. Det må aktivt arbeides for at flere lærlingeplasser innarbeides i budsjettene.

Ufaglærte:

Ufaglært arbeidskraft har vært, er og vil utvilsomt også i framtiden være et viktig supplement innen helse- og sosialtjenesten. Omtrent 1/3 av de som arbeider i tjenesten har ikke den foreskrevne formelle helsefaglige utdanningen. Troms ligger på landsgjennomsnittet når det gjelder forholdet mellom faglærte og ufaglærte innen pleie- og omsorgstjenesten. Forskjellene er store fra kommune til kommune.

Med den beregnede underdekning av fagutdannet personell er det åpenbart at en i stor utstrekning må basere seg på personell uten den formelle utdanningen som er ønsket. Det er viktig at ufaglærte får en målrettet opplæring som gjør dem best mulig skikket for den jobben de skal betjene.

Stortinget vedtok i 2002 å gjennomføre planen ”Rekruttering for bedre kvalitet”. I regi av denne planen har det vært gjennomført en rekke tiltak også i Troms. Den statlige planen og de økonomiske midlene som ble stilt til disposisjon gjennom fylkesmannen, har vært et viktig insitament for den kompetanseøkning som har funnet sted. Det er viktig at arbeidet med slik opplæring fortsetter!

Politisk engasjement om bemanningsproblemene:

Fylkeseldrerådet konstaterer at vi står overfor et stort og økende personellbehov i helsesektoren og mener at dette problemet må tas opp på den politiske dagsorden i større grad enn tilfellet er i dag. Derfor oppfordrer fylkeseldrerådet Troms fylkesting til å ta problemet opp på bred basis. Stikkordsmessig nevnes i denne sammenheng

- Det er allerede i dag mangel på sykehjemsplasser og mangelen vil utvilsomt øke etter som stadig flere av oss blir betydelig eldre. Fylkeseldrerådet mener derfor at vi må bli mer opptatt av ordninger som sikrer rekrutteringen til den frivillige og familiebaserte omsorgen. Når vi må regne med at det blir stor mangel på sykehjemsplasser, vil mange flere bli tvunget til å motta nødvendig hjelp i eget hjem. Dette i tillegg til at svært mange ønsker å få hjelpen de trenger i eget hjem, i stedet for å måtte flytte på sykehjem. For å få dette til, må det komme en bedre og romsligere ordning med omsorgslønn til familiemedlemmer og andre som tar ansvar for pleietrengende. Ordningen slik den fungerer i dag, er for dårlig! Det må innføres nasjonale regler og satser som sikrer økonomien på en bedre måte.
- Pårørende som har hjemmeomsorg, må få en kontaktperson i den kommunale omsorgstjenesten, tilbud om opplæring, avlastning, forsikring og vikar ved behov. For yrkesaktive som har omsorg for noen, må det for eksempel bli like naturlig å få fri med lønn for å følge en gammel far til lege, som å være hjemme med syke barn. Dette gjelder ikke dem som er underlagt den kommunale omsorgstjenesten, men de som bor hjemme og i perioder trenger ekstra hjelp og omsorg.
- Kostnader med dette må dekkes med øremerkede midler til kommunene. Friske eldre som pleier sin syke ektefelle, eller barn som pleier sin syke far eller mor, sparer staten for enorme beløp, samtidig som det reduserer bemanningsproblemene i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Den økende eldre befolkningen og mangelen på helsepersonell tilsier at det er viktig og nødvendig å forberede gode og annerledes løsninger på de problemene en står overfor.

Tiltak:

1. Med bakgrunn i de alarmerende beregningene om underdekningen av pleie- og omsorgspersonell i relativ nær framtid, oppfordres fylkestinget til å ta dette problemet opp på bred politisk basis. Dette gjelder både i forhold til rekruttering til, og utdanning av slikt personell i den videregående skolen og gjennom fagopplæring. Men fylkeskommunen må også ta initiativ til at saken blir tatt opp på nasjonalt plan. Både for å sikre rekrutteringen til helsefagene, men også for å få etablert bedre ordninger for den private omsorgen som mange ønsker, og som en pga. mangel på institusjonsplasser faktisk også i større grad blir avhengig av.

2. **Fylkeskommunen** er ansvarlig for den videregående skolen og fagopplæringen og må drive en aktiv og målrettet rekruttering av elever til helse -og sosialfagene og sørge for at søkere til denne type utdanning alltid får plass. Fylkeskommunen må også arbeide aktivt for at en til en hver tid har pålitelige prognoser for etterspørselen etter slik arbeidskraft.
3. **Kommunene** må på sin side ha en aktiv holdning og sterkt motivere "sine" ungdommer til å søke helsefaglig utdanning. Ikke minst må kommunene på en helt annen måte enn det som synes å ha vært holdningen til nå blant flere kommuner, sørge for at en har praksisplasser/lærlingeplasser til dem som velger å ta helsefaglig utdanning. For den kommune som i tillegg kan gi en form for jobbgaranti eller fortrinnsrett til jobb, vil dette på sikt være hjelp til selvhjelp. Kommunalt stipend mot bindingstid er også en mulighet som har vist seg effektiv. Kommunen må oppmuntre innvandreringdom av begge kjønn fra fremmede kulturer til å ta helsefaglig utdanning. Det vil etter hvert komme flere ikke-norskspråklige beboere på sykehjemmene og som brukere av den kommunale omsorgstjenesten. Å ha personell som behersker deres språk er en stor fordel.

KULTUR OG FOLKEHELSE

Storparten av seniorene er friske og selvhjulpne og alder er underordnet så lenge livet føles meningsfullt. Selv om mange eldre har en eller flere varige sykdommer eller lidelser, er det få som opplever at de har dårlig helse. Livskvalitet, samt evne og mulighet for deltakelse og mestring er viktige elementer i opplevelsen av god helse og det å ha en meningsfull hverdag.

Kulturtilbud er en svært viktig faktor for å skape en god hverdag for folk flest. I forbindelse med at det skulle utarbeides en fylkestingsmelding om kultur i Troms, ble også fylkeseldrerådet invitert til å komme med innspill. Fylkeseldrerådet viste til det som er gjort i Nordland når det gjelder satsingen på kultur for eldre, og ba om at det i tilknytning til den planlagte fylkestingsmeldingen ble satt i gang et lignende prosjekt i Troms.

Dette ble dessverre ikke fulgt opp i "Fylkestingsmeldingen om kultur 2005-2007 – Det muliges kunst". Fylkeseldrerådet anmoder derfor i denne planen om at fylkestinget griper fatt i dette forslaget og gjennomfører et lignende prosjekt om "Eldre og kultur" som det en har gjort i Nordland. Det er opplyst fra Nordland at en har sett store positive ringvirkninger av planen. Det foreligger forøvrig en grundig evalueringsrapport om prosjektet i Nordland.

Kulturtilbud i kommunene

Uavhengig av hva som måtte bli vedtatt i fylkeskommunen, bør en lokalt i den enkelte kommune forsøke å få i gang flest mulig kulturaktiviteter. Gjerne i samarbeid med forskjellige organisasjoner som folkebibliotek, kulturskoler, eldresentrene osv. Flere utviklingstrekk tilsier at satsingen på kultur bør bli et stadig viktigere moment for kommunene, ikke bare for de eldre, men også for dem.

Den satsingen som er gjennomført i den senere tid når det gjelder folkehelse og kulturtiltak, inneholder viktige momenter som kan bidra til bedre livskvalitet også for eldre mennesker. Men her, som i andre saker, gjelder det at tiltak må følges opp i praksis dersom intensjonene

med dem skal få effekt. Det kan det ofte skorte på. Årsaken er ikke alltid mangel på penger, men mangel på initiativ for å få ting igangsatt og fulgt opp.

Eldrerådene kan aktivt bidra til at oppfølging av tiltak overfor de eldre, blir fulgt opp på lokalt nivå. Det er svært få ting som kommer gratis og av seg sjøl!

De kommunale eldrerådene oppfordres derfor igjen til at spørsmålet om hva som kan gjøres for å bedre kulturtilbudet på lokalt nivå, settes på dagsordenen. Her vil det være mulig å få midler til å engasjere kunstnere gjennom ordningen "Den kulturelle spaserstokken", til arrangement spesielt for eldre. Det er nå åpnet for at det kan søkes om midler til kulturarrangement til også å omfatte lokale krefter, noe som åpner nye muligheter for arrangement lokalt.

Føringer for arbeidet med en bedre folkehelse

Det har skjedd mye på folkehelse- og kulturfeltet etter at fylkeseldrerådet i 2006 utarbeidet den første eldrepolitiske handlingsplanen. Her nevnes de mest sentrale lover, planer og dokumenter sentralt og lokalt:

Folkehelseloven

Folkehelseloven ble behandlet i Stortinget som en del av Samhandlingsreformen og trådte i kraft 1.januar 2012. Kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter har alle et ansvar i folkehelsearbeidet, og loven retter seg mot alle forvaltningsnivåer. Loven bygger på, og er samordnet med plan- og bygningsloven. Med bakgrunn i nytt lovverk har det blitt tydeligere at folkehelsearbeidet ikke lenger bare er en helsesektorvirksomhet. Det moderne folkehelsearbeidet er bredt anlagt, knyttet til politikk og samfunnsplanlegging, utvikling og virksomhet i alle sektorer. Fra folkehelseloven siteres:

«Folkehelseloven pålegger kommunen å iverksette nødvendige tiltak for å møte folkehelseutfordringer. Dette kan omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk. Kommunen skal gi informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte selv og befolkningen kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom» (Folkehelseloven kap. 2, §5 og §7.)

"Fylkeskommunen skal fremme folkehelse gjennom regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting, og skal understøtte folkehelsearbeidet i kommunene. De skal også være pådriver for regionalt partnerskapsarbeid. Fylkeskommunen skal ha oversikt over helsetilstanden i regionen og påvirkningsfaktorer." (Folkehelseloven kap.4 §§ 20-21)

Folkehelsemeldingen "God helse – felles ansvar"

I april 2013 la helse- og omsorgsministeren frem Folkehelsemeldingen: "God helse - felles ansvar". I denne stortingsmeldingen presenterer Regjeringen en samlet strategi for å utvikle en folkehelsepolitikk i tråd med Folkehelselovens intensjoner og styrke det forebyggende arbeidet i helse- og omsorgstjenesten. Budskapet i meldinger er at vi må forebygge sykdom og fremme helse i alle sektorer i samfunnet. Det er hver enkeltes ansvar, og det er et felles ansvar!

Lokale vedtak og planer for folkehelse og kultur

Fylkesplan for Troms 2010-2013

I Fylkesplan for Troms 2010 – 2013 uttales at hovedmålet for kulturpolitikken i Troms er at *”Befolkningen i Troms skal sikres et aktivt og inkluderende kultur-, idretts- og friluftsliv med vekt på opplevelse, deltagelse og kvalitet.”*. Ny fylkesplan er under utarbeidelse og vil være gjeldende fra 2014-2017.

Folkehelse, idrett og friluftsliv, Handlingsplan for Troms 2008-2013.

Fylkestinget vedtok denne handlingsplanen i 2008, som blant annet har det skade- og ulykkesforebyggende arbeidet og oppfølging av den eldrepolitiske handlingsplanen som en prioritert oppgave. I henhold til regional planstrategi for Troms 2012-2015 skal det utarbeides en regional plan for folkehelse 2014-2025. Planprosessen begynner i løpet av høsten 2013.

Tilgjengelighet for alle, Handlingsplan for universell utforming i Troms fylkeskommune 2009-2013

Fylkestinget vedtok planen i 2008, som skal sees i lys av satsingen på folkehelse og som har universell utforming som et av perspektivene innenfor folkehelsearbeidet. (Begrepet universell utforming hentet til Norge fra USA. Det innebærer at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler).^[2]

Trygt fylke – Handlingsplan 2012-2015, skadeforebyggende og sikkerhetsfremmende arbeid

I den første eldrepolitiske handlingsplanen fra 2006 ble det bl.a. foreslått at fylkeskommunen skulle melde seg inn som medlem i organisasjonen ”Skadeforebyggende forum” og dets underavdeling ”Eldresikkerhetsrådet”. Dette er fulgt opp ved at fylkestinget i 2007 fattet et intensjonsvedtak om å kvalifisere fylket til å bli et trygt lokalsamfunn. Dette førte igjen til iverksetting av prosjektet «Troms fylke - trygt og tilgjengelig» i 2009. Prosjektet ble avsluttet i 2012 gjennom at fylkestinget vedtok handlingsplanen «Trygt fylke- handlingsplan 2012-2015, skadeforebyggende og sikkerhetsfremmende arbeid». Med bakgrunn i planen skal det sendes søknad til WHO om internasjonal godkjenning for at Troms skal oppnå status som et Trygt lokalsamfunn (TL). Det tas sikte på en godkjenningsseremoni i løpet av sommeren 2014. TL-modellen jobber systematisk med forebygging og man har dokumentert at risikoen for skader kan reduseres kraftig. Helsefremmende og skadeforebyggende arbeid i forhold til eldre og tilgjengelighet blir godt ivaretatt i TL-arbeidet. I tillegg skal hovedmomenter fra planen innarbeides i regional folkehelseplan 2014-2025.

Eldresikkerhetsprosjektet

Som en oppfølging av prosjektet ”Troms fylke – trygt og tilgjengelig” ble det i 2012 satt i gang et eget prosjekt spesielt i forhold til eldre – ”Eldresikkerhetsprosjektet”. Prosjektet støttes økonomisk av Fylkesmannen i Troms, Troms fylkeskommune og Helse Nord RHF. Hensikten er å utvikle et systematisk forebyggende sikkerhetsarbeid i kommunene i Troms i forhold til eldre. Dette prosjektet blir ferdigstilt senhøsten 2013. Mål og tiltak rettet spesielt mot eldre er i prosjektet «Trygt fylke» listet opp slik:

”Fylkeskommunen skal bidra til kunnskapsspredning, holdningsskapende arbeid og implementering av god forebyggende praksis i kommunene i Troms og i helseforetaket UNN, samt bidra til å styrke informasjonen ut mot befolkningen i sin alminnelighet om skadeforebygging og sikkerhetsfremmende tiltak i forhold til eldre.”

”Fylkeskommunen skal gjennom eksisterende tilskuddsordninger sette fokus på eldresikkerhet, og derigjennom bistå med at frivillige lag og foreninger i kommunene iverksetter tiltak om utdeling av sand og sandstrøing.

Fylkeskommunen skal bistå med kompetanseoverføring til alle kommuner etter erfaringer som høstes av et eldresikkerhetsprosjekt i Sør-Troms.”

Fylkeseldrerådet mener at målet for eldresikkerhetsprosjektet, slik det er sitert ovenfor, er bra. Men vi savner et konkret opplegg for hvordan og hvem som har ansvar for oppfølgingen. Hvilke ”eksisterende tilskuddsordninger” det siktes til, og om finansieringen generelt. Dette er viktig for at de mål og tiltak som er vedtatt faktisk blir gjennomført.

I tillegg til det som er nevnt særskilt om eldresikkerhet i fylkeskommunens ”Handlingsplan for forebyggende og sikkerhetsfremmende arbeid”, så omfattes de eldre som befolkningen ellers, av flere andre tiltak i handlingsplanen.

Planen forutsetter at det fylkeskommunale ungdomsrådet skal ha ”ansvar for å arrangere en årlig temadag som fokuserer på ungdom sin utsatthet for skader og ulykker”. Dette er bra, men fylkeseldrerådet mener at fylkeskommunen da også må ta et tilsvarende initiativ om en konferanse hvor temaet er eldres utsatthet for skader og ulykker. Det vil i tilfelle være et naturlig ansvar for fylkeseldrerådet å arrangere en slik temadag i tilknytning til de årlige møtene som fylkeseldrerådet inviterer de kommunale eldrerådene til. Siktemålet for en slik konferanse skal være å fremme samarbeid mellom aktører innen det offentlige, frivillige organisasjoner og næringsliv om skadeforebyggende tiltak for eldre i vid sammenheng.

Fysisk aktivitet

Arvelighet, levestil og sykdom påvirker hvordan man eldes. Regelmessig aktivitet og trening kan forebygge og redusere aldersrelaterte fysiske og psykiske forandringer. Eldre menn og kvinner kan i høy alder forbedre både kondisjon, utholdenhet, balanse, styrke og bevegelighet. For mange eldre vil helsegevinsten av trening være større enn hos yngre. Det er selvsagt ikke noe mål å komme opp på konkurransenivå, men når en vet at fysisk aktivitet faktisk gir store fordeler for både kropp og sinn, burde det være både i kommunenes og ikke minst de eldres egen interesse å holde seg i best mulig fysisk form.

Fysisk aktivitet reduserer dødeligheten og reduserer risikoen for en lang rekke sykdommer, bedrer mestringsevnen og selvbildet.

Kilde: Norsk Helseinformatikk: (artikkel ”fysisk aktivitet for eldre – du blir aldri for gammel til å trene”). www.nhi.no.

Tiltak.

1. Fylkeseldrerådet ber fylkeskommunen om at det i den nye fylkesplanen for perioden 2014 – 2017 innarbeides konkrete tiltak og utfyllende retningslinjer for hvordan fylkeskommunens forpliktelser etter lovpålagte ansvar og egne plandokumenter, skal følges opp, økonomisk og praktisk. Dette for å sikre slik at de mål og tiltak som er vedtatt blir gjennomført i praksis. Det gjelder særlig følgende:
 - Folkehelseloven
 - Handlingsplan 2012 – 2015 skadeforebyggende og sikkerhetsfremmende arbeid”
 - Fylkesplanen for Troms

- Prosjektdokumentet ”Troms fylke – trygt og tilgjengelig”
 - Eldresikkerhetsprosjektet
2. Fylkeskommunen anmodes om å ta initiativ til at det årlig arrangeres en temadag som fokuserer på skadeforebyggende tiltak for eldre. Fylkeseldrerådet bør få ansvaret for å arrangere temadagen i tilknytning til de årlige eldrerådskonferansene.
 3. Fylkeseldrerådet oppfordrer de enkelte kommunale eldreråd til å være aktive pådrivere overfor sine respektive kommuner for at kommunens forpliktelser etter Folkehelseovens § 5 og tilrådingene fra ”Eldresikkerhetsprosjektet i Troms 2012 – 2013”, blir oppfylt på en best mulig måte.
 4. Eldrerådene bør jevnlig drøfte hvordan kommunen og rådene kan påvirke eldre til økt fysisk aktivitet til eget beste.

ANDRE HELSEFREMMEDE OG FOREBYGGENDE TILTAK

Det er i plandokumentet ”Trygt fylke” få tiltak som gjelder de eldre spesielt. Fylkeseldrerådet finner derfor grunn til å gjenta noen punkter fra forrige eldrepolitisk handlingsplan, som fortsatt er like aktuelle i dag som i 2005, samt noen nye.

Hjemmebesøk

Det er en kjensgjerning at mange eldre har et langt mindre kontakt- og omsorgsnett på sine eldre dager enn det som var vanlig i tidligere tider. Dette gjelder både i forhold til familie og til omgangskrets ellers. I en del tilfeller kan dette utgjøre et problem fordi enkelte eldre ikke innser, eller ikke lenger er i stand til å vurdere at det er behov for assistanse fra det offentlige helse- og sosialstell.

Dette har en i Danmark tatt konsekvensen av. Danmark vedtok i 1995 en lov om forebyggende hjemmebesøk. Loven pålegger kommunene å tilby alle personer over 75 år minst 2 hjemmebesøk pr. år. Det er utarbeidet retningslinjer for hvordan besøkene skal gjennomføres. Besøkene skal utføres av trenet helsepersonell. Det er i Danmark utført ulike studier og forskningsprosjekter om nytten av forebyggende tjenester, som viser svært positive virkninger. Et prosjekt fra Rødovre kommune (ca 40.000 innb.) hadde som formål å undersøke effekten av forebyggende hjemmebesøk hos eldre over 80 år og da sammenlignet med en tilsvarende gruppe som ikke hadde slikt tilbud. Resultatene viste stor effekt med de forebyggende hjemmebesøkene:

- 19 % færre innleggelser
- 31 % færre kom på sykehjem
- 25 % færre dødsfall
- 50 % færre legebesøk

Det ble senere foretatt ny undersøkelse som igjen viser en positiv forskjell for de som var med, i forhold til kontrollgruppen. (www.sufo.dk).

I Rødovre kommune ble kostnadene grovt sett beregnet til 2,5 mill.kr.. På den annen side førte ordningen til en besparelse på ca. 5 mill.kr., altså en avkastning på 100 % !

Besparelsen kom i hovedsak fra redusert sykehusinnleggelse, og fra sparte sykehjemskostnader. Både ut fra økonomiske hensyn, men også fordi slike hjemmebesøk i sterk grad er med på å forbedre livskvaliteten til den enkelte, burde det være ganske åpenbart at dette er et område som bør prioriteres i kommunene! Særlig når kommunens kostnader i forbindelse med samhandlingsreformen stiller så store krav til kommunenes handtering av egne pasienter.

Et alternativ, eller supplement, til hjemmebesøk er den ordningen som Harstad kommune har etablert for sine eldre. Her er det opprettet en egen helsestasjon for eldre som et forebyggende tiltak. Alle pensjonister kan bestille time for råd og veiledning, enten på stasjonen eller ved hjemmebesøk. (Kilde Harstad kommune, helsestasjonen for eldre).

Fylkeseldrerådet i Troms mener at systematiske og tidkrevende forsøk i Norge, slik Pensjonistforbundet har foreslått, må være unødvendig. Forholdene i Danmark og Norge er så vidt like at når en i Danmark i lang tid har praktisert en ordning som en er tilfreds med, og mener er hensiktsmessig, så må en uten videre kunne overføre lærdom av de erfaringer en har vunnet der. En lovbestemmelse om forebyggende hjemmebesøk, slik som i Danmark, er nok å foretrekke. Men med de positive økonomiske og helsemessige virkningene som ordningen synes å medføre, burde det ikke være nødvendig å vente på at dette blir pålagt ved lov.

Tiltak:

Fylkeseldrerådet i Troms rår til at det innføres en ordning med tilbud om forebyggende hjemmebesøk hos eldre av trent helsepersonell minst 1 gang pr år. Tilbudet om slikt hjemmebesøk forutsettes gitt til alle over en bestemt alder, som fastsettes av den enkelte kommune. Tiltaket bør også kunne tas i bruk for andre enn eldre etter søknad, eller etter vurdering av den kommunale helse- og sosialtjenesten.

Trygghetstelefoner – Besøk.

I Danmark er det i regi av ”ÆLDRESAGEN” etablert en ordning med at frivillige foretar et daglig ”tryghetsopkald” til eldre som er alene eller av andre grunner har meldt seg på ordningen. Dette er noe som kommer i tillegg til de systematiske hjemmebesøkene som er nevnt foran. Også enkelte kommuner i Troms har lignende ordninger.

Begrunnelsen for denne ordningen er at mange eldre er alene og det oppleves som en trygghet at en vet at en daglig blir kontaktet av en person som kan formidle beskjeder videre dersom det er behov for det. Dersom en ikke får svar i telefonen på det avtalte tidspunktet, har en ordninger som innebærer at noen oppsøker vedkommende personlig for å undersøke om alt er i orden.

Noen kommuner i Troms har lignende ordninger. Fylkeseldrerådet mener at dette er en god ordning som bør kunne gjennomføres i alle kommuner i Troms. Det er ikke noe i veien for at trygghetskontakt kan gjennomføres ved personlig besøk, i tillegg til, eller i stedet for telefonkontakt.

I Danmark er ”trygghetskontakten” bygget på frivillighetsinnsats gjennom foreningen. ”ÆLDRESAGEN”, som er en frivillig organisasjon med nærmere ½ million medlemmer. De som foretar oppringningen, får dekket sine telefonkostnader, men ikke noe for arbeidet. I Norge er det naturlig at en slik ordning administreres enten gjennom frivillighetssentraler, pensjonistforeninger eller helse- og sosialtjenesten i kommunen.

Tiltak:

Fylkeseldrerådet anbefaler de kommunale eldrerådene å arbeide aktivt for å opprette en ordning med trygghetskontakt med aleneboende eldre pr. telefon eller besøk. Slik ordning kan gjennomføres som en ren kommunal ordning eller i samarbeid med private lag og organisasjoner. Dette kan være en naturlig del av en frivillighetssentrals oppgaver.

Frisklivssentraler.

Frisklivssentraler er et forholdsvis nytt tiltak, som bare et fåtall kommuner i Troms har opprettet, så langt. Frisklivssentralen skal være en kommunal helse- og omsorgstjeneste med tilbud om hjelp til å endre levevaner, primært innenfor områdene fysisk aktivitet, kosthold og tobakk. Målgruppen er personer som har behov for å endre levevaner på grunn av økt risiko for, eller begynnende utvikling av sykdom eller lidelse som kan relateres til levevane. Sentralene skal ha fokus på helsefremmende faktorer og mestring av egen helse. Nærmere om ordningen finnes på www.helsedirektoratet.no/frisklivssentraler.

Slike sentraler kan bli et nyttig verktøy for kommunene for å oppfylle sine forpliktelser etter helse- og omsorgstjenesteloven og folkehelseloven. De kommunale eldrerådene bør invitere kommunens ledelse på helse- og sosialetoren til et drøftingsmøte om hvordan en slik sentral kan være til nytt for den gruppen som eldrerådene representerer.

Tiltak

De kommunale eldreråd oppfordres til å ta initiativ til et drøftingsmøte med kommunens ledelse om hvordan en frisklivssentral i egen kommune kan imøtekomme behovet for oppfølging, veiledning og endring innen fokusområdene fysisk aktivitet, kosthold og tobakk for eldre mennesker.

Vold mot eldre

Det er dessverre et faktum at enkelte eldre blir utsatt for både fysisk og psykisk vold. Overgrepene skjer gjerne fra den eldres nærmeste omgangskrets eller familie. Men avisoppslag har vist at både fysisk og psykisk vold også kan forekomme på offentlige institusjoner.

Problemstillingen må i stor grad sies å være tabubelagt, men er like fullt et reelt problem som det i liten grad finnes retningslinjer for hvordan og hva en kan gjøre for å hjelpe dem som rammes.

Hensikten med å ta dette opp i en eldrepolitisk handlingsplan, er å fokusere på at det kan være en oppgave for de kommunale eldrerådene å vurdere om det kan være aktuelt å lage interne kommunale rutiner for hvordan en skal gå fram når slike forhold oppdages. Det er bedre å være "føre var enn etter snar"!

Helsepersonellens taushetsplikt kan være et problem for å få slike forhold brakt fram for rette instans. Eldrerådene bør ta opp dette som tema i møte med ledelsen i kommunens helseetat. Litteratur: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress 2004: "Overgrep mot eldre. Hva kan jeg gjøre? Hvem kan jeg kontakte?"(www.nkvts.no)

Tiltak:

Kommunale eldreråd bes om å ta opp spørsmålet om etablering av rutiner for avdekking av vold mot eldre, og hva som skal gjøres når vold mot eldre oppdages.

Brannvernberedskap

Brann i en bolig er uansett en alvorlig situasjon, og spesielt for eldre og pleietrengende vil en brann lett kunne bli katastrofal. Eldre over 70 år har nesten fire ganger større risiko for å omkomme i brann enn andre.

Undersøkelser som Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (DSB) har gjennomført, viser at nesten halvparten av kommunene har omsorgsboliger uten tilfredsstillende brannsikkerhet, til tross for at det er rettet fokus mot problemet i mange år.

Det er gjennom DSB utarbeidet et elektronisk undervisningsopplegg i brannvern for ansatte i den kommunale helse- og sosialtjenesten, som distribueres gratis til kommunene. Dette opplegget skal gi ansatte i hjemmetjenesten opplæring i brannvern, slik at de kan forebygge branner hos hjemmeboende eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Tiltak:

Eldrerådene må ta opp spørsmålet om utarbeiding av en helhetlig plan for brannsikkerheten, eller et lokalt handlingsprogram for etablering av en forsvarlig brannsikkerhet for eldre personer og personer med pleie- og omsorgsbehov. Det elektroniske undervisningsopplegget som kommunene har tilgang til gratis, bør inngå i den lokale opplæringen av ansatte i helse -og sosialektoren.

Kosthold

Etter hvert som man blir eldre, forandrer næringsbehovene seg. Man trenger mindre energi, altså kalorier, men omtrent like mye næringsstoffer og vitaminer som før. Noen eldre har svekket helse pga. ensidig kosthold og feil ernæring. Men det er ikke alltid like lett å forandre sine kostholdsvaner, bl.a. fordi en ikke er klar over hvor stor betydning et riktig kosthold har for helsen i eldre år.

Opplæring i riktig kosthold for eldre kan være et viktig bidrag for å bevare helsen best mulig. Det kan derfor være et viktig bidrag til bedring av folkehelsen om eldrerådene tar initiativ til at kommunen inviterer pensjonister til et ”kurs” om riktig kosthold. Et slikt kurs kan for eksempel være en post ved markeringen av den årlige eldredagen.

Tiltak:

Eldrerådene oppfordres til å drøfte hvordan eldre i kommunen på en hensiktsmessig måte kan få informasjon om riktig kosthold og de helsemessige virkningene av å spise riktig.

TILTAK AV SOSIAL OG KULTURELL KARAKTER

Det er godt dokumentert at fysisk, mental og sosial aktivitet har positiv virkning både for kropp og sinn, også for eldre. Slik aktivitet vil i stor grad være forebyggende for sykdommer og medvirke til ei bedre helse, både fysisk og psykisk.

Deltagelse i kulturlivet er viktig for alle mennesker i et lokalsamfunn, uavhengig av bakgrunn, tilhørighet, alder eller kjønn. Det være seg som utøver eller som publikum. Fylkesplan for Troms 2010 – 2013 fremhever viktigheten av et godt samspill mellom kommuner, kulturinstitusjoner, frivillige organisasjoner, næringsliv, regionale samarbeidsparter og sentrale myndigheter, for å sikre at deltagelse, opplevelse og kvalitet på kulturtilbudene skal utvikles og styrkes. Videre sier den at kulturlivet i Troms skal være bredt anlagt og favne et mangfold av kulturuttrykk knyttet til ulike kunstformer, kulturarv, bibliotek, og digital formidling. Folkehelse, idrett og friluftsliv er en del av kultursatsningen i fylket, og innen kulturområdet skal tilgjengelighet for alle vektlegges gjennom å ivareta den enkeltes mulighet til mestring og deltagelse.

Kultur er en viktig del av et sosialt og interaktivt liv med øvrig lokalsamfunn, og er av avgjørende betydning for den generelle folkehelsen og eldres trivsel og livskvalitet. Det må på alle nivå arbeides for at alder eller syns-, hørsels- og bevegelseshemming ikke skal hindre tilgangen på kulturelle opplevelser og tilbud. Samtidig må det stimuleres til at det skapes opplevelser og tilbud som er tilrettelagt for denne målgruppen. For eldre som av ulike årsaker ikke har anledning til å oppsøke kulturarenaer, må det legges til rette slik at kulturen kan utøves der de eldre er.

Folkebibliotekene som nettverksbyggere og arena for kulturelle aktivitet.

Alle kommuner har et folkebibliotek som kan gi tilpasset tilbud til alle grupper i samfunnet, også eldre. Gjennom litteratur, arrangementer og som sosial arena kan folkebibliotekene være en viktig arena for eldres trivsel og for kontaktskapende aktiviteter. Bibliotekene kan brukes i forbindelse med arrangement i regi av "Den kulturelle Spaserstokken".

Et tiltak fra bibliotekene er ordningen med "leseombud". Et leseombud er i utgangspunktet en person som leser høyt for andre som ikke kan lese sjøl. Men det å være leseombud kan også være mye mer; en historieforteller og gledesspreder, et lyspunkt i hverdagen og en som kan bidra til sosial kontakt mellom mennesker på en uforpliktende måte. I Troms er 14 av folkebibliotekene med på ordningen. Ti av fylkets kommuner har altså ikke tatt ordningen i bruk. Det bør være en aktuell oppgave for eldrådene å ta opp med folkebibliotekene om hvordan denne ordningen kan tas i bruk og utvikles lokalt. Mulighetene er flere!

Frivillighetsarbeid på kultursektoren.

Det frivillige kulturlivet er grunnmuren i et aktivt og attraktivt lokalsamfunn. Mange eldre er aktive i frivillige lag og foreninger, og aktiviteten betyr mye for livskvaliteten til den enkelte. I tillegg er store deler av kulturtilbudet i en kommune produsert gjennom frivillighet, og det er viktig å stimulere til økt samhandling mellom det frivillige kulturlivet og offentlige institusjoner for eldre i kommunene. Videre er det viktig å styrke fokuset på eldre som en ressurs i frivillighetsarbeidet. Det fins mange eldre som har kompetanse, erfaringer og tid som de ønsker å dele med andre. Både for å hjelpe andre, men også i egen interesse.

Tiltak:

Eldrerådene oppfordres å stimulere eldre til økt deltagelse og som ressurs i det lokale frivillige kulturlivet, samt økt samhandling mellom eldre og frivillige lag og

foreninger. I de kommuner som har frivillighetssentraler er disse naturlige samarbeidspartnere.

FRIVILLIGHETSSENTRALER

En frivillighetssentral er et kontaktpunkt og bindeledd mellom dem som ønsker å yte en ubetalt innsats i nærmiljøet eller lokalsamfunnet og dem som ønsker å motta slik innsats. En frivillighetssentral fungerer som en møteplass og brobygger mellom mennesker, frivillige organisasjoner og sammenslutninger og det offentlige.

Staten v/Kulturdepartementet gir tilskudd til etablering og drift av slike sentraler. Tilskuddets størrelse og vilkårene kan variere fra år til år. Det kreves en egenandel. Gjeldende satser fås ved henvendelse til Kulturdepartementet, som ordningen sorterer under. I følge oversikt fra Kultur- og kirkedepartementet var det 16 sentraler i Troms som fikk statsstøtte i 2012, en økning på 4 fra 2005. Fortsatt er det ca. halvparten av kommunene som ikke har frivillighetssentraler. Hvorfor så få kommuner har slik sentral, vites ikke med sikkerhet, men det har vært antydning at kravet om egenfinansiering er en av grunnene. Videre er det nok slik at noen må ta initiativ til å komme i gang, og det kreves en betydelig innsats, både betalt og frivillig for å drive slike sentraler.

Ordningen med frivillighetssentraler kan være et viktig bidrag for å lette situasjonen for eldre mennesker og samtidig kunne være en samfunnsnyttig innsats fra mennesker som kan tenke seg å gjøre en innsats på frivillig basis. Fylkeseldrerådet mener at ordningen er alt for lite benyttet i fylket og vil oppfordre de kommunale eldrerådene til å ta spørsmålet om oppretting av slike sentraler opp med sin kommune. Når det gjelder oppgaver for slike sentraler, så kan disse være ganske mangfoldige. I Danmark er en kommet betydelig lenger når det gjelder frivillighetsarbeidet enn i Norge. Både Folkehelseloven og Samhandlingsreformen tilsier at en også i Norge og i Troms bør satse mer på frivillighetsarbeidet. Synkende pensjoneringsalder samtidig med stadig flere friske eldre pensjonister burde gi grunnlag for at langt flere enn tilfellet er i dag deltar i frivillighetsarbeidet.

Frivillighetsarbeidet kan være en berikelse både for deltakerne og for dem som mottar hjelp i en eller annen form fra frivillige. Det er derfor i fleres interesse at ordningen med frivillighetsarbeidet blir utvidet. Ikke minst burde kommunene i egen økonomisk interesse og sett i sammenheng med forpliktelsene etter Folkehelseloven og Samhandlingsreformen være mer aktive for å få etablert frivillighetsarbeidet i forskjellige former. Det koster kommunen noe, men sett i forhold til det en kan spare inn på andre områder, for eksempel kostnader til hjemmehjelp eller opphold på sykehjem, er kostnadene små.

Både kulturdepartementet og helse- og omsorgsdepartementet gir prosjektstøtte til opplegg som har til hensikt å stimulere til økt innsats for å inkludere eldre som en ressurs i frivillig arbeid.

Det er å håpe at ordningen med disse øremerkede midlene for å stimulere eldre til å delta i frivillighetsarbeid vil bli videreført, og at kommunene i Troms aktivt vil benytte seg av dem. For å kunne dra nytte av et aktivt frivillighetsarbeid er det viktig å dra inn pensjonistforeninger og andre organisasjoner. Kommunene må vise at den setter pris på den frivillige innsatsen ved for eksempel å ha et arrangement for frivillighetsarbeidere en gang i året og evt. dekke deler av direkte kostnader som slikt arbeide fører med seg.

Erfaringene tilsier at det er absolutt nødvendig å ha en koordinering/organisator for frivillighetsarbeid. Dette kan sikkert utføres på forskjellige måter etter behov og størrelse på kommunen. Det kan tenkes en fast ansatt i kommunen, eller kanskje kan frivillighetsarbeidet organiseres av en "frivillig" som får en kompensasjon for arbeidet. Det er i alle tilfelle viktig og nødvendig for at slikt arbeid skal fungere, at en har noen som samordner dette arbeidet.

Koordinering og initiativtaking til frivillighetsarbeid er dessuten veldig personavhengig. Det er ikke skolegang og karakterer som er avgjørende for å motivere folk til frivillig innsats, men det å ha evne og vilje til å engasjere til slik innsats.

Tiltak:

Fylkeseldrerådet mener at ordningen med frivillighetssentraler kan være et viktig bidrag for å lette situasjonen for eldre mennesker og samtidig kunne være en samfunnsnyttig innsats fra mennesker som kan tenke seg å gjøre en innsats på frivillig basis. Fylkeseldrerådet mener at ordningen er alt for lite benyttet i fylket og vil oppfordre de kommunale elderrådene til å ta spørsmålet om oppretting av slike sentraler og drift av disse opp med sin kommune. Målsettingen må være at alle kommuner i Troms har minst 1 sentral.

SYKEHJEM OG BOLIGER TILPASSET ELDRE

A. Kommunale sykehjem

Kommunale sykehjem er og vil være det viktigste tiltaket for å ta vare på de mest syke blant de eldre. "Handlingsplan for eldreomsorgen" har som mål at kommunene, for å ha en tilfredsstillende dekningsgrad i forhold til behovet, må ha sykehjemsplasser tilsvarende 25 % av innbyggerne over 80 år. I Troms fylke samlet har vi en sykehjemsdekning som er nær dette og flere av kommunene ligger allerede over måltallet.

I noen kommuner vil tallet på eldre øke betydelig i tida framover, særlig i byene. I Stortingsmelding 29 2012 – 2013 "Morgendagens omsorg" er det angitt at behovet for heldøgns plasser på landsbasis vil øke med 15.000 fram mot 2030 og 45.000 fram mot 2050. Forskjellene er store fra kommune til kommune, men det er åpenbart at noen kommuner må analysere situasjonen i sin kommune grundig og være i forkant med planer for hvordan behovet for sykehjem skal dekkes i årene som kommer.

B. Kommunale omsorgsboliger

Som følge av de tiltak som ble innført ved "Handlingsplanen for eldreomsorg" har det vært en kraftig økning av antall omsorgsboliger tilrettelagt for eldre. Slike boliger kan og må ikke bli en erstatning for vanlige sykehjem, men være et supplement til sykehjem. Men forutsetningen for at omsorgsboliger skal være et godt botilbud for eldre mennesker, er at det gis mulighet for og tilbud om heldøgns pleie og tilsyn for dem som trenger det.

Tiltak:

De kommunale elderrådene bør skaffe seg oversikt over behovet for sykehjemsplasser, omsorgsboliger og tilpassede boliger for eldre. Eldrerådene må være aktive pådrivere for å få kommunene til å være i forkant mht. utbygging av sykehjem, omsorgsboliger og tilpassede boliger for eldre. Eldrerådene må sørge for å bli representert i eventuelle utredninger om dette, delta i brukerutvalg osv.

C. Boliger tilpasset eldre

Statens seniorråd gjennomførte i 2005 en høring om boligpolitikk. Bakgrunnen for dette var at rådet i 2005 skulle overlevere Regjeringen en utredning om moderne seniorpolitikk, som også skulle innehold et kapittel om boligpolitikk. Fra konklusjonene i denne utredningen refereres:

”Av landets vel 2 millioner eksisterende boliger er bare en meget liten del tilpasset mennesker med nedsatt bevegelighet, syn eller hørsel. For å gjøre det mulig for flere å bli boende i egen bolig, er det behov for å øke tilgjengeligheten gjennom ombygginger.

Med den økning i antall eldre som forventes de nærmeste årene, kan en tilgjengelig boligmasse bidra til å redusere behovet for kommunale tjenester og flytting til bolig med heldøgnsomsorg. Det er komplisert å beregne innsparingene ved ombygging av eksisterende boliger. Mange faktorer spiller inn – ikke bare byggekostnader i forhold til prisen på institusjonsplasser, men også kostnader for hjemmetjenester, verdien av innsatsen til pårørende og sosiale nettverk. Men det er store beløp. De samfunnsmessige innsparingene kan derfor bli store hvis de eldres boliger blir mer funksjonelle”.

Konklusjonen er at det bør legges til rette for bygging av boliger tilpasset eldre, som også må inneholde felleslokaler som gjør at den sosiale kontakten kan forsterkes.

Ifølge beregninger foretatt av NOVA, vil økt tilrettelegging av eldres boliger føre til kraftig reduserte kostnader i pleie- og omsorgssektoren. NOVA har beregnet at det offentlige kan subsidiere med 300.000 kroner pr. bolig i tilretteleggingstiltak og likevel tjene på det.

De eldre vet hva de vil mht. boliger, og de er ofte også i stand til og villig til å betale for å tilrettelegge egne boliger. Det er derfor svært skuffende at den mulighet for skattemessig fradrag for tilpassing av egen bolig, som en inntil 2012 hadde etter skatteloven, nå er fjernet.

Med de muligheter for besparelser for kommunene som bl.a. er dokumentert av NOVA, burde kommunene legge mer til rette for boliger tilpasset eldre. For eksempel gjennom å ta initiativ til oppretting av private sameier eller lignende og hjelpe til med tomter til slike formål.

Tiltak:

Fylkeseldrerådet viser til de utredninger som er gjort av NOVA, NIBR og Statens Seniorråd om de eldres behov for og ønsker mht. bolig. Det er store fordeler, både for den enkelte eldre, men også økonomisk for samfunnet, at eldre mennesker kan bo i boliger som er tilpasset dem.

På den bakgrunn anbefaler fylkeseldrerådet at de kommunale eldrerådene tar opp dette som tema i sin kommune i den hensikt å få kommunen til å engasjere seg for å legge forholdene til rette for kommunal og eller/privat bygging av boliger tilrettelagt for eldre.

FORHOLDET TIL ELDRE I URFOLKS- OG MINORITETSGRUPPENE

Troms er et flerkulturelt samfunn med stort innslag av samer, kvener og etter hvert også innvandrere fra mange land. For eldre mennesker som har et annet morsmål og/eller en annen kulturbakgrunn enn majoritetsbefolkningen, kan dette skape utfordringer som i en del sammenhenger ikke har blitt viet tilstrekkelig oppmerksomhet. Dette vil særlig gjelde i møtet

med offentlig forvaltning og helse- og sosialtjenestene, men det har også betydning på andre områder, eksempelvis innen kultur, religion, familieliv, mat osv.

Gruppen av eldre flyktninger og innvandrere er på mange måter en sårbar og glemt gruppe, som lever med vilkår og betingelser som gjør det svært vanskelig å etablere et godt liv som eldre i Norge. Det er vanskelig å etablere et sosialt nettverk uten familien. I sitt arbeid i den enkelte kommune, må eldrerådene være oppmerksom på urfolks- og minoritetsgruppene av eldre, uansett hvilke grupper det gjelder, og vurdere om det er tiltak som kan/bør gjennomføres lokalt for å bedre slike eldres situasjon. Bl.a. er det viktig å oppmuntre innvandrerdømmer til å ta helsefaglig utdanning.

Fylkeseldrerådet mener at eventuelle tiltak må være opp til den enkelte kommune/eldreråd å drøfte og vurdere. Situasjonen varierer fra kommune til kommune. I forhold til de forskjellige grupper vil en aktiv dialog med deres relevante organisasjoner og institusjoner kunne være en viktig kilde til innsikt, løsninger og tiltak.

Samene har fått en særlig status i Norge og i Troms. Kommuner og andre offentlige organ har særskilte forpliktelser overfor denne gruppen. Sametinget, lokale sameforeninger og samiske språk- og kultursentra vil kunne være viktige ressurser i et utviklingsarbeid for denne gruppen.

I forhold til gruppen av eldre innvandrere, er kunnskapen om deres situasjon i Troms relativt begrenset. Tiltak som kan bidra til synliggjøring og kunnskapsoppbygging er viktig.

Tiltak:

I sitt arbeid i den enkelte kommune må eldrerådene være oppmerksom på urfolks- og minoritetsgruppene av eldre, uansett hvilke grupper det gjelder, og vurdere om det er tiltak som kan/bør gjennomføres lokalt for å bedre slike eldres situasjon.

VELFERDSTEKNOLOGI

I fylkeseldrerådets første eldrepolitiske handlingsplan var det tatt inn et kapittel "Smarthusteknologi i pleie og omsorgssektoren". Dette var en samlebetegnelse for informasjons- og kommunikasjons-teknologi anvendt i boliger. Utviklingen av datateknologiske systemer, også innen denne sektoren, har hatt en voldsom utvikling i årene etter at dette ble skrevet. Betegnelsen "smarthusteknologi" benyttes ikke lenger. Den nye betegnelsen er **velferdsteknologi**. I NOU 2011:11 beskrives velferdsteknologi slik:

"Med velferdsteknologi menes først og fremst teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende og ellers bidra til forbedret tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet. Velferdsteknologiske løsninger kan i mange tilfeller forebygge behov for tjenester eller innleggelse i institusjon."

Omsorgstjenester vil både i dag og i framtiden være arbeidskrevende og avhengig av levende mennesker i veldig mange situasjoner. Teknologi vil aldri kunne erstatte menneskelig omsorg og fysisk nærhet.

Med den utvikling som allerede har funnet sted, er det imidlertid ikke tvil om at teknologien kan gi også eldre mennesker nye muligheter til selvstendighet og trygghet, og bedre muligheter til å klare seg på egen hånd i dagliglivet. Og utviklingen av nye teknologiske løsninger vil utvilsomt fortsette! Det vil helt sikkert føre til utvikling av stadig nye muligheter, muligheter og teknologiske løsninger som vi i dag knapt kan tenke oss.

Innføring av elektroniske løsninger i helse- og sosialomsorgen har også et annet aspekt, nemlig den økende mangel på kvalifisert personell. Det vises til eget kapittel om bemanningssituasjonen i helsesektoren. Det er påvist at det vil bli stor mangel på helsepersonell, særlig helsefagarbeidere.

En del av personellmangelen må sannsynligvis dekkes ved at elektroniske hjelpemidler tas mer aktivt i bruk i helse- og omsorgssektoren, enten vi liker det eller ikke. En dansk analyse indikerer at opp mot 20 % av omsorgstjenestens oppgaver, helt eller delvis, kan løses ved bruk av teknologi. (NOU 2011-11) I en situasjon hvor det med stor sikkerhet er klarlagt at mangel på personell spesielt i kommunehelsetjenesten, kan bli et alvorlig problem om noen år, må en i tide vurdere andre måter å gjøre ting på.

Fylkeseldrerådet ser klart at innføringen av elektroniske hjelpemidler/løsninger vil føre til problemer med betjening av utstyret. Ikke bare for de eldre, men også i stor grad for ansatte i helsetjenesten og pårørende som skal håndtere de nye hjelpemidlene. I en handlingsplan som denne vil det imidlertid ha liten verdi å gå inn på detaljer om de forskjellige tekniske løsninger som eksisterer i dag. De løsninger som er tilgjengelig i 2013, vil uansett være foreldet i løpet av få år, erstattet og forbedret.

Men velferdsteknologi vil også kunne ha flere positive sider. Et viktig moment i så måte er den tryggheten det kan skape både for den enkelte eldre, for pårørende og for ansatte med ansvar for sikkerheten til omsorgstrengende under den kommunale pleie- og omsorgstjenestens ansvar.

Velferdsteknologien vil gi mulighet for å forsterke sosiale nettverk, nærmiljø og familie. Bruk av teknologi for sosial kontakt kan bidra til å redusere ensomhet og ha en preventiv effekt i forhold til det å opprettholde en god helse.

Men, og det er et stort MEN, det forutsetter at brukerne har tilgang til nødvendig utstyr, og er i stand til å nyttiggjøre seg de muligheter som teknologien gir mulighet til. Det er det langt fra alle som vil være i stand til. I hvert fall ikke uten opplæring.

Det er derfor selvsagt at det må etableres en målrettet form for opplæring. Det har hittil vært viet liten oppmerksomhet om behovet for opplæring, men i Helsedirektoratets rapport "Velferdsteknologi. Fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene", er dette tatt opp. Foreløpig er dette bare forslag, men det er åpenbart at det er stort behov for opplæring i bruk av slik teknologi, ikke bare for de ansatte i denne tjenesten, men også for klienter og deres pårørende som skal bruke slike system i sitt hjem.

Fylkeseldrerådet vil anbefale at den opplæring i bruk av datateknologi knyttet til innføring av velferdsteknologi, som er under vurdering, utvides til ikke bare å gjelde ansatte i kommunene og brukere av den kommunale pleie- og omsorgstjeneste, men også til friske hjemmeboende eldre. Det er sannsynlig at flere av de positive effektene med velferdsteknologi som er påpekt

i NOU 2011:11 (punkt 7.1) vil ha større effekt for hjemmeboende som klarer seg sjøl. Bruk av slikt utstyr kan fremme egenstyring og uavhengighet og bidra til at folk kan klare seg sjøl lenger enn de ellers vil være i stand til. Satt opp mot kostnadene med et tidlig, eller kanskje unødvendig institusjonsopphold, vil investeringene til innkjøp av utstyr og opplæring være for en bagatell å regne.

Fylkeseldrerådet forutsetter at anskaffelse av teknologisk utstyr og opplæring i bruk av slikt utstyr, er et offentlig ansvar på samme måte som hjelpemidler som anskaffes gjennom Hjelpemiddelsentralen i dag.

Anbefalinger:

1. Fylkeseldrerådet ser at det er mange grunner for at "Velferdsteknologi" tas i bruk på flere områder innen den kommunale helse og omsorgstjenesten, men vil sterkt understreke at teknologi i mange situasjoner ikke kan erstatte den menneskelige faktor. Anskaffelse og opplæring må være kommunens ansvar, eventuelt i samarbeid med Hjelpemiddelsentralen. Ikke alle er i stand til å bruke slik teknologi, noe en selvsagt må ta hensyn til.
2. Fylkeseldrerådet viser til flere statlige utredninger som konkluderer med at velferdsteknologi vil bli tatt i bruk i helse- og omsorgssektoren i relativt nær framtid. De kommunale eldrerådene bør ha jevnlig kontakt med ledelsen i sin kommune for å bli orientert om utviklingen på dette området i sin kommune. Eldrerådene har en klar uttalerett i saker som angår eldre. Det må være et selvsagt krav at eldrerådene tas med på råd i forkant av beslutninger om innføring av «velferdsteknologi». Brukermedvirkning er her som ellers veldig viktig!
3. Fylkeseldrerådet vil anbefale Helse- og omsorgsdepartementet om å utvide den "demonstrasjons- og opplæringsarena", som er foreslått som tiltak nr. 17 i "Fagrapport om implementering av velferdsteknologi ----", til også å omfatte hjemmeboende eldre som ikke er underlagt den kommunale helse- og sosialtjenesten. I en del situasjoner vil det være behov for å utvide gruppen for opplæring til å omfatte også andre personer. Fylkeseldrerådet mener at en utvidelse av læringsarenaen på sikt vil ha like stor, om ikke større betydning, for å oppnå de fordeler som påpekes med innføring av velferdsteknologi.

TANNHELSETJENESTEN

Tannhelsen har over lang tid vært fylkeskommunalt ansvar. Gjennom NOU 2005:11 "Det offentliges engasjement på tannhelsefeltet" ble det satt i gang et arbeid med å vurdere det offentliges engasjement på dette området. Dette som en oppfølging av det som ble uttalt i forbindelse med statens overtakelse av spesialisthelsetjenesten, hvor det ble uttalt at en skulle komme tilbake til tannhelsetjenesten senere. Utredningen ga som resultat at tannhelsetjenesten fortsatt skal være et fylkeskommunalt ansvar.

Problemområder innen tannhelsetjenesten sett fra de eldres synspunkt

Både etter lov om tannhelsetjenesten og etter vederlagsforskriften til kommunehelse- tjenesteloven har eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie rett til vederlagsfri tannbehandling. Det er fylkeskommunen, ved den offentlige tannhelsetjenesten,

som har ansvar for denne tjenesten, men det er den enkelte kommune som er ansvarlig for at pasienter med slik rett, blir informert og eventuelt henvist videre til den offentlige tannhelsetjenesten for behandling. Det er bekreftet at det fortsatt er en del problemer i samarbeidet mellom hjemmesykepleien i kommunehelsetjenesten og tannhelsetjenesten. Det gjelder spesielt om hvilke pasienter som har rett til gratis tannbehandling.

Fylkeseldrerådet ber om at fylkeskommunen sørger for rutiner som sikrer at eldre får de tannhelsetjenester de har rettmessig krav på.

Antallet pasienter som faller inn under denne ordningen, har økt fra 2200 i 2006 til 3800 i 2011 og er fortsatt økende. Fylkeskommunen må i sin personalplanlegging ta høyde for det merarbeid og meransvar som dette medfører.

A. Pasienter underlagt pleie- og omsorgstjenesten i kommunen

Etter forskrift om kvalitet og pleie i omsorgstjenesten er det pleie- og omsorgspersonellet som er pålagt ansvaret for tann- og munnstell for pasienter som ikke klarer det sjøl. Gerodontologi – læren om biologiske aldringsprosesser i munnhulen – er ikke en del av studieplanen for helsepersonellet. Deres mulighet for å gjøre en god jobb på dette området er begrenset.

Derfor er det meget viktig at den offentlige tannhelsetjenesten, som har ansvaret for at eldre, langtidssyke og mennesker med nedsatt funksjonsevne i institusjon og hjemmesykepleie får den behandlingen de har rettmessig krav på, fokuserer på dette ansvaret. Bl.a. ved at personell i kommunehelsetjenesten, som har det løpende daglige ansvar for pasientene, også får nødvendig opplæring, og ikke minst tid, til å gjennomføre daglig munnstell av pasientene.

I en "Tannhelsemeldingen" til fylkestinget i Troms i 2007 påpekes det at det også kan være et problem å få gitt et oppsøkende tilbud, fordi hjemmesykepleien i alle kommuner ikke uten videre gir fra seg navnelister over dem som har rett til dette tilbudet.

Flere og flere av de eldre har en god del av sine egne tenner i behold i høy alder. Når de eldre har egne tenner, blir konsekvensene av manglende evne til egenomsorg større. Dermed blir tannhelsen en stadig viktigere del av helsearbeidet enn tidligere da de fleste eldre hadde gebiss. Helsemessig kan dårlig tannhelse føre til en generell dårligere helsesituasjon.

"Løvetannprosjektet" som ble gjennomført i Troms, tok sikte på å forbedre tannbehandlingsrutinene for eldre underlagt kommunehelsetjenesten, ga meget positive resultater. Da prosjektet ble avsluttet, ble innholdet implementert i Den offentlige tannhelsetjenestens rutiner og videreført. Dette er positivt! Men ting endrer seg, og det vil alltid være behov for ajourføringer i forhold til nye bestemmelser, for eksempel den nye ordningen med 2- årlig tannkontroll av eldre over 75 år.

B. Hjemmeboende eldre utenom kommunehelsetjenestens ansvar

I de få tilfellene hvor familien blir betalt av kommunen for hjemmesykepleie vil pasientene ha krav på gratis tannbehandling. Men dette gjelder ikke for eldre pleietrengende hjemmeboende som enten klarer seg sjøl, eller pleies av familie uten støtte fra det offentlige. De faller utenfor det lovbestemte ansvaret både for den offentlige tannhelsetjenesten og for kommunehelsetjenesten.

Eldre som klarer seg sjøl eller som pleies av familie, får ingen støtte til tannbehandling og må sjøl sørge for å oppsøke tannlege og i tillegg betale for dette for egen regning. Dette føles urimelig. Både sparer kommunen betydelige beløp for pasienter som ikke belaster

kommunehelsetjenesten, og i tillegg sparer fylkeskommunen penger ved at slike pasienter må betale tannbehandling sjøl.

C. Tannhelse integrert i helsetjenesten for øvrig.

Det er fra mange hold gitt uttrykk for at tannsykdommer, i trygdesammenheng, måtte behandles på samme måte som sykdommer for øvrig. De politiske partiene har i flere sammenhenger uttalt at tannhelsefeltet skulle bli en del av det offentlige ansvar på linje med den øvrige helsetjenesten. Bl.a. uttalte daværende finansminister allerede i 2004 at ”Tannhelse skal inkluderes i folketrygden på linje med andre helsetjenester.”

Dette er dessverre ikke imøtekommet, verken da eller senere. Tvert i mot er belastningen skjerpet. Tidligere ga utgifter til bl.a. tannhelsetjenester over et visst nivå, men som ikke dekkes av trygden, rett til fradrag i skattemessig sammenheng. Denne retten er fjernet fra og med skatteåret 2012. Fylkeseldrerådet er svært skuffet over dette.

D. Innspill til ny tannhelselov.

Fylkeseldrerådet er kjent med at det på sentralt hold arbeides med en ny tannhelselov. Når den nye loven vil foreligge og innholdet i den er ikke kjent. Men det må være anledning til å komme med politiske innspill til forarbeidet med den nye loven. Fylkeseldrerådet vil oppfordre fylkestinget i Troms til å komme med en uttalelse til Regjeringen om at det i forbindelse med den nye tannhelseloven må være på tide å oppfylle tidligere politiske løfter om å likestille tannhelsetjenester for eldre med sykdommer for øvrig. Eldre som ikke omfattes til fri tannlegebehandling må komme inn under egenandelsordningen på linje med andre helsetjenester.

Tiltak:

1. Fylkeseldrerådet anmoder Troms fylkesting om å rette en henstilling til sentrale myndigheter om at den bebudede nye tannhelseloven må inneholde bestemmelser som likestiller tannhelse for eldre med helsetjenesten for øvrig. Fylkeseldrerådet viser til at den gratis tannhelsekontroll som er innført fra 1.7.2013 har liten hensikt når det oppdages behov for behandling som eldre ikke har økonomi til å gjennomføre for egen regning. Stell av munnhule og behandling av tenner må være like viktig som ivaretagelse av resten av kroppen. Det ene er avhengig av det andre!
2. De rutiner og retningslinjer som er utprøvd i ”Løvetannprosjektet” og som er tatt inn i et systematisk samarbeid mellom den fylkeskommunale tannhelse-tjenesten og pleie- og omsorgstjenesten i den enkelte kommune, må videreføres. I Tannhelsemeldingen 2007 er det påpekt at ny lovgivning vil gi helsepersonell et større ansvar for informasjon og pasientmedvirkning i valg av behandling. Det er viktig at den offentlige tannhelsetjenesten jevnlig gir veiledning til ansatte i kommunehelsetjenesten, slik at dette ansvaret ivaretas på en best mulig måte og for å rydde eventuelle rutinemessige problemer av veien.

TT-ORDNINGEN

Mobilitet gir muligheter for å leve et uavhengig, selvstendig og aktivt liv. Det er et gode å kunne være mobil i hverdagen, og det motvirker bl.a. isolasjon og avhengighet av andre. For eldre mennesker og mennesker med funksjonshemminger som ikke har mulighet til å benytte privat bil, er tilgangen til god offentlig kommunikasjon derfor viktig. Dessverre er offentlige

kommunikasjoner sterkt nedbygd, særlig i distriktene. Noen steder helt fraværende. Dette både som følge av fraflytting og som følge av at den yngre del av befolkningen har privatbil og benytter denne i stedet for buss, da privatbil ofte er et mer egnet transportmiddel.

TT-ordningen (transporttjenesten for funksjonshemmede) er et meget godt alternativ for eldre og funksjonshemmede for å kunne utføre nødvendige ærender og for å delta i sosiale aktiviteter og aktiviteter generelt. 86 % av brukerne av denne ordningen er over 60 år, og mer enn halvparten er over 80 år. Dette tiltaket er derfor et vesentlig moment for at eldre som trenger dør til dør transport, skal kunne ha de fordeler som det innebærer å ha muligheten til å være mobil. Dessverre er midlene til tiltaket begrenset, og det var derfor ekstra beklagelig at budsjettposten har hatt et ”tradisjonelt underforbruk”. Dette ble påpekt i den første eldrepolitiske handlingsplanen, men ut fra statistikk for årene 2010, 2011 og 2012, har underforbruket fortsatt. I 2010 var det for eksempel brukt bare 7,1 mill. kr. av et totalbudsjett på 11,4 mill. kr., altså et underforbruk på 4,3 mill.kr. eller over 37 %.

Underforbruket skyldes i hovedsak at en foretar tildeling av midler innenfor det gitte budsjettet. Når så enkelte brukere, av ulike grunner, ikke benytter seg av den tildelte kvote, blir de bevilgede midler stående ubrukt. Eksempelvis var det i 2012 ca. 300 personer bare i Tromsø kommune, som hadde søkt og fått innvilget TT-kort, som ikke hadde brukt kortet i det hele tatt. Samferdselsetaten opplyser nå at de har innført et system som gjør det mulig å ha en mer løpende kontroll med forbruket, og at dette gjør det mulig å foreta ekstratildelinger i løpet av året til de mest aktive brukerne. Dette er gjerne yngre funksjonshemmede og ikke eldre mennesker.

Fylkeseldrerådet er skuffet over at midler som er bevilget til transportformål for eldre blir stående ubrukt. Det er nok flere årsaker til det, men en av grunnene kan være at ordningen ikke er godt nok kjent blant de eldre. De kommunale eldrerådene bør ta opp med kommunen om at informasjonen til eldre brukere om ordningen må forbedres. Men fylkeseldrerådet vil også be om at budsjetttrutinene i fylkeskommunen gjennomgås på nytt med sikte på å unngå det ”tradisjonelle underforbruket”.

Tildelingene skjer kun 2 ganger pr år og fylkeseldrerådet mener at en bør vurdere å få til en fortløpende tildeling utenom hovedtildelingen til nye søkere.

Tiltak:

1. De kommunale eldrerådene oppfordres til å drøfte hva som kan gjøres for at informasjonen til eldre brukere og deres pårørende om TT-ordningen, blir bedre.
2. Fylkeseldrerådet vil ta opp med fylkeskommunen hva som kan gjøres for å bedre budsjetttrutinene omkring TT-ordningen ytterligere.
3. Fylkeseldrerådet vil ta opp med fylkeskommunen om det er mulig å få til en fortløpende tildeling til nye søkere.

KOLLEKTIVTRAFIKK

Fylkeskommunen kjøper kollektivtransporttjenester for flere hundre millioner kroner pr. år. Dette kjøpet skal gi befolkningen i alle deler av fylket et tilbud, men begrunnet med at passasjergrunnlaget i distriktet er svakt, har satsingen i vesentlig grad vært konsentrert til byene Tromsø og Harstad ”der kollektivtrafikken har en reell konkurranse mot privatbil”.

Fylkeskommunen må likevel ta ansvar for at det finnes et tilbud også i distriktene når bussrutene avvikles. Et alternativ kan være å utvikle et system for kollektivtransport ved hjelp av ”bestillingsdrosjer». Et annet alternativ som også bør utredes i denne sammenheng, er hvorvidt det er mulig å få til et samarbeid med den kommunale hjemmehjelptjenesten om transport av eldre og funksjonshemmede. Også samarbeid med skoleruter om ekstraturer kan være et alternativ.

Et opplegg med kompensasjon for frivillige, gjerne eldre med egen bil, som for en viss form for godtgjøring påtar seg skyssoppdrag for eldre, bør kunne være et godt og rimelig alternativ.

Tiltak:

Fylkeskommunen anmodes om aktivt å arbeide for å forbedre og koordinere kollektivtrafikken i fylket på en bedre måte enn i dag. Som et alternativ til ordinære bussruter, oppfordres fylkeskommunen til å få vurdert andre alternativ der det ikke er kollektive busstilbud som kan brukes. Fylkeseldrerådet ber om at dette utredes nærmere i den nye samferdselsplanen som er bebudet å foreligge høsten 2013, og at fylkeseldrerådet som høringsinstans, blir holdt orientert om planarbeidet før planen blir ferdig utarbeidet.

ANDRE AKTUELLE EMNER FOR ARBEID I ELDRERÅDENE

Eldrerådenes oppgave er i henhold til loven å ivareta de eldres interesser på alle plan på en best mulig måte. Det er viktig at eldrerådene kommer tidlig inn i planarbeid som rådet etter loven har uttalerett til. Det er ofte for sent å komme med innspill når et ferdig utarbeidet planforslag ligger på bordet.

Hensikten med handlingsplanen er som nevnt innledningsvis bl.a. å gi inspirasjon til emner som rådene kan arbeide med i sin kommune. I tillegg til de tema som er omtalt foran, vil en stikkordsmessig nevne en del emner som kan være aktuelle for eldrerådene å gripe fatt i:

Nettverksbygging blant eldre

Sykdom, rolletap eller tap av ektefelle er relativt vanlige problemstillinger blant eldre, og noen har lett for å isolere seg og mangler sosial kontakt. En måte å komme ut av en slik isolasjon på er å bli medlem av et nettverk for å skape sosial kontakt med andre mennesker. Men for å skape slike lokale nettverk er det ofte nødvendig at noen tar initiativ.

Her kan eldrerådene ha en oppgave, ikke nødvendigvis til sjøl å stå for etableringen av slike nettverk, men som initiativtaker overfor pensjonistforeninger og lignende. F.eks. vil en mer aktiv bruk av folkebibliotekene i slik sammenheng være et godt alternativ.

Dataopplæring

Det å kunne nyttiggjøre seg en datamaskin kan, for dem som behersker det, være både nyttig, interessant og morsomt. Imidlertid har bare et fåtall i dagens eldregenerasjon erfaring nok til å nyttiggjøre seg dette mediet, selv om de grunnleggende kunnskaper for å kunne bruke dagens datamaskiner ikke krever all verden av opplæring. Det er fullt mulig også i eldre år å kunne lære seg å bruke en datamaskin godt nok til å få stor glede av den både til kontakt med andre, til å lese lokale aviser eller aviser fra andre deler av landet/verden. Det er også lett å holde kontakt med slekt og venner via en datamaskin.

Eldrerådene bør ta initiativ til å få satt i gang kurs i dataopplæring for eldre. Ideer om dataopplæring for eldre kan finnes på: www.seniornett.no . Organisasjonen holder også kurs for eldre i bruk av data

Opplæring i bruk av mobiltelefon

Mobiltelefonen er et hjelpemiddel som har kommet for fullt i de senere år. Mange eldre har problemer med å gjøre seg nytte av dette hjelpemidlet fordi dagens telefoner har enormt mange funksjoner som det kreves god innsikt i for å bruke. Spesielt for dem med vegring mot innfløkte tekniske bruksanvisninger kan det være et problem å ta i bruk de mange funksjonene som finnes.

En behøver nødvendigvis ikke å bruke alle de mulighetene som moderne mobiltelefoner har. Alle mobiltelefoner kan brukes til det telefonen opprinnelig var beregnet for – nemlig å ringe og å motta inngående samtaler. Det finnes tilleggsutstyr i form av ”gammeldagse telefonrør” som kan kobles til mobiltelefonen, slik at den nærmest kan brukes som i gamle dager. Dersom en avstår fra å bruke alle de innviklede funksjonene som fins i dagens mobiltelefoner, kan alle lære seg til å bruke en mobiltelefon til det som er det grunnleggende med en telefon – nemlig det å ringe og å ta i mot samtaler. I tillegg bør alle lære seg å sende og motta meldinger.

Enkelte steder har det vært holdt kurs for eldre om bruk av mobiltelefon, noe som har vært svært vellykket. Å holde et kurs eller gi en personlig innføring i bruk av mobiltelefon er relativt enkelt å få til – de aller fleste yngre som har mobiltelefon, vil ha mer enn nok kunnskaper til å lære opp eldre til å bruke telefonen til grunnleggende funksjoner. Dette er også et område som eldrerådene kan ta initiativ til. Erfaringsmessig er det mest hensiktsmessig at opplæringen skjer individuelt. Mobiltelefonene er så forskjellige i bruk at opplæringen bør skje på den telefonen som vedkommende eldre disponerer.

Kjøreopplæring for eldre

Trafikkbildet, kjøremønsteret og bilene har kontinuerlig endret seg. Det å holde seg oppdatert om for eksempel kjøreregler i rundkjøringer og på veier med flere filer er ikke alltid like enkelt. Statens vegvesen har på sine nettsider referert til en undersøkelse gjort av Transportøkonomisk institutt som dokumenterer at risikoen for eldre for å bli utsatt for trafikkulykker er høyere enn for middelaldergruppene. Det er også dokumentert at oppfriskningskurs om trafikkregler kombinert med praktisk kjøretrening for eldre ga positive resultater. Flere kjøreskoler arrangerer kurs for eldre bilførere, og eldre bør oppmuntres til å ta slik tilleggsopplæring. Slike kurs vil, i tillegg til kjøreopplæring, også gi mulighet for at det skapes kontakt med andre mennesker, noe som det i mange sammenhenger påpekes betydningen av.

Eldrerådene bør ta opp dette som tema og finne fram til hensiktsmessige lokale løsninger for oppfriskningskurs for eldre.

Geografisk avgrenset førerkort?

I dag er det slik at dersom du har førerkort for bil, så gjelder retten til å føre bil overalt i verden. Det stilles imidlertid helt andre krav til kjøreferdighet for bilkjøring på motorvei eller i byer med stor trafikk, enn det å kjøre noen kilometer fra hjemmet til nærbutikken på veier som en kjenner ut og inn, og med svært lite trafikk. Under arbeidet med denne planen har det blitt satt fram forslag om det kan være mulig å utstede et geografisk begrenset førerkort for kjøring i nærområdet. Gjerne etter ferdighetsprøve med bilsakkyndig eller kjørelærer.

Dette er en ny idé som fylkeseldrerådet vil ta opp med myndighetene på dette området på en hensiktsmessig måte.

Kurs i forberedelse til pensjonsalderen.

I regi av Senter for seniorpolitikk er det utarbeidet et kursopplegg for kommende pensjonister. Slike kurs er et bidrag for å få folk til å innrette seg og innstille seg til kommende pensjonisttilværelse og skal gi tips om hvordan en skal innrette seg som pensjonist på mange områder. Hensikten er å lette overgangen til pensjonisttilværelsen på flere praktiske områder og å bidra til å gjøre pensjonisttilværelsen innholdsrik og meningsfylt. Eldrerådene bør oppmuntre både kommunen som arbeidsgiver og næringslivet ellers til å arrangere slike kurs for blivende pensjonister. Eldrerådene bør kunne påta seg å arrangere slike kurs lokalt.

AVSLUTNING – HVORDAN KOMME I GANG MED AKTIVITETER?

Forslag som fremmes, fører ikke uten videre til at forslagene blir gjennomført i praktisk handling. Det gjør heller ikke vedtak i elderrådene. Den største utfordringen er å følge opp forslag i etterkant og å gjøre det en kan for at anbefalte forslag faktisk blir gjennomført. Hvordan dette skal skje, vil avhenge av mange forhold, ikke minst spiller kostnader en betydelig rolle.

Men det er ikke tvil om at et aktivt elderråd og gode argumenter overfor beslutningstakere er svært viktig for et godt resultat. Fylkeseldrerådet vil anbefale at elderrådet en gang pr år tar for seg handlingsplanen og de vedtak som rådet har truffet i løpet av året. Bl.a. med sikte på å følge opp hva som har skjedd, både i forhold til denne planen, men ikke minst i forhold til de tiltak og anbefalinger som rådet har fattet beslutning om i løpet av året.

Fylkeseldrerådet håper at denne handlingsplanen kan være til hjelp for de kommunale elderrådene i det viktige arbeidet til de eldres beste. I tråd med det som var, og fortsatt er, hensikten med at opprettingen av elderråd ble lovbestemt.

Lykke til!

Fylkeseldrerådet i Troms, høsten 2013.

Oddmund Soleng
(deltok i arbeidet inntil sin død i august 2013)

Aud Fyhn

Inge Hyld

Karin Næsvold

Anne Vik

Henry Høgmo

Ragnvald Myrvang

Revidering er ført i pennen av pensjonist Asbjørn Vassnes.

Nordreisa Kommune
Postboks 174

9156 STORSLETT

 NORDREISA KOMMUNE	
Rita Tjøsæter	
kopi: økonomi, ass. rådgivning	
2 JUN 2014	
ref. foli + l. st	
SAKS NR.	
LØPENR.	
DOK. NR.	ARK. KODE

Att. økonomiansvarlig

Kontoutskrift 2013

KLP

Oslo 26.05.2014

Kontoutskrifter for 2013

Vedlagt følger kontoutskrifter som viser deres andel i hver pensjonsordning dere har i KLP.

Kontoutskriftene er basert på bestemmelser om kontoføring i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven. I tillegg til status ved årets slutt viser kontoutskriftene også bevegelsene gjennom året.

Hensikt med kontoutskriftene:

- Gi oversikt over deres pensjonsforhold i KLP for siste regnskapsår
- Være en støtte ved planlegging og likviditetsmessig budsjettering
- Vise hva KLPs resultat betyr for dere som kunde

I denne forsendelsen får dere:

1. Kontoutskrift for hver av de pensjonsordninger (hvert kundeforhold) dere har i KLP.
2. Ordliste med begrepsforklaringer (ligger sist).

2013 - et godt år for KLP

God avkastning, og rekordstor tilflytting av nye kunder i 2014 var resultatet ved utgangen av 2013. Verdijustert avkastning for 2013 ble på 6,7 %, og ligger for 5. år på rad over avkastningen for de øvrige forsikringsselskapene som til nå har konkurrert i det offentlige tjenstepensjonsmarkedet. Den gode avkastningen har muliggjort at KLP kunne fullføre Finans-tilsynets krav til økt oppreservering for lengre levetid (K2013), og i tillegg tilbakeføre overskudd til kundene for 2013. Årets resultat gir grunnlag for å tilbakeføre 5,9 milliarder kroner til kundenes premiefond, samtidig som det er satt av 4,5 milliarder kroner til fullføring av oppreservering av premiereservene for lengre levetid.

Retningslinjer for oppreservering av premiereservene for lengre levetid ble gitt av Finanstilsynet i april i år. Retningslinjene innebærer at hver kundes oppreservering skal finansieres gjennom overskuddet til den enkelte kunde. På grunn av ulik sammensetning i bestanden vil behovet for oppreservering variere mellom kundene. Det er også forskjeller mellom kundene i hvor mye som har vært avsatt for oppreservering for lengre levetid fra tidligere. Dette medfører at overskudd som kan tilbakeføres den enkelte kundes premiefond for 2013 vil variere, og kan for noen bli 0. KLPs bruk av risikoutjevningsfond sikrer imidlertid at alle kundene er fullt oppreservert for lengre levetid ved inngangen til 2014.

I Pensjonsordningen for sykepleiere og i Pensjonsordningen for sykehusleger har det fra tidligere vært fullt oppreservert for lengre levetid. For disse tilbakeføres således alt overskudd til premiefond.

Reguleringspremien skal dekke behovet for økte avsetninger som følge av oppregulering av pensjonsrettighetene etter lønns- og trygdeoppgjør hvert år. Den faktiske rapporterte lønnsveksten for 2013 har imidlertid vist seg å være en god del høyere enn det som lå til grunn for vår å-kontofakturerings av reguleringspremien i september 2013. Dette medfører behov for etterinnkreving av reguleringspremie for 2013 i alle pensjonsordningene i KLP, bortsett fra i Pensjonsordningen for sykepleiere og i Pensjonsordningen for sykehusleger.

Ta gjerne kontakt med deres kunde- og salgsleder hos oss hvis dere har spørsmål til kontoutskriftene.

Med vennlig hilsen

Kommunal Landspensjonskasse

Hovedkontor

Dronning Eufemias gate 10 Oslo
Tlf: 22 03 35 00 Faks: 22 03 36 00

Regionskontor

Vågsallmenningen 16 Bergen
Tlf: 05554 Faks: 55 54 85 90

KLP Skadeforsikring AS

KLP Bedriftspensjon AS

KLP Freedom AS

KLP Forsikringsservice AS

KLP Kapitalforvaltning AS

KLP Fondstørvaltning AS

KLP Banken AS

KLP Kommunekreditt AS

Fellesordningen for kommuner og bedrifter

Kontoutskrift for 2013

Forsikringstakernr.: 01942 001
Avtalenr.: 0000 000 1510

TOTALE MIDLER 31.12.2013	
Premiereserve per 31.12.2013	307 448 042
Saldo premiefond per 31.12.2013	295 051
Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 31.12.2013	16 784 759
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	13 536 260
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	11 733 238
Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	8 563 766
RESULTATOVERSIKT	
Avkastning	
Bokført avkastning	6,0 %
Premiereserve	
Tilført grunnlagsrente gjennom året	9 137 688
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Renteoverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	8 926 611
Premiefond	
Garantert rente på premiefond	27 680
Overskudd på premiefond	38 752
Premiereserve for oppreservering lengre levetid	
Garantert rente på premiereserve for oppreservering lengre levetid	183 900
Sum	18 314 631
Risiko	
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Risikooverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	227 546
Forholdsmessig andel av risikooverskudd tilført risikoutjevningssfond	28 562
Sum	256 108
Tilført fra risikoutjevningssfond til premiereserve for oppreservering lengre levetid	105 726
Bokført avkastning egenkapital	5,7 %
Avkastning egenkapitaltilskudd tilført premiefond	0

PREMIERESERVE

Premiereserve per 01.01.2013	286 288 830
Forsikringsteknisk premie	11 942 027
Omkostninger	-563 088
Tilført grunnlagsrente gjennom året	9 137 688
Risikopremie	-2 473 910
Endringer i premiereserve pga. død / uførhet m.m.	8 100 499
Utbetalte pensjoner i løpet av året	-15 714 656
Herav:	
Alderspensjon	-10 582 300
Uførepensjon	-4 290 776
Ektefellepensjon	-663 988
Barnepensjon	-177 592
Forbrukt administrasjonsreserve	-528 216
Overførte premiereserver gjennom året	11 258 868
Premiereserve per 31.12.2013	307 448 042

Den beregnede andel av premiereserve er betinget av at forfalte premier er betalt.

BEREGNET ANDEL PREMIERESERVE FOR OPPRESERVERING LENGRE LEVETID

Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 01.01.2013	7 340 977
Overført premiereserve for oppreservering lengre levetid	0
Garantert rente på premiereserve for oppreservering lengre levetid	183 900
Renteoverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	8 926 611
Risikooverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	227 546
Tilført fra risikoutjevningssfond til premiereserve for oppreservering lengre levetid	105 726
Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 31.12.2013	16 784 759

Samlet effekt etter K2013 per 01.01.2014 kr 16 784 759.

PREMIEFOND

Premiefond per 01.01.2013	2 684 942
Innbetalinger og overføringer til premiefond i løpet av året	0
Garantert rente på premiefond	27 680
Overskudd på premiefond	38 752
Uttak fra premiefond i løpet av året	-2 684 941
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Avkastning egenkapitaltilskudd	0
Avregning AFP 62-64	225 133
Avregning tidligpensjon	3 486
Saldo premiefond per 31.12.2013	295 051

TILLEGGSBELASTNING AVREGNING UTJEVNINGSFELLESSKAP	
Avregning lønns- og G-regulering	1 621 122
Omregning gjennomsnittspremie	237 642

TILLEGGSAVSETNINGER	
Tilleggsavsetninger per 01.01.2013	13 536 260
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	13 536 260

KURSRESERVE	
Beregnet flytteverdi av selskapets kursreserve per 31.12.2013	5 222 161
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	11 733 238

TILLEGGSINFORMASJON	
Samlet premiegrunnlag per 31.12.2013	153 167 531
Belastet premie	26 362 196
Administrasjonstillegg - forsikringsrelatert	394 847
Administrasjonstillegg - finansrelatert	168 317
Administrasjonsreservepremie	240 135
Rentegarantipremie	409 614
Reguleringspremie	8 386 919
Samlet tilskudd og premier for ikke-forsikringsbare ytelser	4 625 432
Forfalte premier, tilskudd m.m. som ikke er betalt per 31.12.2013	0

Samlet risikoutjevningfond i Fellesordningen for kommuner og bedrifter var per 31.12.2013 kr 84 704 910. Dette utgjorde 0,06 % av brutto premiereserve.

EGENKAPITALTILSKUDD	
Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	8 563 766
Avkastning egenkapitaltilskudd	0

Pensjonsordningen for sykepleiere

Kontoutskrift for 2013

Forsikringstakernr.: 01942 001
Avtalenr.: 0000 000 1509

TOTALE MIDLER 31.12.2013	
Premiereserve per 31.12.2013	59 883 761
Saldo premiefond per 31.12.2013	2 975 815
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	3 312 867
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	2 365 143
Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	1 759 566
RESULTATOVERSIKT	
Avkastning	
Bokført avkastning	7,3 %
Premiereserve	
Tilført grunnlagsrente gjennom året	1 702 725
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	2 871 108
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Renteoverskudd tilført premiereserve for opppreservering lengre levetid	261 863
Premiefond	
Garantert rente på premiefond	19 987
Overskudd på premiefond	38 454
Premiereserve for opppreservering lengre levetid	
Garantert rente på premiereserve for opppreservering lengre levetid	136 103
Sum	5 030 240
Risiko	
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	28 962
Risikooverskudd tilført premiereserve for opppreservering lengre levetid	0
Forholdsmessig andel av risikooverskudd tilført risikoutjevningfond	38 570
Sum	67 532
Bokført avkastning egenkapital	5,7 %
Avkastning egenkapitaltilskudd tilført premiefond	0

PREMIERESERVE

Premiereserve per 01.01.2013	55 552 428
Tidligere avsatt premiereserve for oppreservering lengre levetid	0
Forsikringsteknisk premie	4 618 700
Omkostninger	-106 332
Tilført grunnlagsrente gjennom året	1 702 725
Risikopremie	-646 955
Endringer i premiereserve pga. død / uførhet m.m.	415 275
Utbetalte pensjoner i løpet av året	-2 296 352
Herav:	
Alderspensjon	-1 947 611
Uførepensjon	-300 244
Ektefellepensjon	-48 497
Barnepensjon	0
Forbrukt administrasjonsreserve	-81 020
Overførte premiereserver gjennom året	725 292
Premiereserve per 31.12.2013	59 883 761

Den beregnede andel av premiereserve er betinget av at forfalte premier er betalt.

Det har ikke vært behov for oppreservering i Pensjonsordningen for sykepleiere. Der er det kun gjort justeringer i det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget, for å bringe det i tråd med risikobildet på alle områder.

PREMIEFOND

Premiefond per 01.01.2013	1 251 239
Innbetalinger og overføringer til premiefond i løpet av året	0
Garantert rente på premiefond	19 987
Overskudd på premiefond	38 454
Uttak fra premiefond i løpet av året	-1 251 238
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	28 962
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	2 871 108
Avkastning egenkapitaltilskudd	0
Avregning AFP 62-64	17 304
Saldo premiefond per 31.12.2013	2 975 815

TILLEGGSAVSETNINGER

Tilleggsavsetninger per 01.01.2013	3 312 867
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	3 312 867

KURSRESERVE

Beregnet flytteverdi av selskapets kursreserve per 31.12.2013	1 133 949
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	2 365 143

TILLEGGSINFORMASJON

Samlet premiegrunnlag per 31.12.2013	29 034 051
Belastet premie	4 653 290
Administrasjonstillegg - forsikringsrelatert	70 588
Administrasjonstillegg - finansrelatert	30 263
Administrasjonsreservepremie	50 434
Rentegarantipremie	67 022
Reguleringspremie	1 436 866
Samlet tilskudd og premier for ikke-forsikringsbare ytelser	511 661
Forfalte premier, tilskudd m.m. som ikke er betalt per 31.12.2013	0

*Samlet risikoutjevningsfond i Pensjonsordningen for sykepleiere var per 31.12.2013 kr 40 537 353.
Dette utgjorde 0,06 % av brutto premiereserve.*

EGENKAPITALTILSKUDD

Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	1 759 566
Avkastning egenkapitaltilskudd	0

Pensjonsordningen for folkevalgte

Kontoutskrift for 2013

Forsikringstakernr.: 01942 001
Avtalenr.: 0000 000 1511

TOTALE MIDLER 31.12.2013	
Premiereserve per 31.12.2013	3 899 125
Saldo premiefond per 31.12.2013	112 129
Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 31.12.2013	205 261
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	198 099
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	153 192
Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	0

RESULTATOVERSIKT

Avkastning	
Bokført avkastning	6,0 %

Premiereserve	
Tilført grunnlagsrente gjennom året	121 363
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Renteoverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	134 176

Premiefond	
Garantert rente på premiefond	1 051
Overskudd på premiefond	1 472

Premiereserve for oppreservering lengre levetid	
Garantert rente på premiereserve for oppreservering lengre levetid	3 819

Sum	261 881
------------	----------------

Risiko	
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Risikooverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	5 433
Forholdsmessig andel av risikooverskudd tilført risikoutjevningfond	343
Sum	5 776

Tilført premiefond fra premiereserve for oppreservering lengre levetid	90 655
--	--------

Bokført avkastning egenkapital	5,7 %
Avkastning egenkapitaltilskudd tilført premiefond	0

PREMIERESERVE

Premiereserve per 01.01.2013	4 272 127
Forsikringsteknisk premie	229 236
Omkostninger	-2 472
Tilført grunnlagsrente gjennom året	121 363
Risikopremie	49 041
Endringer i premiereserve pga. død / uførhet m.m.	-662 572
Utbetalte pensjoner i løpet av året	-159 066
Herav:	
Alderspensjon	-136 518
Uførepensjon	0
Ektefellepensjon	-22 548
Barnepensjon	0
Forbrukt administrasjonsreserve	-16 091
Overførte premiereserver gjennom året	67 559
Premiereserve per 31.12.2013	3 899 125

Den beregnede andel av premiereserve er betinget av at forfalte premier er betalt.

BEREGNET ANDEL PREMIERESERVE FOR OPPRESERVERING LENGRE LEVETID

Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 01.01.2013	152 488
Overført premiereserve for oppreservering lengre levetid	0
Garantert rente på premiereserve for oppreservering lengre levetid	3 819
Renteoverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	134 176
Risikooverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid	5 433
Tilført premiefond fra premiereserve for oppreservering lengre levetid	-90 655
Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid per 31.12.2013	205 261

Samlet effekt etter K2013 per 01.01.2014 kr 205 261.

PREMIEFOND

Premiefond per 01.01.2013	67 534
Innbetalinger og overføringer til premiefond i løpet av året	0
Garantert rente på premiefond	1 051
Overskudd på premiefond	1 472
Frigjort tilleggsavsetning tilført Premiefond	18 951
Uttak fra premiefond i løpet av året	-67 534
Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond	0
Tilført premiefond fra premiereserve for oppreservering lengre levetid	90 655
Avkastning egenkapitaltilskudd	0
Saldo premiefond per 31.12.2013	112 129

TILLEGGSBELASTNING AVREGNING UTJEVNINGSFELLESSKAP

Avregning lønns- og G-regulering	2 037
Omregning gjennomsnittspremie	4 660

TILLEGGSAVSETNINGER

Tilleggsavsetninger per 01.01.2013	217 049
Frigjort tilleggsavsetning tilført premiefond	-18 951
Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger	0
Tilleggsavsetninger per 31.12.2013	198 099

KURSRESERVE

Beregnet flytteverdi av selskapets kursreserve per 31.12.2013	68 611
Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve per 31.12.2013	153 192

TILLEGGSINFORMASJON

Samlet premiegrunnlag per 31.12.2013	630 000
Belastet premie	354 627
Administrasjonstillegg - forsikringsrelatert	1 730
Administrasjonstillegg - finansrelatert	742
Administrasjonsreservepremie	2 902
Rentegarantipremie	5 919
Reguleringspremie	160 434
Samlet tilskudd og premier for ikke-forsikringsbare ytelser	17 293
Forfalte premier, tilskudd m.m. som ikke er betalt per 31.12.2013	0

Samlet risikoutjevningfond i Pensjonsordningen for folkevalgte var per 31.12.2013 kr 1 059 377.
Dette utgjorde 0,06 % av brutto premiereserve.

EGENKAPITALTILSKUDD

Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd	0
Avkastning egenkapitaltilskudd	0

Ordliste – forklaringer til kontoutskriften

Administrasjonsreserve

Avsetning til fremtidige administrasjonskostnader knyttet til forsikringsforpliktelsene.

Administrasjonsreservepremie

Den del av årets premie som avsettes til administrasjonsreserve.

Administrasjonstillegg – finansrelatert

Den del av årets premie som – sammen med det som tas fra administrasjonsreserven – benyttes til å dekke årets administrasjonskostnader til kapitalforvaltning.

Administrasjonstillegg – forsikringsrelatert

Den del av årets premie som – sammen med det som tas fra administrasjonsreserven – benyttes til å dekke årets administrasjonskostnader til pensjons- og forsikringsforvaltning.

Andel av oppsamlet egenkapitaltilskudd

Eierandel av den egenkapitalen som er innbetalt til KLP av kundene/eierne.

Avkastning egenkapitaltilskudd

Avkastning på egenkapitaltilskuddet i KLP det siste regnskapsåret. Beløpet tilføres premiefondet.

Avregning AFP 62-64

Avregning av innbetalte tilskudd til AFP 62-64 for året. Gjelder kun de forsikringstakere som har utjevning AFP 62-64.

Avregning bruttogaranti

Avregning av innbetalte tilskudd for bruttogaranti for året. For 2013 inneholder dette i hovedsak effekten av omregning og etterbetaling av enkemannspensjoner som følge av at reglene ble endret med tilbakevirkende kraft.

Avregning lønns- og G-regulering

Avregning av innbetalt reguleringspremie for året.

Avregning tidligpensjon

Avregning av innbetalte tilskudd til tidligpensjon (85-årsregel og AFP 65-66) for året. Gjelder kun de forsikringstakere som har utjevning av tidligpensjon.

Belastet premie

Summen av premier og tilskudd som er belastet forsikringstaker i løpet av året. Summen inneholder også effekten av avregninger som ble fakturert for året.

Beregnet andel premiereserve for oppreservering lengre levetid

Finanstilsynet fastsatte i mars 2013 nye minstekrav for dødelighetsforutsetninger innenfor kollektiv tjenestepensjon gjeldende fra 01.01.2014 (K2013). Kravene innebærer at frem til full oppreservering er oppnådd, avsettes overskudd til dette. I oppreserveringsperioden oppgir vi denne delen av premiereserven separat. Det oppgitte beløp er en beregnet andel av det totale avsatte beløp for dette formålet i KLP.

Beregnet betinget andel av selskapets kursreserve

Kursreserve er porteføljens urealiserte merverdi. Kursreservens størrelse endres gjennom året som følge av endring i markedsverdien på finansielle omløpsmidler. Dette er beregnet betinget andel av kursreserven ved årsskiftet. Ved endret valg av investering ved årsskiftet vil verdien endres fra 01.01.

Beregnet flytteverdi av selskapets kursreserve

Kursreserve er porteføljens urealiserte merverdi. Kursreservens størrelse endres gjennom året som følge av endring i markedsverdien på finansielle omløpsmidler. Den beregnede flytteverdien er den kursreserve forsikringstaker ville ha fått med seg ved flytting fra årsskiftet. Denne verdien er fratrasket 2 % av premiereserven.

Bokført avkastning

Den avkastningen som oppnås når eiendeler realiseres i løpet av året. Den bokførte avkastningen er derfor endelig oppgjort ved årets slutt. Det er bokført avkastning som fordeles ut til kundene ved årsskiftet.

Bokført avkastning egenkapital

Den bokførte avkastning som oppnås på egenkapitalen.

Endringer i premiereserve pga. død / uførhet m.m.

De endringer i premiereserven i løpet av året som skyldes død, uførhet og andre risikohendelser.

Forbrukt administrasjonsreserve

Administrasjonskostnader belastet administrasjonsreserven det siste året.

Forbrukte tilleggsavsetninger

Den del av tilleggsavsetningene som er benyttet til dekning av avkastning som er lavere enn grunnlagsrenten, hvis det har vært tilfelle i løpet av året.

Forfalte premier, tilskudd m.m. som ikke er betalt

Premier, tilskudd med mer som er forfalt, men som sto ubetalt ved utgangen av det siste året. Posten inkluderer også fakturerbare beløp som var utestående ved årsskiftet, men som ble fakturert kort etter årsskiftet.

Forholdsmessig andel av risikooverskudd tilført risikoutjevningsfond

Risikooverskuddet skyldes at dødelighet og uførhet har forløpt annerledes enn i våre forsikringstekniske forutsetninger. Inntil 50 % av risikooverskuddet kan tilføres risikoutjevningsfond. Risikoutjevningsfondet kan belastes ved eventuelle fremtidige risikounderskudd. Beløpet inneholder også en andel av avkastningen til risikoutjevningsfondet.

Forsikringsteknisk premie

Summen av den individuelt beregnede premie som følger av våre forsikringstekniske forutsetninger. Rentegaranti-premien inngår ikke i denne premien.

Frigjort tilleggsavsetning tilført premiefond

Dersom premiereserve ved utgangen av året er lavere enn ved inngangen, er tilleggsavsetningene redusert tilsvarende. Redusert beløp tilføres premiefond. Del av tilleggsavsetninger som overstiger maksimalgrensen på 12 % av premiereserve vil bli tilført premiefond.

Garantert rente på premiereserve for oppreservering lengre levetid

Den minimumsavkastning KLP garanterer på det til enhver tid inntående på premiereserve oppreservering lengre levetid.

Garantert rente på premiefond

Den minimumsavkastning KLP garanterer på det til enhver tid inntående på premiefondet.

Innbetalinger og overføringer til premiefond i løpet av året

Inneholder det som er innbetalt og overført (for eksempel ved fusjon) til premiefondet i løpet av det siste året. Tilbakeført premie vil også bli tilført denne posten.

Omkostninger

De beregnede forsikringstekniske omkostninger som er blitt belastet.

Omregning gjennomsnittspremie

Dette er en lovregulert justering av innbetalt gjennomsnittspremie som følge av bestandsmessige svingninger i perioden fra premien ble beregnet til utgangen av det siste året.

Overførte premiereserver gjennom året

Summen av effekten av tariffomregninger, fusjoner og flytting gjennom året samt refusjoner som mottas fra andre pensjonsinnretninger.

Overførte tilleggsavsetninger i løpet av året

Tilleggsavsetninger som har blitt tilført i løpet av året som følge av flytting eller fusjon.

Overskudd på premiefond

Avkastning utover den garanterte rente på premiefondet.

Premiefond

Fond for tilbakeført premie og overskudd. Evt. midler på premiefond kan bare brukes til fremtidig premiebetaling.

Premiereserve

Avsetning til medlemmenes opptjente pensjonsrettigheter.

Reguleringspremie

Premie som er innbetalt for finansiering av regulering av forsikrede beløp som følge av økning i lønn og grunnbeløp. Beløpet inkluderer eventuelt avregning for regulering som ble fakturert det siste året.

Rentegarantipremie

Prisen KLP tar for å garantere en viss minimumsavkastning (grunnlagsrente) til kundene. Beløpet inngår også i belastet premie.

Renteoverskudd tilført arbeidsgivers premiefond

Den del av bokført avkastning utover grunnlagsrente som er tilført premiefond i det siste året.

Renteoverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid

Den del av premiereservens bokførte avkastning utover grunnlagsrente som er tilført premiereserve oppreservering lengre levetid i det siste året.

Renteoverskudd tilført tilleggsavsetninger

Den del av bokført avkastning utover grunnlagsrente som er tilført tilleggsavsetninger i det siste året.

Risikooverskudd tilført arbeidsgivers premiefond

Risikooverskudd er den del av KLPs overskudd som skyldes at dødelighet og uførhet har forløpt annerledes enn forutsatt i det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget i det siste året. Dette er den andel som er tilført premiefondet.

Risikooverskudd tilført premiereserve for oppreservering lengre levetid

Risikooverskudd er den del av KLPs overskudd som skyldes at dødelighet og uførhet har forløpt annerledes enn forutsatt i det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget i det siste året. Dette er den andel som er tilført premiereserve oppreservering lengre levetid.

Risikopremie

Forsikringstekniske beregnet premie for årets dødsrisiko og uførerisiko.

Samlet effekt etter K2013 per 01.01.2014

Dette er den samlede effekt av beregning av premiereserve basert på nye forutsetninger for dødelighet (K2013) per 01.01.2014.

Samlet premiegrunnlag

Samlet lønn som er utgangspunkt for beregning av premie til pensjonsordningen.

Samlet tilskudd og premier for ikke-forsikringsbare ytelser

Det som er innbetalt for finansiering av AFP, tidligpensjon og bruttogaranti. Beløpet inkluderer eventuelt avregning for ikke-forsikringsbare ytelser som ble fakturert det siste året.

Tilført grunnlagsrente gjennom året

Grunnlagsrenten er den minimumsavkastning KLP garanterer på premiereserven, og som er utgangspunkt for beregning av premier og premiereserver. Denne posten viser hvor mye grunnlagsrente som er tilført gjennom året.

Tilleggsavsetninger

Kundefordelt bufferfond som bygges opp av renteoverskudd, og kan benyttes til å dekke renteunderskudd dersom selskapets avkastning blir lavere enn grunnlagsrenten.

Tilført fra risikoutjevningssfond til premiereserve for oppreservering lengre levetid

Dersom saldo 31.12.2013 på den beregnede andel premiereserve for oppreservering lengre levetid er mindre enn behovet for oppreservering til nye dødelighetsforutsetninger (K2013) per 01.01.2014, er differansen dekket av risikoutjevningssfondet. Risikoutjevningssfondet består av deler av tidligere positive risikoresultater. Dette fondet er ikke fordelt per avtale.

Tilført premiefond fra premiereserve for oppreservering lengre levetid

Dersom saldo 31.12.2013 på den beregnede andel premiereserve for oppreservering lengre levetid er større enn behovet for oppreservering til nye dødelighetsforutsetninger (K2013) per 01.01.2014, er det overskytende tilført avtalens premiefond.

Uttak fra premiefond i løpet av året

Midler fra premiefondet som er benyttet til premiebetaling i løpet av det siste regnskapsåret.

Utbetalte pensjoner i løpet av året

De pensjoner som er utbetalt gjennom det siste året, inkludert refusjoner fra andre pensjonsordninger.

Nordreisa kommune
Sentrum 17
9151 Storslett

Nordreisa kommune	
Else Elvestad	
Kopi: rådmann, jørn S	
21 MAI 2014	
Ref. tok + nean + lest	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

Deres ref:

Vår ref: 2013/65079-6

Arkivkode: 153

Dato: 20.05.2014

Modellkommuneforsøket - stimuleringsmidler 2014

Nordreisa kommune er en av kommunene som deltar i Modellkommuneforsøket. Modellkommuneforsøket inngår i Regjeringens satsingen "Barn av psykisk syke og/eller barn av foreldre som misbruker rusmidler".

Formålet med Modellkommuneforsøket er å utvikle gode modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler – fra graviditet til skolealder. Satsingsperioden er 2007 – 2014. Stortinget har også for 2014 bevilget midler til Modellkommuneforsøket, jf. kap. 0854, post 61.

Formål med tilskuddet:

Modellkommunene skal utvikle kommunale *modeller* for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler – fra graviditet til skolealder.

Tiltak tilskuddet skal benyttes til:

Stimuleringsmidlene skal brukes til dekke nødvendige kostnader knyttet til Modellkommuneforsøket.

I 2014 vil Modellkommuneforsøkets hovedfokus være å utprøve, evaluere, videreutvikle og ferdigstille kommunens modell for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging. I tillegg må modellkommunene i løpet av 2014 utarbeide en kommunalt forankret plan for finansiering og videreføring av modellkommuneinnsatsen etter Modellkommuneforsøkets utløp 31.12.2014.

Tilskuddet kan også benyttes innenfor følgende formål:

- reise og opphold i forbindelse med regionale konferanser/arrangementer
- frikjøp av nøkkelpersonell for arbeid med Modellkommuneforsøket
- kompetanseheving/seminarer lokalt
- anskaffelser /implementering av nye tiltak til barn /foreldre i målgruppen

Vilkår for å motta stimuleringsmidler

Bufetat v/regionale koordinatore samarbeider med modellkommunene for å stimulere framdrift, legge til rette for kompetanseutvikling og gi faglig bistand. Direktoratet forutsetter at dette samarbeidet videreføres i 2014, og at regional koordinator inviteres til møter i kommunenes styringsgruppe for satsingen, m.m.

Det vil i 2014 bli arrangert regionale nettverkssamlinger, og det vil også bli arrangert et møte mellom den enkelte modellkommune og Deloitte. Det stilles som vilkår at kommunen deltar på disse arrangementene.

Den enkelte modellkommune har videre forpliktet seg til at:

- de skal utvikle kommunale modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler

- arbeidet er forankret i kommunens administrative og politiske ledelse
- det etableres tverrsektorielle modeller for langsiktig oppfølging av barna
- den kommunale barneverntjenesten, helsestasjon og pedagogisk-psykologisk tjeneste er aktive i arbeidet
- kommunen har etablert samarbeidsavtaler med spesialisttjenestene
- tiltak/elementer i modellene inngår som en integrert del av eksisterende tjenestestruktur

Deloitte følgeevaluerer Modellkommuneforsøket, og alle modellkommunene er forpliktet til å besvare questback som blir tilsendt. Modellkommunen er også forpliktet til å delta i dybdeintervju og andre arrangementer initiert av Bufetat og/eller Deloitte.

Tilskuddsbeløp, utbetalingsordning og rapportering

- Nordreisa kommune tildeles stimuleringsmidler på **kr 100 000** i 2014
- Stimuleringsmidlene utbetales til deres bankkonto **4740 05 03954** i nærmeste fremtid.
- Frist for årsrapportering m/årsregnskap for 2014 er 15. januar 2015. Regnskapet skal kun innbefatte aktivitet i regi av å være modellkommune
- Regnskapet skal være i samsvar med vilkår for å motta stimuleringsmidler og formålet med stimuleringsmidlene
- Rapportering sendes Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), postboks 2233, 3103 Tønsberg, og merkes "Modellkommuneforsøket".
- Ubenyttede midler skal tilbakeføres til Bufdir på kontonr. 7694 05 16834. Betalingen merkes «Modellkommuneforsøket + vårt saksnr.»

Rapporteringskrav:

Modellkommunene skal i 2014 utprøve, evaluere, videreutvikle og ferdigstille sine modeller for tidlig intervensjon og helhetlig, systematisk oppfølging av barn av psykisk syke og/eller barn med foreldre som misbruker rusmidler. Kontinuitet, brukermedvirkning, systematisk evaluering og helhetlig, langsiktig og dokumentert oppfølging på individs-, etats- og kommunalt nivå må inngå i modellen. Regionale koordinatorer skal bistå kommunene med dette arbeidet. Modellen må vedlegges rapporteringen for 2014 med frist 15. januar 2015.

Modellkommunen må i tillegg utarbeide en kommunalt forankret plan for finansiering og videreføring av modellkommuneinnsatsen etter Modellkommuneforsøkets utløp. Også denne planen vedlegges rapporteringen for 2014 med frist 15. januar 2015.

Modellkommunen må også vedlegge en kortfattet, avsluttende prosjektrapport. Rapporten må inneholde en kort beskrivelse av prosjekterfaringen i egen kommune og hvilke resultater/forbedringer kommunen har oppnådd og forventer å oppnå som følge av Modellkommuneforsøket.

Kontrolltiltak som kan iverksettes og reaksjoner ved brudd på forutsetningene:

Direktoratet og Riksrevisjonen har adgang til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene (Bevilgningsreglementets § 10). Dersom tilskuddet helt eller delvis ikke benyttes i tråd med forutsetningene, skal midlene helt eller delvis tilbakebetales. Dersom modellkommunen ikke fyller vilkårene for å motta stimuleringsmidler, kan dette medføre at stimuleringsmidlene faller bort.

Med hilsen

Terje B. Grytten (e.f.)
seksjonssjef

Knut Aase
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

 NORDREISA KOMMUNE	
5 JUN 2014	
SAKSNR. _____	
LØPENR. _____	
DOK.NR. _____	ARK.KODE _____

Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat

Møte i avviklingsstyret for Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat 27.05.2014

Vedtak:

Ved avvikling av dette legatet har legatets styre 19.04.2013 bestemt at av de gjenværende midlene i stiftelsen skal 10% nyttes til et fond for vedlikehold av Giæverfamiliens gravsteder. Den resterende del av midlene skal deles likt mellom Sonjatun helsesenter og Rotsund kapell.

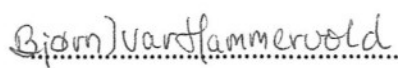
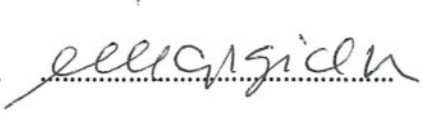
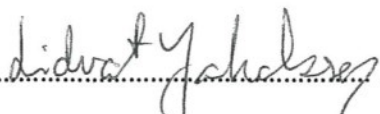
Dette har Stiftelsestilsynet i vedtak 06.01.2014 godkjent og har vedtatt opphevelse av legatet.

Avviklingsstyret har i møte av 10.03.2014 presisert at legatets midler må brukes til formål som har varig verdi, og har lagt til rette for dette gjennom kontakt med mottakerne.

Legatets midler utgjør per 30.05.2014 kr. 291 578,12. Disse midlene vil bli fordelt til mottakerne som følger:

Gravlegat Giæverfamilien	Kr. 29 157,81
Sonjatun sykehjem	Kr. 131 210,15
<u>Rotsund kapell</u>	<u>Kr. 131 210,15</u>
Fordelt	Kr. 291 578,12

Regnskapet avsluttes 30.05.2014.

		
styreleder	styremedlem	styremedlem

 NORDREISA KOMMUNE	
5 JUN 2014	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat

Møte i styret for Johannes Giæver og hustrus legat 19.4.2013

Vedtak:

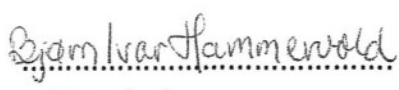
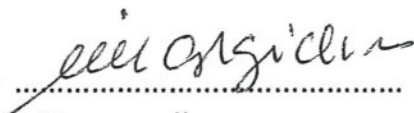
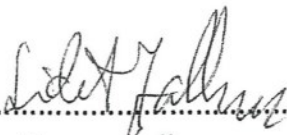
"Styret for Johannes Holmboe Giæver og hustrus legat, har i møte 19.4.2013 på Storslett, Nordreisa, besluttet å avvikle legatet.

Grunngivelsen for avvikling av legatet er at legatets statutter avspeiler en forgangen tids sosiale og geografiske forhold, noe som medfører at vedtektene fra 1922/1942 som ble lagt til grunn for stiftelsen ikke lenger lar seg etterleve (j.fr. Lov om stiftelser § 46 a).

Legatets styre vedtar at av de midler som legatet disponerer skal 10% nyttes til et fond for vedlikehold av Giæverfamiliens gravsteder. Den resterende del av midlene skal deles likt mellom Sonjatun helsesenter og Rotsund kapell."

Styret foreslår at det sittende styre utgjør avviklingsstyre.

Stiftelsen har ingen kreditorer.

		
.....		
Styreleder	Styremedlem	Styremedlem

KomRev NORD

Interkommunalt selskap

 NORDREISA KOMMUNE	
6 JUN 2014 <i>Vi skaper trygghet</i>	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Nordreisa kommune
Postboks 174
9156 STORSLETT

Deres ref:	Vår ref: 485/EB	Saksbehandler: Emely Bertelsen emely.bertelsen@komrevnord.no	Telefon: 77 60 05 06	Dato: 6.6.2014
------------	--------------------	--	-------------------------	-------------------

REVISORS BERETNING VEDRØRENDE KOMPENSASJONSOPPGAVE FOR MERVERDIAVGIFT 2. TERMIN 2014

Vi har revidert Nordreisa kommunes kompensasjonsoppgave for 2. termin 2014 som viser et kompensasjonsberettiget beløp på kr 2 988 919. Oppgaven er utarbeidet av ledelsen på bakgrunn av lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift.

Ledelsens ansvar for oppstillingen

Ledelsen er ansvarlig for utarbeidelsen av kompensasjonsoppgaven i samsvar med lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift, og for slik intern kontroll som ledelsen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av en oppgave som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om kompensasjonsoppgaven på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med god revisjonsskikk i Norge, herunder internasjonale revisjonsstandarder. Disse standardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at oppstillingen ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i kompensasjonsoppgaven. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at kompensasjonsoppgaven inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for enhetens utarbeidelse av kompensasjonsoppgaven med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av enhetens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

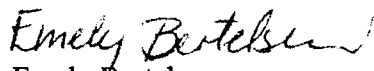
Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt. 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik, Sortland, Storslett	77 04 14 00	986 574 689

Konklusjon

Etter vår mening er Nordreisa kommune omfattet av kompensasjonsordningen. Det oppgitte beløpet er kompensasjonsberettiget i samsvar med lov om kompensasjon for merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. og tilhørende forskrift.

Begrenset distribusjon

Kompensasjonsoppgaven er utarbeidet for å hjelpe kompensasjonsberettigede enheter med å oppfylle Skatteetatens krav. Som et resultat av dette, anses ikke kompensasjonsoppgaven å være egnet til andre formål. Vår uttalelse er beregnet på Nordreisa kommune og Skatteetaten.

Emely Bertelsen
revisor

Post Nordreisa

Fra: Emely Bertelsen [emely.bertelsen@komrevnord.no]
Sendt: 4. juni 2014 10:50
Til: Post Nordreisa; Rita Toresen
Kopi: Doris Gressmyr
Emne: Oversendelse revisjonsberetninger 2013 og 2014 og revisorbekreftelse - Legatregnskap
Vedlegg: Revisjonsberetning 2013.pdf; Revisjonsberetning 2014.pdf; Revisorbekreftelse til Lotteri- og stiftelsestilsynet.pdf; Oversendelse beretninger 2013 og 2014 og revisorbekreftelse avvikling.pdf

Vedlagt oversendes følgende dokumenter vedrørende Johannes Holmboe Giæver og hustru O. Fredrikke Lyng's legat for viderebehandling hos dere:

Oversendelsesbrev for revisjonsberetning 2013 og 2014, samt revisorbekreftelse i forbindelse med avvikling av legatet, Vår ref. 384/EB.

Revisjonsberetning for regnskapet 2013 til styret for legatet

Revisjonsberetning for regnskapet 2014 til styret for legatet

Revisorbekreftelse i forbindelse med avvikling av legatet til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Dokumentene sendes kun pr e-post til dere. Vi ber derfor om en bekreftelse på at e-posten med 4 vedlegg er mottatt. På forhånd takk.

Med hilsen

Emely Bertelsen

revisor

KomRev NORD IKS

Vestregata 33, 9008 TROMSØ

Tlf.: 77 60 05 06, Mobiltlf.: 41 61 35 76

<http://www.komrevnord.no>

KomRev NORD

Interkommunalt selskap

Vi skaper trygghet

Til styret for Johannes Holmboe Giæver
og hustru Ovidia Fredrikke Lyngs legat

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Johannes Holmboe Giæver og hustru Ovidia Fredrikke Lyngs legat, som består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap som viser et underskudd på kr 3 885,-, noteopplysninger og årsmelding for regnskapsåret avsluttet per denne datoen.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Johannes Holmboe Giæver og hustru Ovidia Fredrikke Lyngs legat per 31. desember 2013 og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik Sortland, Storslett	77 04 14 00	986 574 689

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon med forbehold om utdelinger og forvaltning

Formålet med stiftelsen er følgende: sitat fra statutter; *”..anvendelse til beste for befolkningen på Uløy, Follesøy og indre Rotsund fra Ravelseidet til Spåkenes, så som til hjelp for verdige trengende som ikke har offentlig understøttelse, til hjelp for ungdom for videre utdanning, til opprettelse av gamlehjem, til fremme av jordbruket i ovennevnte distrikt, eller lignende”*, sitat slutt.

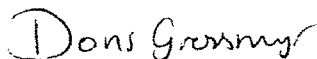
Det har ikke vært utdelinger i perioden 2006 – 2013. Vi tar derfor forbehold om stiftelsen forvaltes i samsvar med formål og vedtekter.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi, med unntak av forholdene beskrevet i avsnittet ovenfor, at stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

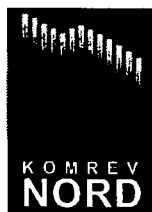
Andre forhold

I legatets årsmelding, 3. avsnitt er det opplyst at legatet avvikles i første halvdel av 2014.

Tromsø, 3. juni 2014.

Doris Gressmyr
Oppdragsansvarlig revisor

KomRev NORD

Interkommunalt selskap

Vi skaper trygghet

Til styret i Johannes Holmboe Giæver og hustru O. Fredrikke
Lyng's legat

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet (avviklingsregnskapet) for Johannes Holmboe Giæver og hustru O. Fredrikke Lyng's legat, som består av balanse per 31. mai 2014, resultatregnskap som viser et underskudd på kr 289 495,83, oppstilling over endringer i egenkapital for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Johannes Holmboe Giæver og hustru O. Fredrikke Lyng's legat per 31. mai 2014 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik Sortland, Storslett	77 04 14 00	986 574 689

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om utdelinger og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Tromsø, 3. juni 2014.

Doris Gressmyr
Oppdragsansvarlig revisor

Til
Lotteri- og stiftelsestilsynet

**REVISORBEKREFTELSE I FORBINDELSE MED AVVIKLING AV JOHANNES
HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT, ORG. NR
977 147 840 – DERES REF. 13/06817-2/717.2**

Vi har gjennomført de handlinger som er avtalt med dere og listet opp nedenfor. Vårt oppdrag er utført i samsvar med ISRS 4400 – Avtalte kontrollhandlinger. Handlingene er utført for å kunne bistå dere i vurderingen av riktigheten av regnskapet.

Gjenstående midler i legatet før utdeling var kr 291 578,12.

Vi har kontrollert at:

- det er overført kr 29 157,81 til Familien Giævers gravsteder v/Thor Giæver
- det er overført kr 131 210,15 til Sonjatun helsesenter v/Nordreisa kommune og kr 131 210,15 til Rotsund kapell v/Nordreisa sokn
- gjenstående midler i legatet er utdelt i i tråd med styrets vedtak i møte 19.4.2013 og i samsvar med vedtak gjort av Lotteri- og stiftelsestilsynet i brev av 6.1.2014
- balansen er i 0 pr 31.5.2014

Vårt arbeid avdekket ingen vesentlige feil eller avvik.

Siden de ovenstående kontrollhandlinger verken utgjør revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med revisjonsstandardene, gir vi ikke uttrykk for noen sikkerhet for at informasjonen ikke inneholder vesentlige feil. Dersom vi hadde utført tilleggshandlinger eller hadde gjennomført revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med revisjonsstandardene, kunne andre forhold ha kommet til vår kunnskap og blitt rapportert til dere.

Vår uttalelse er utelukkende utarbeidet for det formål som er beskrevet i første avsnitt og til deres informasjon, og skal ikke brukes til noe annet formål. Uttalelsen er kun ment å skulle distribueres til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Tromsø, 3. juni 2014.

Doris Gressmyr
Oppdragsansvarlig revisor

Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgt 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik Sortland, Storslett	77 04 14 00	986 574 689

KomRev NORD

Interkommunalt selskap

Vi skaper trygghet

Johannes Holmboe Giæver og hustru O. Fredrikke Lyng's legat
v/styret
Nordreisa kommune
Postboks 174
9156 STORSLETT

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	384/EB	Emely Bertelsen Emely.bertelsen@komrevnord.no	77 60 05 06	3.6.2014

OVERSENDELSE REVISJONSBERETNING 2013 og 2014 OG REVISORBETREFFTELSE FOR AVVIKLING AV JOHANNES HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT

Vedlagt oversendes revisjonsberetninger for Årsregnskapet 2013 og for avviklingsregnskapet pr. 31. mai 2014.

Vedlagt sendes også revisorbekreftelse til Lotteri- og stiftelsestilsynet i forbindelse med avvikling av legatet. Jf. Lotteri- og stiftelsestilsynets brev av 6.1.2014, pkt. 6, 5. avsnitt.

Vi ber om at revisorbekreftelsen vedlegges ved deres oversendelse til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Med hilsen

Doris Gressmyr
Oppdragsansvarlig revisor

3 Vedlegg

Besøks- og postadresse:	Avdelingskontor:	Telefon:	Organisasjonsnummer:
Sjøgata 3 9405 HARSTAD www.komrevnord.no post@komrevnord.no	Tromsø, Finnsnes, Narvik Sortland, Storslett	77 04 14 00	986 574 689

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

NORDREISA KOMMUNE	
Rita Tøresen	
Løpi: rådmann, ordfører, ass. rådmann	
30 MAI 2014	
Ref: tsk	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Mai 2014

Skatteinngangen pr. april 2014 i kommunene i Troms

Kilder:

- SSB og KOSTRA
- Kommuneproposisjonen 2015
- Kommunal- og moderniseringsdepartementets oversikt over løpende inntektsutjevning
- Kommunenes årsbudsjett for 2014 som er sendt til Fylkesmannen

Skatteinngangen for januar-april 2014 sett under ett

Skatteinngangen for de fire første månedene i 2014 samlet sett viser en økning på 2,2 % for Troms, 1,4 % for Troms u/ Tromsø og 2,4 % for landet i forhold til samme periode i 2013.

Skatt på inntekt og formue og naturressursskatt for januar-april 2014 - kommunene i Troms										
Kommune	Innbyggertal 1.1.2014	Skatteinngang januar-april 2014 (tusen kr.)	Skatteinngang januar-april 2013 (tusen kr.)	Endring skatteinngang jan- april 2013-2014 i %	Skatteinngang jan-april 2014 pr innbygger	Skatteinngang jan-april i % av landsgj.snittet	Årsbudsjett 2014 (tusen kr.)	Innbetalt skatt pr 31. april 2014 i % av budsjett	Skatteinntekter i 2013 (tusen kr.)	Differanse budsjett 2014- regnskap 2013
Tromsø	71 590	527 375	511 675	3,1 %	7 367	94,6 %	1 694 076	31,1 %	1 653 496	2,5 %
Harstad	24 441	159 302	155 968	2,1 %	6 518	83,7 %	516 828	30,8 %	524 619	-1,5 %
Kvæfjord	3 107	16 355	15 805	3,5 %	5 264	67,6 %	55 500	29,5 %	53 781	3,2 %
Skånland	2 951	17 237	16 650	3,5 %	5 841	75,0 %	58 574	29,4 %	55 521	5,5 %
Ibestad	1 436	8 144	7 885	3,3 %	5 671	72,8 %	26 200	31,1 %	25 750	1,7 %
Gratangen	1 135	5 613	5 584	0,5 %	4 945	63,5 %	18 953	29,6 %	19 282	-1,7 %
Lavangen	1 014	4 541	4 514	0,6 %	4 478	57,5 %	15 322	29,6 %	15 187	0,9 %
Bardu	3 985	34 959	35 308	-1,0 %	8 773	112,7 %	95 461	36,6 %	97 500	-2,1 %
Salangen	2 223	11 551	11 555	0,0 %	5 196	66,7 %	40 200	28,7 %	38 306	4,9 %
Målselv	6 634	47 289	48 787	-3,1 %	7 128	91,6 %	158 711	29,8 %	151 060	5,1 %
Sørreisa	3 450	20 598	20 112	2,4 %	5 970	76,7 %	70 773	29,1 %	69 324	2,1 %
Dyrøy	1 171	6 066	5 882	3,1 %	5 180	66,5 %	20 600	29,4 %	20 082	2,6 %
Tranøy	1 510	7 993	7 981	0,2 %	5 293	68,0 %	26 746	29,9 %	26 681	0,2 %
Torsken	878	5 481	5 372	2,0 %	6 243	80,2 %	18 778	29,2 %	17 816	5,4 %
Berg	918	6 014	6 387	-5,8 %	6 551	84,1 %	20 028	30,0 %	19 232	4,1 %
Levick	11 557	71 580	71 013	0,8 %	6 194	79,6 %	228 899	31,3 %	223 191	2,6 %
Balsfjord	5 593	29 515	29 209	1,0 %	5 277	67,8 %	99 035	29,8 %	96 780	2,3 %
Karlsøy	2 334	12 955	12 568	3,1 %	5 551	71,3 %	41 243	31,4 %	41 733	-1,2 %
Lyngen	2 992	16 963	16 605	2,2 %	5 669	72,8 %	52 967	32,0 %	52 710	0,5 %
Storfjord	1 941	14 811	14 103	5,0 %	7 631	98,0 %	38 343	38,6 %	37 989	0,9 %
Kåfjord	2 221	13 729	13 399	2,5 %	6 181	79,4 %	37 592	36,5 %	37 895	-0,8 %
Skjervøy	2 881	16 634	15 199	9,4 %	5 774	74,2 %	48 350	34,4 %	48 880	-1,1 %
Nordreisa	4 854	27 612	27 023	2,2 %	5 689	73,1 %	88 559	31,2 %	86 265	2,7 %
Kvænangen	1 234	10 096	10 423	-3,1 %	8 182	105,1 %	28 422	35,5 %	30 573	-7,0 %
Troms	162 050	1 092 413	1 069 007	2,2 %	6 741	86,6 %	3 500 160	31,2 %	3 443 653	1,6 %
Troms u/ Tromsø	90 460	565 038	557 332	1,4 %	6 246	80,2 %	1 806 084	31,2 %	1 790 157	0,9 %
Landet	5 109 056	39 775 522	38 855 630	2,4 %	7 785	100,0 %	130 160 000	30,6 %	126 420 781	3,0 %

Skjervøy kommune har høyest prosentvis økning i skatteinngangen for januar-april i 2014 målt mot samme periode i 2013, med 9,4 %, fulgt av Storfjord med 5,0 %. 6 kommuner har større endring i skatteinngangen for januar-april 2013-2014 enn landsgjennomsnittet, mens 18 kommuner har svakere utvikling enn landsgjennomsnittet.

Berg (-5,8 %), Kvænangen (-3,1 %), Målselv (-3,1 %) og Bardu (-1,0 %) er de fire eneste kommunene som har nedgang i skatteinngangen til nå i 2014 i forhold til tilsvarende periode i 2013.

Kommunene i Troms har budsjettert med 1,6 % høyere skatteinntekter i 2014 enn det skatteinntektene ble i 2013 iht. foreløpige KOSTRA-tall¹. For Troms u/ Tromsø er tallet 0,9 %.

På nasjonalt nivå er det nå, iht. revidert nasjonalbudsjett, anslått at kommunenes skatteinntekter vil øke med 3 % i 2014 i forhold til 2013. I statsbudsjettet for 2014 var dette tallet 3,3 %.

Skatteinngangen for landet samlet til nå i år (2,4 %) er under budsjettert nivå. Skatteanslaget for 2014 for kommunene samlet sett i statsbudsjettet for 2014 var på 131,1341 mrd. kr. I revidert

¹ Det er ikke publisert foreløpige KOSTRA-tall for 2013 for Karlsøy kommune og Bardu kommune. For Karlsøy kommune har vi fått tilsendt regnskapstallene, mens det for Bardu kommune er benyttet budsjettall i kolonnen med skatteinntekter i 2013.

nasjonalbudsjett for 2014 ble skatteanslaget for kommunene samlet sett nedjustert til **130,160 mrd.** kr.

Til nå i 2014 er skatteinngangen i Troms samlet sett noe høyere enn det kommunenes budsjetter legger opp til. Skatteinngangen til nå i 2014 er 2,2 % høyere enn i 2013, mens årsbudsjettene legger opp til en vekst i skatteinntektene på 1,6 % målt mot regnskapsførte skatteinntekter i 2013. 14 kommuner har større økning i skatteinngangen til nå i 2014 enn det budsjettene tilsier, mens 10 kommuner har svakere utviklingen i skatteinngangen til nå i år enn det som er lagt grunn i budsjettet.

Kommunene med størst økning i budsjetterte skatteinntekter for 2014 i forhold til regnskapsførte inntekter i 2013 er Skånland (5,5 %), Torsken (5,4 %), Målselv (5,1 %), Salangen (4,9 %) og Berg (4,1 %). Alle disse kommunene har lavere skatteinngang til nå i 2014 enn hva budsjettet legger opp til.

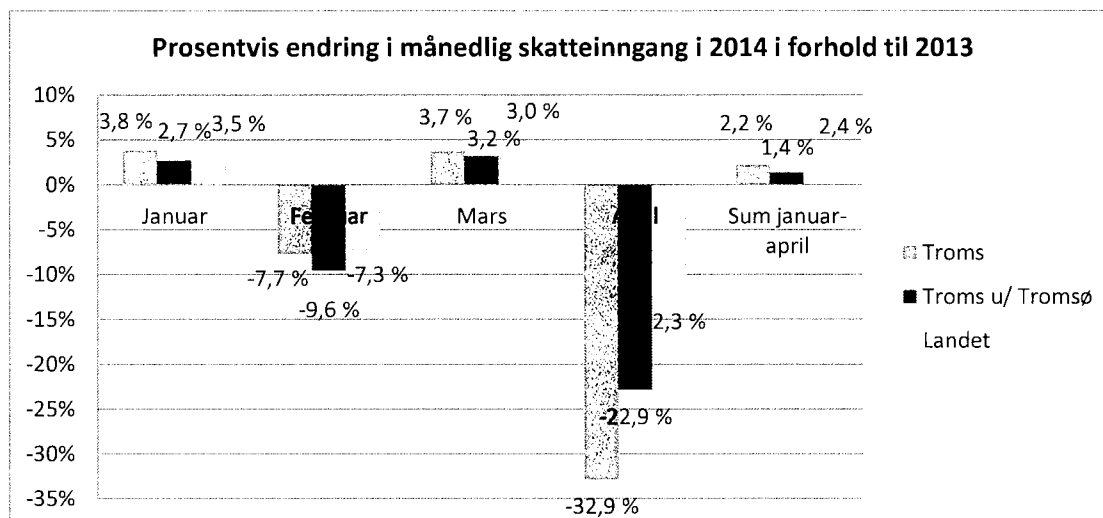
Kommunene med størst nedgang i budsjetterte skatteinntekter for 2014 i forhold til regnskapsførte inntekter i 2013 er Kvænangen (-7 %), Bardu (-2,1 %) og Gratangen (- 1,7 %). Alle disse kommunene har imidlertid bedre skatteinngang til nå i 2014 enn hva som er lagt til grunn i budsjettet.

Det er ennå tidlig på året, og skatteinngangen kan selvsagt endre seg i begge retninger.

Kommunene i Troms har pr. april i gjennomsnitt fått inn 31,2 % av de budsjetterte skatteinntektene i 2014 (Troms u/ Tromsø 31,3 %). Storfjord kommune har høyest skatteinngang målt opp mot årsbudsjettet, ved at 38,6 % av de budsjetterte skatteinntektene har blitt innbetalt, mens Salangen kommune har lavest skatteinngang med 28,7 % av budsjetterte inntekter. På landsbasis har 30,6 % av de budsjetterte skatteinntektene blitt innbetalt.

Skatteinngang pr måned i 2014 sammenlignet med 2013

Figuren under viser den prosentvise endringen i månedlig skatteinngang i 2014 (januar, februar, mars, april og perioden sett under ett) for Troms, Troms u/ Tromsø fra nivået i 2013.

I januar 2014 var skatteinngangen 3,8 % høyere enn i januar 2013 for Troms, mens tallet for Troms u/Tromsø er 2,7 %. På landsbasis økte skatteinngangen med 3,5 % i januar.

I februar 2014 ble skatteinngangen 7,7 % lavere enn i februar 2013 for Troms, og 9,6 % lavere for Troms u/ Tromsø. På landsnivå ble nedgangen på 7,3 %.

I mars 2014 økte skatteinngangen i Troms med 3,7 % i forhold til mars 2013, og 3,2 % for Troms u/ Tromsø. For landet som helhet økte skatteinngangen med 3,0 %.

I april 2014 gikk skatteinngangen ned med 32,9 % i Troms sammenlignet med april 2013. For Troms u/ Tromsø var nedgangen 22,9 % og på landsbasis var nedgangen 12,3 %.

Skatteinngangen er ulik fra måned til måned. Februar og april er «skattelette» måneder.

Samlet sett har skatteinngangen til nå i 2014 økt med 2,2 % for Troms, 1,4 % for Troms u/ Tromsø og 2,4 % for landet, fra nivået i 2013.

Tabellen under viser skatteinngangen for januar-april i 2014 og 2013, og den prosentvise endringen i skatteinngangen for den enkelte kommune, Troms, Troms u/ Tromsø og landet pr måned i 2014 målt fra tilsvarende måned i 2013.

Skatt på inntekt og formue og naturressursskatt pr måned i 2014 sammenlignet med 2013 - kommunene i Troms

Kommune	Januar			Februar			Mars			April			Sum januar-april		
	2014	2013	Endring	2014	2013	Endring	2014	2013	Endring	2014	2013	Endring	2014	2013	Endring
Tromsø	225 573	214 910	5,0 %	5 478	5 502	-0,4 %	290 230	278 566	4,2 %	6 094	12 697	-52,0 %	527 375	511 675	3,1 %
Harstad	67 684	66 972	1,1 %	781	921	-15,2 %	88 767	85 838	3,4 %	2 070	2 237	-7,5 %	159 302	155 968	2,1 %
Kvæfjord	6 982	6 819	2,4 %	74	150	-50,7 %	9 191	8 967	2,5 %	108	-131	-182,4 %	16 355	15 805	3,5 %
Skånland	7 240	7 084	2,2 %	340	163	108,6 %	9 336	9 182	1,7 %	321	221	45,2 %	17 237	16 650	3,5 %
Ibestad	3 694	3 365	9,8 %	87	204	-57,4 %	4 268	4 182	2,1 %	95	134	-29,1 %	8 144	7 885	3,3 %
Gratangen	2 354	2 232	5,5 %	69	137	-49,6 %	3 099	2 964	4,6 %	91	251	-63,7 %	5 613	5 584	0,5 %
Lavangen	1 947	1 985	-1,9 %	42	64	-34,4 %	2 480	2 413	2,8 %	72	52	38,5 %	4 541	4 514	0,6 %
Bardu	11 471	11 850	-3,2 %	5 239	4 948	5,9 %	15 475	13 153	17,7 %	2 774	5 357	-48,2 %	34 959	35 308	-1,0 %
Salangen	4 952	4 892	1,2 %	87	156	-44,2 %	6 423	6 305	1,9 %	89	202	-55,9 %	11 551	11 555	0,0 %
Målselv	20 547	20 129	2,1 %	1 528	2 530	-39,6 %	23 779	23 914	-0,6 %	1 435	2 214	-35,2 %	47 289	48 787	-3,1 %
Sørreisa	8 959	8 570	4,5 %	236	226	4,4 %	11 112	10 864	2,3 %	291	452	-35,6 %	20 598	20 112	2,4 %
Dyrøy	2 574	2 535	1,5 %	53	24	120,8 %	3 350	3 278	2,2 %	89	45	97,8 %	6 066	5 882	3,1 %
Tranøy	3 448	3 340	3,2 %	112	153	-26,8 %	4 297	4 310	-0,3 %	136	178	-23,6 %	7 993	7 981	0,2 %
Torsken	2 182	2 173	0,4 %	88	169	-47,9 %	3 030	2 946	2,9 %	181	84	115,5 %	5 481	5 372	2,0 %
Berg	2 233	2 343	-4,7 %	218	313	-30,4 %	3 279	3 350	-2,1 %	284	381	-25,5 %	6 014	6 387	-5,8 %
Lenvik	30 634	29 535	3,7 %	1 037	1 676	-38,1 %	38 784	37 619	3,1 %	1 125	2 183	-48,5 %	71 580	71 013	0,8 %
Balsfjord	12 585	12 357	1,8 %	562	405	38,8 %	15 778	15 802	-0,2 %	590	645	-8,5 %	29 515	29 209	1,0 %
Karsøy	5 449	5 304	2,7 %	377	563	-33,0 %	6 755	6 391	5,7 %	374	310	20,6 %	12 955	12 568	3,1 %
Lyngen	7 638	7 246	5,4 %	607	623	-2,6 %	8 554	8 292	3,2 %	164	444	-63,1 %	16 963	16 605	2,2 %
Storjord	4 648	4 647	0,0 %	1 772	1 955	-9,4 %	6 153	5 428	13,4 %	2 238	2 073	8,0 %	14 811	14 103	5,0 %
Kåfjord	4 769	4 423	7,8 %	1 776	1 776	0,0 %	5 427	5 281	2,8 %	1 757	1 919	-8,4 %	13 729	13 399	2,5 %
Skjervøy	7 120	6 821	4,4 %	142	192	-26,0 %	9 179	7 965	15,2 %	193	221	-12,7 %	16 634	15 199	9,4 %
Nordreisa	11 919	10 999	8,4 %	810	690	17,4 %	13 967	13 886	0,6 %	916	1 448	-36,7 %	27 612	27 023	2,2 %
Kvænangen	3 444	2 679	28,6 %	1 545	1 621	-4,7 %	3 714	4 676	-20,6 %	1 393	1 447	-3,7 %	10 096	10 423	-3,1 %
Troms	462 060	445 223	3,8 %	25 074	27 174	-7,7 %	588 441	567 585	3,7 %	24 894	37 077	-32,9 %	1 100 469	1 077 059	2,2 %
Troms u/ Tromsø	236 487	230 313	2,7 %	19 596	21 672	-9,6 %	298 211	289 019	3,2 %	18 800	24 380	-22,9 %	573 094	565 384	1,4 %
Landet	15 970 498	15 431 170	3,5 %	965 074	1 041 191	-7,3 %	21 608 501	20 979 573	3,0 %	1 231 449	1 403 696	-12,3 %	39 775 522	38 855 630	2,4 %

Neste tabell viser skatteinntangen i % av landsgjennomsnittet for de fire første månedene i 2014 sammenlignet med 2013.

Skatteinntekter i % av landsgjennomsnittet

Kommune	Januar		Februar		Mars		April		Januar-april	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Tromsø	100,8 %	100,0 %	40,5 %	37,9 %	95,9 %	95,3 %	35,3 %	64,9 %	94,6 %	94,5 %
Harstad	88,6 %	90,3 %	16,9 %	18,4 %	85,9 %	85,1 %	35,1 %	33,1 %	83,7 %	83,5 %
Kvæfjord	71,9 %	72,4 %	12,6 %	23,6 %	69,9 %	70,1 %	14,4 %	-15,3 %	67,6 %	66,7 %
Skånland	78,5 %	78,9 %	61,0 %	26,9 %	74,8 %	75,2 %	45,1 %	27,1 %	75,0 %	73,6 %
Ibestad	82,3 %	77,5 %	32,1 %	69,6 %	70,3 %	70,9 %	27,4 %	33,9 %	72,8 %	72,1 %
Gratangen	66,3 %	65,3 %	32,2 %	59,4 %	64,6 %	63,8 %	33,3 %	80,7 %	63,5 %	64,9 %
Lavangen	61,4 %	64,2 %	21,9 %	30,7 %	57,8 %	57,4 %	29,5 %	18,5 %	57,5 %	58,0 %
Bardu	92,1 %	98,6 %	696,0 %	610,3 %	91,8 %	80,5 %	288,8 %	490,1 %	112,7 %	116,7 %
Salangen	71,3 %	72,1 %	20,7 %	34,1 %	68,3 %	68,4 %	16,6 %	32,7 %	66,7 %	67,7 %
Målselv	99,1 %	99,4 %	121,9 %	185,1 %	84,7 %	86,8 %	89,7 %	120,2 %	91,6 %	95,7 %
Sørreisa	83,1 %	82,3 %	36,2 %	32,2 %	76,2 %	76,8 %	35,0 %	47,7 %	76,7 %	76,7 %
Dyrøy	70,3 %	69,7 %	24,0 %	9,8 %	67,6 %	66,3 %	31,5 %	13,6 %	66,5 %	64,3 %
Tranøy	73,0 %	72,2 %	39,3 %	49,0 %	67,3 %	68,5 %	37,4 %	42,3 %	68,0 %	68,5 %
Torsken	79,5 %	80,8 %	53,1 %	93,2 %	81,6 %	80,6 %	85,5 %	34,3 %	80,2 %	79,4 %
Berg	77,8 %	83,0 %	125,7 %	164,3 %	84,5 %	87,3 %	128,4 %	148,4 %	84,1 %	89,9 %
Lenvik	84,8 %	84,4 %	47,5 %	71,0 %	79,3 %	79,1 %	40,4 %	68,6 %	79,6 %	80,6 %
Balsfjord	72,0 %	72,7 %	53,2 %	35,3 %	66,7 %	68,4 %	43,8 %	41,7 %	67,8 %	68,3 %
Karsøy	74,7 %	74,9 %	85,5 %	117,9 %	68,4 %	66,4 %	66,5 %	48,1 %	71,3 %	70,5 %
Lyngen	81,7 %	78,7 %	107,4 %	100,3 %	67,6 %	66,3 %	22,7 %	53,0 %	72,8 %	71,6 %
Storjord	76,6 %	78,3 %	483,3 %	488,4 %	75,0 %	67,3 %	478,4 %	384,1 %	98,0 %	94,4 %
Kåfjord	68,7 %	65,6 %	423,3 %	390,2 %	57,8 %	57,6 %	328,2 %	312,8 %	79,4 %	78,9 %
Skjervøy	79,1 %	76,9 %	26,1 %	32,1 %	75,3 %	66,0 %	27,8 %	27,4 %	74,2 %	68,0 %
Nordreisa	78,6 %	74,2 %	88,3 %	69,0 %	68,0 %	68,9 %	78,3 %	107,4 %	73,1 %	72,4 %
Kvænangen	89,3 %	70,4 %	662,8 %	631,7 %	71,2 %	90,4 %	468,3 %	418,2 %	105,1 %	108,8 %
Troms	91,2 %	90,9 %	81,9 %	82,2 %	85,9 %	85,2 %	63,7 %	83,2 %	86,6 %	87,3 %
Troms u/ Tromsø	83,6 %	83,7 %	114,7 %	116,7 %	77,9 %	77,3 %	86,2 %	97,4 %	80,2 %	81,6 %
Landet	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Til nå i 2014 er det to kommuner (Bardu og Kvænangen) som har hatt høyere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet. Videre er det 3 kommuner (Tromsø, Målselv og Storjord) som har en

skatteinngang på mellom 90 % og 100 % av landsgjennomsnittet. De resterende 19 kommunene har en skatteinngang på under 90 % av landsgjennomsnittet.

Litt om inntektsutjevningen og effekten av endrete skatteinntekter lokalt og nasjonalt

Kommunene har ulike forutsetninger for å tilby tjenester, og skatteinntektene er ujevnt fordelt mellom kommunene. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. Ved fordelingen av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning).

Inntektsutjevningen for kommunene omfatter inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteyttere og naturressursskatt fra kraftforetak. Utjevningen er et nullsumspill som fungerer på følgende vis:

- Kommuner som har skatteinntekter under landsgjennomsnittet (målt i kr. pr innbygger) får kompensert 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. På samme måte vil kommuner som har skatteinntekter over landsgjennomsnittet trekkes 60 % av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.
- Kommuner med skatteinntekter på under 90 prosent blir i tillegg kompensert for 35 % av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet. Finansieringen av denne tilleggskompensasjonen skjer ved at hver kommune trekkes med et likt beløp per innbygger.
- I inntektsutjevningen benyttes det innbyggertall pr 1. januar 2014. Inntektsutjevningen beregnes 10 ganger pr år, og kommer som et tillegg/fradrag på de terminvise utbetalingene av rammetilskudd til kommunene.

Inntektsutjevningen er en gunstig ordning for skattesvake kommuner, som det altså det store flertallet av Troms-kommunene er. For eksempel hadde Dyrøy kommune i 2013 skatteinntekter på 67,4 % av landsgjennomsnittet, før inntektsutjevning. Etter inntektsutjevning hadde kommunen inntekter (skatt på inntekt og formue og netto inntektsutjevning) på 93,6 % av landsgjennomsnittet, dvs. en økning på 26,2 prosentpoeng.

Samtidig er det viktig å være klar over at mekanismene i utjevningen slår begge veier. Et eksempel kan illustrere dette. Salangen kommune har skatteinntekter til nå i 2014 på 66,7 % av landsgjennomsnittet. Budsjetterte inntekter fra skatt på inntekt og formue er 40,2 mill. kr. Samlete budsjetterte frie inntekter (skatt og rammetilskudd) er 135,4 mill. kr.

Dersom kommunen får en økning i egne skatteinntekter på 0,75 %, eller 300 000 kr. i forhold til budsjett, og vi for øvrig forutsetter at andre forhold er uendret, vil samlede frie inntekter (skatt og rammetilskudd) etter inntektsutjevning kun øke med 15 000,-, eller 0,01 %. Tilsvarende gjelder ved en reduksjon i skatteinntektene.

En kommune med skatteinngang på under 90 % av landsgjennomsnittet vil kun få beholde 5 % av en økning i egne skatteinntekter, alt annet likt.

En kommune med skatteinntekter på mellom 90 % og 100 % av landsgjennomsnittet eller over landsgjennomsnittet vil beholde 40 % av en økning i egne skatteinntekter. Tilsvarende gjelder ved en reduksjon i skatteinntektene.

Systemet med inntektsutjevning innebærer at utviklingen i egne skatteinntekter vil ha marginal betydning i skattesvake kommuner, dvs. kommuner med skatteinngang på under 90 % av landsgjennomsnittet. For disse kommunene er det utviklingen i samlet skatteinngang for kommunene som har mest betydning.

Ved at skatteanslaget for kommunene samlet er redusert fra 131,134 mrd. kr. til 130,160 mrd. kr. (0,75 %) vil dette medføre at de frie inntektene for eksempelvis for Salangen kommune går ned med 0,7 mill. kr. eller 0,5 %.

En marginal endring i skatteinntektene samlet sett har som vi ser mye større betydning for en skattesvak kommune enn en marginal endring i kommunens egne skatteinntekter.

Både i 2011, 2012 og 2013 ble de faktiske skatteinntektene for kommunene betydelig høyere enn det som ble lagt til i de respektive statsbudsjett, noe tabellen under viser.

Anledning	Tidspunkt	Ulike anslag på og regnskapsførte skatteinntekter for kommunene samlet (tall i mrd. kr.)			
		2011	2012	2013	2014
Statsbudsjettet	Oktober året før budsjettåret	108,470	115,180	125,700	131,134
Revidert statsbudsjett	Mai i budsjettåret	109,430	117,050	125,500	130,160
Statsbudsjettet for året etter	Oktober i budsjettåret	110,230	119,220	126,950	
Regnskapsførte skatteinntekter	Mai året etter budsjettåret	111,957	119,565	126,421	

Skatteanslaget er gjenstand for vurdering i løpet året, vanligvis i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i mai i budsjettåret, og i oktober i tilknytning til statsbudsjettet for påfølgende år. Som vi ser oppjusterte departementet skatteanslaget alle disse årene. I 2011 og 2012 ble skatteinntektene til slutt høyere enn det som ble antatt ved siste anslag. I 2013 ble imidlertid de faktiske skatteinntektene noe lavere enn det siste anslaget tilsa.

På grunn av ordningen med løpende inntektsutjevning er det derfor viktig at kommunene gjør regelmessige vurderinger av egen skatteinngang og ikke minst følger med på skatteinngangen nasjonalt.

Nordreisa Kommune
Postboks 174
9156 STORSLETT

NORDREISA KOMMUNE	
Pl. sjet Kopi: rådmann, jurist 16 JUN 2014 Ref. fol + kst	
SAKS.NR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Kommunal Landspensjonskasse
gjensidig forsikringsselskap
Org. nr. 938 708 606 Foretaksregisteret
Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
E-post: klp@klp.no
www.klp.no

Oslo, 16. juni 2014

Forsikringstakernr. 01942001

Att. Rådmann

Tilbakeføring av overskudd for 2013

Verdijustert avkastning for 2013 ble på 6,7 % og ligger for 5. år på rad over avkastningen for de øvrige forsikringsselskapene som til nå har konkurrert i det offentlige tjenstepensjonsmarkedet. Den gode avkastningen har muliggjort at KLP kan fullføre Finanstilsynets krav til økt oppreservering for økt levealder, og i tillegg tilbakeføre overskudd til kundenes premiefond for 2013.

Årets resultat gir grunnlag for å tilbakeføre 5,9 milliarder kroner til kundenes premiefond, samtidig som det er satt av 4,5 milliarder kroner til fullføring av oppreservering av premiereservene for økt levealder. Nok et år oppnår vi gode resultater, i stor grad takket være at dere som kunder og eiere har sett verdien i å bygge opp soliditeten i KLP.

Retningslinjer fra Finanstilsynet innebærer at hver kundes oppreservering skal finansieres gjennom overskuddet til den enkelte kunde, d.v.s. at overskudd for en kunde ikke kan anvendes til å finansiere oppreservering for en annen. På grunn av ulik sammensetning i bestanden er behovet for oppreservering for økt levealder varierende mellom kundene. Det er også forskjellig hvor mye som tidligere har vært avsatt til oppreservering for hver kunde. Dette medfører varierende tilbakeføring av overskudd til hver enkelt kundes premiefond for 2013. For alle kunder samlet er det tilbakeførte overskuddet større enn vi anslo i vårt brev av 1.9.2013, men som følge av nevnte ulikheter mellom kundene vil en del få lavere tilbakeføring enn i fjorårets anslag, og for noen vil tilbakeført overskudd bli 0. Imidlertid er det nå for alle våre kunder fullt oppreservert for økt levealder ved utgangen av 2013.

I Pensjonsordningen for sykepleiere og i Pensjonsordningen for sykehusleger er det fra tidligere fullt oppreservert for økt levealder. For disse ordningene tilbakeføres således alt overskudd til kundenes premiefond.

Av det totale tilbakeførte overskuddet vil premiefondet deres bli tilført:

Til sammen for 2013:

3 069 403

I tabellen på neste side fremgår tilbakeført overskudd fordelt på hver av de pensjonsordninger dere har i KLP. For kunder som kun har en pensjonsordning i KLP fremgår hele beløpet ut for denne ordningen.

Risikofellesskap	Totalbeløp
Fellesordningen for kommuner og bedrifter	38 752
Pensjonsordningen for folkevalgte	92 127
Pensjonsordningen for sykepleiere	2 938 524

Bruk av premiefondet

Vi minner om at midler fra premiefondet lovmessig bare kan benyttes til dekning av premie.

Med mindre dere tidligere har gitt oss annen beskjed, vil premiefondet gå til dekning av faktura for 3. kvartal i år. Denne belastes i begynnelsen av juli. Hvis dere ønsker å bruke premiefondet på annen måte enn tidligere, må dere gi oss melding om det innen utgangen av juni d.å. Vi vil da benytte midler fra premiefondet til dekning av premier først når dere gir oss beskjed om det.

Innkalling av egenkapitaltilskudd

Pensjonsfondene i KLP øker hvert år og medfører behov for økt egenkapital tilført fra eierne. Ettersom KLP er et kundeid selskap må dere derfor innbetale tilskudd til nødvendig oppbygging av egenkapitalen i KLP. Egenkapital og buffere gjør at KLP kan opprettholde høy soliditet og fortsatt ha muligheter for gode resultater både i gode og vanskelige år.

Egenkapitaltilskudd for 2014 er i tråd med anslaget vi ga i september i fjor og utgjør for dere:

Til sammen for 2014:	1 176 181
-----------------------------	------------------

I tabellen nedenfor fremgår egenkapitaltilskuddet fordelt på hver av de pensjonsordninger dere har i KLP. For kunder som kun har en pensjonsordning i KLP fremgår hele beløpet ut for denne ordningen.

Risikofellesskap	Totalbeløp
Fellesordningen for kommuner og bedrifter	982 028
Pensjonsordningen for sykepleiere	194 153

Faktura for egenkapitaltilskudd sendes ut i midten av juni, med forfall en måned senere.

Ta gjerne kontakt med våre kunde- og salgsledere dersom dere har spørsmål til dette brevet, eller om dere ønsker endret anvendelse av premiefondet.

Med vennlig hilsen
Kommunal Landspensjonskasse

Marianne Sevaldsen
konserndirektør

Nordreisa kommune
Postboks 174

9151 STORSLETT

NORDREISA KOMMUNE	
Beate Brøsthem	
Kopi: rådmann, Dag F. Jensen	
13 JUN 2014	
ref. fork + nekter + list	
SAKS NR.	
LØPENR.	
DOK. NR.	ARK. KODE

Vår ref.:
14/1826-19
Løpenr.:
20692/14

Saksbehandler:
Tore Østgård
Tlf. dir.innvalg:
77 78 83 86

Arkiv:
242 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
10.06.2014

TILDELING KOMMUNALE NÆRINGSFOND 2014 - NORDREISA KOMMUNE

Fylkesrådet i Troms har i møte 19.05.13 vedtatt å bevilge totalt kr 1 200 000 til Nordreisa kommune over kap. 551.60 og 551.61. Midlene er fordelt på følgende måte:

Kommunalt næringsfond 2014: kr. 1 000 000,-
Regional satsing 2014: kr. 200 000,-

Bevilgningen blir overført til deres konto nr: **4740.05.03954** i løpet av 10 virkedager. Vennligst kontroller at kontonummer er korrekt.

Vilkår tilknyttet bruken av virkemidlene

1. Kommunen har ansvaret for å forvalte midlene, dette inkluderer bevilgningsmyndighet, ansvar for- kunngjøring, saksbehandling, oppfølging, rapportering og kontroll.
2. Midlene skal forvaltes i samsvar med retningslinjer for distrikts og- regionalpolitiske virkemidler, forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og gjeldende lover/regelverk, herunder blant annet forvaltningsloven, offentlighetsloven og regelverk for offentlige anskaffelser.
3. **Regional satsing:** Midlene til regional satsing skal benyttes til tiltak der to eller flere kommuner samarbeider om gjennomføring og finansiering av prosjekter.
4. **Omstilling:** Enkelte kommuner får tildelt omstillingsmidler, disse er øremerket finansiering av omstillingstiltak og skal være i tråd med godkjenning/vedtak i styringsgruppen for omstilling. Ordinære beslutnings-, saksbehandlings- og rapporteringsrutiner for næringsfondet skal følges.
5. **Kunngjøring:** Kommunene skal kunngjøre tilskuddsordningene gjennom regionalforvaltning.no og på en slik måte at målgruppen nås.
6. **Administrasjonskostnader:** Inntil 5 % av bevilgningen kan benyttes til administrasjon og/eller evaluering av tilskuddsordningen. Dersom kommunen velger å benytte seg av dette, må det utstedes tilsagn med kommunen som mottaker og midlene må forvaltes som et hvert annet prosjekt som oppnår finansiering fra næringsfondet. Bruk "Administrasjon" og kommunens navn som prosjektnavn. Administrasjonskostnader skal være tilknyttet de ansatte i kommunen som utfører følgende oppgaver:

Besøksadresse
Strandveien 13
Postadresse
Postboks 6600, 9296 TROMSØ

Telefon
77 78 80 00
Telefaks
77 78 80 01
Epost mottak
postmottak@tromsfylke.no

Bankgiro
4700 04 00064
Org.nr.
NO 864 870 732
Internettadresse
www.tromsfylke.no

- Forvaltning av tilskuddsordningen, herunder kunngjøring, registrering av faste data, søknadsbehandling, registrering av gitte tilsagn, utbetalinger, registrering i regnskapet, behandling av dokumentasjon, veiledning, prosjektoppfølgning, rapportering, kontroll og eventuell klagebehandling.
 - Administrasjons og gjennomføringskostnader er følgende:
Personalkostnader: Lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og liknende.
Overhead: Indirekte kostnader tilknyttet medarbeidere, IT, kontorutgifter og tilhørende administrative tjenester.
7. Tilskuddsforvaltningen kan ikke delegeres videre til andre.
8. Riksrevisjonen, Kommunal- og moderniseringsdepartementet eller fylkeskommunen kan føre kontroll med at midlene blir forvaltet og brukt etter angitte forutsetninger.

Rapportering

9. Kommunen skal rapportere, via regionalforvaltning.no, på bruken av kommunale næringsfond, midler til regional satsing og evt. omstillingsmidler **innen 1.2.2015**.
10. Kommunen skal levere en skriftlig rapport som beskriver i hvilken grad midler til regional satsing har bidratt til økt samarbeid mellom kommunene i Troms. Rapporten sendes næringssetaten **innen 1.2.2015**.

Konsekvenser ved feil bruk og manglende rapportering

11. Ved manglende rapportering, feil forvaltning og/eller bruk av midlene kan tilskuddet påfølgende år reduseres eller bortfalle.

Generell informasjon:

Prioriterte innsatsområder for næringsfondet

Regjeringen forutsetter at kommunene i forvaltningen av kap. 551, post 60 prioriterer bedriftsrettede tiltak med det formål å utvikle arbeidsplasser og å bidra til verdiskaping i fylket. Innsatsen skal særlig spisses mot entreprenørskap, innovasjon og tiltak rettet mot næringsrettet kompetanse, næringsrettet infrastruktur og nærings- og innovasjonsmiljøer. Kommunene skal i sin prioritering legge vekt på virkemidler som erfaringsmessig gir best resultater. Prioriteringen gjelder midlene til kommunale næringsfond, midlene til regional satsing er finansiert over kap 551. 61 og er derfor ikke omfattet.

Bagatellmessig støtte

Det er viktig å merke seg at tilskudd til bedrifter skal gis som bagatellmessig støtte etter statsstøtterelementet. Dette må fremgå av tilskuddsbrevet. Tilskuddsmottaker må, før tilskuddet utbetales, skriftlig bekrefte hvor mye bagatellmessig støtte er mottatt de 3 siste kalenderår.

Hva kan ikke støttes? (se retningslinjer og vilkår i vedlegg for utfyllende informasjon)

Det presiseres særskilt at det ikke er anledning til å finansiere følgende med midler fra kommunalt næringsfond (listen er ikke uttømmende);

- *Lønn til personell fast ansatt i kommunen*
- *Utgifter som har karakter av årlig driftsstøtte eller kostnadsandel i samarbeid som kommunen er fast deltaker i, slik som regionråd, destinasjonsselskap eller andre samarbeidsselskap*
- *Innskudd av aksjekapital, lån eller driftstilskudd til selskap som kommunen er medeier i eller eiere av*

Tromskonferansen

Under tromskonferansen som avholdes 23-24 oktober 2014, vil fylkesråd for næring, kultur og helse tildele Troms fylkeskommunes næringspris. Kommunene oppfordres til å komme med begrunnede innspill til hvem som bør tildeles årets utmerkelse, gjerne på epost til tore.ostgard@tromsfylke.no.

Vedtak i fylkesrådet:

1. Årets bevilgning for 2014 av ramme til kommunale næringsfond fordeles på fylkets 24 kommuner ut fra følgende modell:
 - 70 % av totalfondet fordeles som grunntilskudd jevnt til alle 24 kommuner. Kommuner som får mer enn kr. 300 000,- i kraftkonsesjonsavgifter tildeles halvt grunntilskudd.
 - 15 % av totalfondet tildeles til de 10 kommunene med størst prosentvis befolkningsnedgang de siste 10 år.
 - 10 % av totalfondet tildeles de 10 kommuner med størst prosentvis arbeidsledige ved utgangen av 2013.
 - 5 % av totalfondet tildeles med likt beløp til de 8 kommunene med definerte regionfunksjoner i henhold til Fylkesplanen.
 - Ingen kommune tildeles høyere beløp enn kr. 1 000 000,- (omstillingsstillingsbevilgninger og bevilgninger til regional satsing holdes utenom).
 - Beløpene er skjønnsmessig justert og avrundet etter at de objektive kriteriene er lagt til grunn.
2. Kommuner med omstillingsstatus tildeles ekstrabevilgning til kommunale næringsfond i tråd med Fylkesrådssak 1/10. Dette gjelder kommunene Torsken, Ibestad, Gratangen og Karlsøy som tildeles kr. 300 000,- i midler øremerket omstillingsarbeid. Midlene bevilges over rammen for regionale utviklingsmidler (RUP) og budsjettområde for omstilling.
3. Øremerkede midler til regionalt samarbeid fordeles flatt med kr 200 000,- til hver kommune. Midlene bevilges over rammen for næringsrettede utviklingsmidler (RDA).
4. Kommuner som ikke har rapportert på bruken av kommunalt næringsfond for 2013, vil ikke få tildelt midler i 2014. Det gis frist til 30.6.14 for å fremskaffe rapport som er godkjent av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Ved overholdelse av fristen vil kommunene få tildelingsbrev i 2014.
6. Fylkesrådet vedtar følgende fordeling av ramme på kr. 2 261 000,- til kommunale næringsfond med tillegg av kr. 5 000 000 til regional satsing og kr 1 200 000,- i omstillingsbevilgning. Restmidler kr. 570.000,- tilbakeføres.

Kommune	Næringsfond 2014	Regional satsing 2014	Omstilling 2014	Tildeling 2014	Tildeling 2013	Endring
Balsfjord	kr 800 000	kr 200 000		kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr -
Bardu	kr 600 000	kr 200 000		kr 800 000	kr 800 000	kr -
Berg	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Dyrøy	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Gratangen	kr 1 000 000	kr 200 000	kr 300 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr -
Harstad	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Ibestad	kr 1 000 000	kr 200 000	kr 300 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr -
Karlsøy	kr 1 000 000	kr 200 000	kr 300 000	kr 1 500 000	kr 1 300 000	kr 200 000
Kvæfjord	kr 800 000	kr 200 000		kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr -
Kvænangen	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Kåfjord	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Lavangen	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Leivik	kr 900 000	kr 200 000		kr 1 100 000	kr 1 100 000	kr -
Lyngen	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Målselv	kr 600 000	kr 200 000		kr 800 000	kr 800 000	kr -
Nordreisa	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 100 000	kr 100 000
Salangen	kr 900 000	kr 200 000		kr 1 100 000	kr 1 100 000	kr -
Skjervøy	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Skånland	kr 840 000	kr 200 000		kr 1 040 000	kr 1 040 000	kr -
Storfjord	kr 700 000	kr 200 000		kr 900 000	kr 900 000	kr -
Sørreisa	kr 800 000	kr 200 000		kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr -
Torsken	kr 1 000 000	kr 200 000	kr 300 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr -
Tranøy	kr 1 000 000	kr 200 000		kr 1 200 000	kr 1 200 000	kr -
Tromsø	kr 900 000	kr 200 000		kr 1 100 000	kr 1 100 000	kr -

Vedlegg:

1. Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler
2. Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler
3. Forenklet veileder til statistikkrapportering

Med vennlig hilsen

Anne Hjortdahl
Ass. Næringssjef

Tore Østgård
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Retningslinjer for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Innledning

Følgende retningslinjer, forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og det årlige oppdragsbrevet til fylkeskommunene regulerer forvaltningen og bruken av Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) kapittel 551:

1. Post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling
2. Post 61 Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.

Det årlige statsbudsjettet og det årlige oppdragsbrevet til fylkeskommunene setter de overordnede politiske føringer og rammer for bruken av virkemidlene.

Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler regulerer forholdet mellom forvalter og søker. Forskriften fastsetter hovedsakelig søkers rettigheter og plikter. Retningslinjene retter seg mot forvalterne og fastsetter bestemmelser for forvaltningen og bruken av midlene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tildeler øremerket ramme til fylkeskommunene gjennom årlig oppdragsbrev. Fylkeskommunen skal påse at forvaltningen organiseres på en effektiv, forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Fylkeskommunene er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for at midlene forvaltes og brukes i tråd med de overnevnte regelverkene og under enhver tid gjeldende lover og regler.

Retningslinjene er vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og trer i kraft 1.1.2014.

Innholdsfortegnelse

1.	Innledende bestemmelser	4
1.1	Formål	4
1.2	Geografisk virkeområde	4
1.3	Regionalt samarbeid og partnerskap	4
1.4	Fylkeskommunene	4
1.5	Konsekvenser ved feil bruk av midlene	5
2.	Bruk av midlene	5
2.1	Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver	5
2.1.1	Innovasjon Norge	6
2.1.2	Ungt entreprenørskap	6
2.2	Hvem som kan motta midler og hva de kan brukes til	6
2.3	Avgrensning av virkemiddelbruken	7
2.4	Skatteplikt- og fritak	8
3.	Delegasjon av forvaltningen	8
3.1	Delegering av forvaltningsoppgaver	8
3.2	Stadfestelse av delegasjon	9
4.	Etablering av tilskuddsordninger	9
4.1	Kunngjøring	10
4.2	Søknadsbehandling	10
4.2.1	Veiledningsplikt	10
4.2.2	Saksbehandlingstid og foreløpig svar	10
4.2.3	Habilitet	10
4.2.4	Vedtak om avslag	10
4.2.5	Vedtak om tildeling	11
4.2.6	Registrering av tilsagn	11
4.2.7	Utbetaling	11
4.2.8	Innsyn	12
4.2.9	Klage	12
4.3	Oppfølging, kontroll og evaluering	12
4.3.1	Oppfølging og kontroll	12
4.3.2	Evaluering av tilskuddsordningene	12
5.	Innovasjon Norge	13
5.1.1	Risikolån	13
5.1.2	Garantier	13
5.1.3	Tapsfond	13
6.	Krav til internkontroll	13
7.	Tilskudd etter EØS-avtalen	14
7.1	Generelt	14
7.2	Får reglene om offentlig støtte anvendelse?	15
7.3	Foretaksbegrepet – økonomisk aktivitet	15
7.4	Statsstøtteregelverket får anvendelse	16
7.4.1	Bagatellmessig støtte	16
7.4.2	Beregning av beløpsgrense	16
7.4.3	Lån som bagatellmessig støtte	16

7.4.4	Prosedyrer ved tildeling av bagatellmessig støtte	17
7.5	Gruppeunntak	17
7.5.1	De ulike gruppeunntakene	17
7.5.2	Forenklet meldeplikt ved bruk av gruppeunntak	17
7.6	Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning	18
7.6.1	Kompensasjonsberegninger og overkompensasjon	19
7.7	Notifiserte ordninger	19

1. INNLEDENDE BESTEMMELSER

1.1 Formål

De distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene skal bidra til å realisere nasjonale og fylkeskommunale mål for regional utvikling tilpasset regionale forutsetninger.

1.2 Geografisk virkeområde

De distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over post 60 skal hovedsaklig brukes innenfor det distriktpolitiske virkeområdet.¹ Midlene over post 61 skal hovedsakelig brukes innenfor de områdene som ikke fikk gjeninnført den differensierte arbeidsgiveravgiften, eller gjeninnført ordningen med en høyere sats enn i 2003. En del av midlene kan brukes utenfor virkeområdet for å skape verdier og utvikle attraktive regioner for befolkning og næringsliv i alle deler av landet. Dette gjelder for blant annet etablerertilskudd, støtte til Interreg-prosjekter og omstilling.

1.3 Regionalt samarbeid og partnerskap

Fylkeskommunene tar som folkevalgt organ den endelige avgjørelsen om prioriteringen av virkemidlene. Fylkeskommunene skal legge til rette for prosesser som sikrer god dialog med regionale og lokale aktører om mål, utfordringer og strategier som bidrar til samarbeid om tiltak og bruk av ressurser og legge vekt på virkemidler som erfaringsmessig gir best resultat. Det skal sikres god forankring av fylkeskommunenes prioriteringer i regionale partnerskap hvor kommuner, næringsliv, virkemiddelaktører, private organisasjoner, FoU- og utdanningsinstitusjoner, Sametinget og samiske næringsorganisasjoner samt eventuelt andre aktører der dette er formålstjenlig, er representert. Roller og mandat innenfor de enkelte samarbeidsforumene må avklares, inkludert forståelsen av partnerskapsbegrepet i de konkrete situasjonene. Fylkeskommunene, kommunene og Innovasjon Norge må avklare en passende ansvarsfordeling og samordning i de tilfeller flere kan støtte samme tiltak i tråd med gjeldende regelverk.

1.4 Fylkeskommunene

Fylkeskommunen har fullmakt til å:

- a) Bestemme i hvilket år tilsagnet skal gis.
- b) Avgjøre hvor lenge tilsagnet skal gjelde.
- c) Behandle søknader om forlengelse.
- d) Bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de målene som er satt for bevilgningene.

¹ Forskrift av 15. desember 2006, nr. 1455, om geografisk virkeområde og bruk av dei regional- og distriktpolitiske verkemidla.

Fylkeskommunene kan gjøre følgende med midlene:

1. Forvalte midlene selv ved å utarbeide tilskuddsordninger.² Unntaksvis kan fylkeskommunen tildele enkelttilskudd ved særskilt å navngi mottakeren i budsjettvedtak fattet av fylkestinget.
2. Delegere forvaltningen til kommuner, regionråd, Innovasjon Norge, SIVA, Forskningsrådet, andre offentlige forvaltere og unntaksvis til ikke offentlig heleide aktører.³
3. Finansiere utviklingsprosjekter/programmer i regi av fylkeskommunen.
4. Medfinansiere nasjonale programmer og satsinger.
5. Renteinntekter skal ikke brukes til andre formål.

1.5 Konsekvenser ved feil bruk av midlene

Dersom departementet oppdager feil forvaltning eller bruk av midlene vil fylkeskommunen dette gjelder bli varslet i eget brev. Fylkeskommunen har mulighet til å komme med sin vurdering av saken før departementet konkluderer.

Gjentatt feilbruk kan medføre krav om tilbakebetaling ved en reduksjon av bevilgningen på tilsvarende beløp det påfølgende budsjettår.

Alle fylkeskommunene vil bli varslet ved feil bruk av midlene i andre fylkeskommuner, slik at de kan korrigere tilsvarende bruk av midler.

Dersom departementet eller fylkeskommunene oppdager gal forvaltning eller feil bruk av midlene hos andre forvaltere gjelder punkt. 3.2 nr. 6 i retningslinjene eller bestemmelser fastsatt i kontrakten som regulerer delegasjonen.

2. BRUK AV MIDLENE

2.1 Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver

Alle⁴ forvaltere kan bruke inntil fem prosent av midlene de forvalter til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader.⁵

For Technical Assistance i gjennomføringen av Interreg VA kan inntil seks prosent av administrasjons- og gjennomføringskostnadene dekkes. I tillegg kan midlene dekke kostnader ved eventuell evaluering av forvaltningen og tilskuddsordningene.

² Se punkt 4 for etablering av tilskuddsordninger.

³ Se punkt 3 for delegasjon av forvaltningen.

⁴ Dette gjelder ikke for de nasjonale virkemiddelaktørene, Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd. Egenregi er tilfellene der for eksempel en fylkeskommune eller kommune selv er tilskuddsforvalter. I et slikt tilfelle foreligger det ingen anskaffelse, og regelverket kommer dermed heller ikke til anvendelse. Utvidet egenregi er tilfeller der et offentlig organ tildeler oppdrag til en enhet som ikke tilhører samme rettssubjekt, men der den enheten som tildeles oppdraget har så nær tilknytning til det offentlige organet, at det er naturlig å likestille det med egenregitildeling.

Administrasjons- og gjennomføringskostnadene skal være tilknyttet de ansatte hos tilskuddsforvalteren som utfører følgende oppgaver:

- a) Fordeling av midler til innsatsområder, herunder tildeling og oppfølging av rammer til Innovasjon Norge, kommuner og regioner med videre rapportering.
- b) Forvaltning av tilskuddsordninger, herunder kunngjøring, registrering av faste data, søknadsbehandling, registrering av gitte tilsagn, utbetalinger, registrering i regnskapet, behandling av dokumentasjon, veiledning, prosjektoppfølgning, rapportering, kontroll og eventuell klagebehandling.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader er følgende:

<u>Personalkostnader:</u>	Lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og lignende.
<u>Overhead:</u>	Indirekte kostnader tilknyttet medarbeidere, IT, kontorutgifter og tilhørende administrative tjenester.
<u>Reisekostnader:</u>	Midlene kan brukes til å kompensere for utgifter hos aktører fra næringslivet, herunder tapt arbeidsfortjeneste, møtegodtgjørelse og reiseutgifter i forbindelse med deltakelse i partnerskapsarbeid ved forvaltningen av midlene, innenfor statens reiseregulativ. ⁶

2.1.1 Innovasjon Norge

Fylkeskommunene skal dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader for oppdrag de gir Innovasjon Norge og som blir finansiert over postene 60 og 61, dersom disse ikke er dekket av departementet.

2.1.2 Ungt entreprenørskap

For Ungt Entreprenørskap i hvert fylke kan fylkeskommunen dekke samtlige kostnader tilknyttet drift og aktiviteter i programperioden.

2.2 Hvem som kan motta midler og hva de kan brukes til

Fylkeskommunene og kommunene kan tildele tilskudd til prosjekt/tiltak med hjemmel i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Tilskuddet skal ha utløsende effekt.

Tilskudd kan tildeles til følgende typer prosjekt/tiltak:

- a) Prosjekt/tiltak hvor formålet er å utvikle tilbud og rammebetingelser som kan styrke og videreutvikle næringslivet og det regionale arbeidsmarkedet.
- b) Prosjekt/tiltak som bidrar til at regioner og lokalsamfunn blir mer attraktive å bo i og flytte til.

⁶ Godtgjørelsen kan også dekke utgifter hos aktører fra næringslivet innenfor rammene statens reiseregulativ fastsetter, se: Statens reiseregulativ

Tilskudd under a) og b) over kan også tildeles til virksomheter, så langt tilskuddet er innenfor gruppeunntakene i lov om offentlig støtte og tjenestene ikke blir tilbudt av Innovasjon Norge.

Med prosjekt og tiltak menes oppgaver og aktiviteter som:

1. Er tidsbegrenset, tilskudd kan kun gis i inntil 5 år, selv om prosjektet har lenger varighet.
2. Har fokus på utprøving, initiering og oppstart.
3. Har organisering, kostnader og finansiering som er direkte tilknyttet prosjektets/tiltakets formål
4. Skal lede frem til et bestemt resultat.

Tilskudd til nasjonale program for nærings- og samfunnsutvikling, som for eksempel NCE, ARENA, Næringshageprogrammet, VRI og Inkubatorprogrammet kan tildeles på de samme vilkårene som de notifiserte ordningene, og gå utover tidsbegrensingen på fem år.

Fylkeskommunene skal ikke gi støtte til investerings- og utviklingsprosjekt i enkeltbedrifter eller til etablerere, men har et strategisk ansvar for bruk av midlene til dette formål. Fylkeskommunene skal bruke Innovasjon Norge som operatør.

Kommunene kan med de kommunale og regionale næringsfondene gi tilskudd til bedrifter, næringshager og inkubatorer.

Samtlige tilskudd/støtte må tildeles i samsvar med EØS-avtalen.^[1]

Relevante lenker:

- [Skjemaer for notifikasjon, forenklet melding og klager](#)
- [Reglene om støtte til tjenester av allmennøkonomisk betydning \(SGEI\)](#)
- [Reglene om bagatellmessig støtte](#)
- [Regelen om gruppeunntak](#)

Innovasjon Norge forvalter følgende bedriftsrettede tilskudd:

1. Distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og til etablerere
2. Risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån
3. Garantier for investeringslån og driftskreditter

2.3 Avgrensning av virkemiddelbruken

Fylkeskommunen eller andre forvaltere skal ikke bruke midlene til eller tildele midler til følgende:

1. Drift av næringsvirksomhet eller organisasjoner.
2. Kausjon eller annen økonomisk garanti.
3. Direkte eller indirekte investeringer i virksomheters egenkapital.
4. Renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.

^[1] Jf. kap. 6.

5. Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
6. Å avsette midler til uspesifiserte fond. Delegerte midler til kommuner og regionråd, eventuelt andre forvaltere regnes ikke som fond.
7. Politikklforberedende aktiviteter internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Punkt 1, 2 og 3 gjelder ikke for Innovasjon Norge.

2.4 Skatteplikt- og fritak

Enkelte former for bedriftsstøtte er skattepliktige, jf. skatteloven § 5-30.

Dette gjelder blant annet for transportstøtte, opplæringstilskudd og andre tilskudd som reduserer driftskostnadene. Investeringsstilskudd som er gitt i tråd med forskrift om geografisk virkeområde og bruk av de regional- og distriktpolitiske virkemidlene, er ikke skattepliktige i det distriktpolitiske virkeområdet. Skattefritaket gjelder også for investeringsstilskudd gitt gjennom kommunale og regionale næringsfond. Dersom en bedrift har mottatt investeringsstilskudd og fått skattemessige fordeler av dette, og driftsmiddelet selges innen fem år, skal bedriften betale skatt av tilskuddet.

3. DELEGASJON AV FORVALTNINGEN

3.1 Delegering av forvaltningsoppgaver

Fylkeskommunen er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for de midlene som er delegert til andre forvaltere og at forvaltningen skjer i henhold til forskrift for distrikts- og regionalpolitiske og disse retningslinjene.

Fylkeskommunen kan delegere hele eller deler av forvaltningen til:

1. Kommunene, regionråd og Innovasjon Norge.
2. Andre offentlig heleide forvaltere.⁷
3. Unntaksvis til ikke offentlig heleide forvaltere.⁸ Det skal gis skriftlig beskjed til Kommunal- og moderniseringsdepartementet om slik delegasjon.⁹
Delegasjonen skal skje i samsvar med reglene om offentlig anskaffelser.

Godtgjørelse for forvaltningsoppgaver jf. punkt 2.1.

⁷ Ved delegasjon til offentlig heleide virksomheter skal fylkeskommunen og/eller kommunen å vurdere om tilskuddsforvaltningen kan delegeres direkte etter regelen om utvidet egenregi eller om delegasjonen er å anse som en anskaffelse.

⁸ Eksempelvis aksjeselskap, stiftelser, privat virksomhet, selvstendige rettssubjekt som staten eier delvis, mv.

⁹ Når det ikke er aktuelle offentlige instanser å overlate forvaltningsansvaret til kan fylkeskommunene og kommunene unntaksvis delegere hele eller deler av forvaltningen til ikke offentlig heleide forvaltere., jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.2.2.4.

3.2 Stadfestelse av delegasjon

Delegasjon skal fastsettes i oppdragsbrev eller kontrakt som:

1. Fastsetter hvilke forvaltningsoppgaver som er delegert. Det er viktig at det fremgår tydelig hvem som har bevilgningsmyndighet, ansvar for kunngjøring, saksbehandling, oppfølging og kontroll.
2. Fastsetter hvilken del av midlene som skal dekke kostnader tilknyttet tilskuddsforvaltningen og hvilken del av midlene som det skal lages tilskuddsordning for.
3. Gir vilkår om at midlene skal forvaltes i samsvar med disse retningslinjene, forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler og gjeldende lover/regelverk, herunder blant annet forvaltningsloven, offentlighetsloven og regelverk for offentlig anskaffelser.
4. Informerer om at Riksrevisjonen, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkeskommunen eller kommunen kan føre kontroll med at midlene blir forvaltet og brukt etter angitte forutsetninger.
5. Vilkår om at tilskuddsforvaltningen ikke kan videredelegeres til andre.¹⁰
6. Fastsetter reaksjoner for feil forvaltning og/eller bruk av midlene.

Retningslinjene og forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler skal legges ved oppdragsbrevet eller kontrakten.

Relevante lenker:

- [Veileder til reglene om offentlig anskaffelser](#)
- [Forskrift om offentlig anskaffelser](#)
- [Håndhevelse av offentlig anskaffelser](#)

4. ETABLERING AV TILSKUDDSDORDNINGER

Tilskuddsforvalterens oppgave er å ivareta formålet med tilskuddsordningen og å sørge for å følge opp at de konkrete mål som er fastsatt oppnås.

Den som har forvaltningsansvaret for midler gitt over post 60 og 61 skal som hovedregel etablere tilskuddsordninger med hjemmel i forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler. Et regelverk for tilskuddsordning skal inneholde følgende hovedelementer:

1. Mål for ordningen
2. Kriterier for måloppnåelse
3. Tildelingskriterier, herunder beregningsregler
4. Oppfølging og kontroll
5. Evaluering

¹⁰ Dette punktet gjelder ikke for kommunene.

Punkt 1-3 skal uformes i samsvar med retningslinjene 2.2 og 2.3 og forskriftens §§ 6-9.

Relevante lenker:

[Reglementet og bestemmelser for økonomistyring i Staten](#)

[Om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten](#)", veileder utarbeidet av

[Direktoratet for Økonomistyring](#)

[Sjekkliste for utvalgte prosesser i tilskuddsforvaltningen](#)

4.1 Kunngjøring

Alle tilskuddsordninger skal være søknadsbaserte og kunngjøres på regionalforvaltning.no,¹¹ forvalterens nettside og på en slik måte at hele målgruppen nås. Kunngjøringen skal inneholde formål med tilskuddsordningen, tildelingskriterier, alle opplysninger og/eller dokumentasjon søkeren må oppgi i søknaden og eventuell søknadsfrist.

4.2 Søknadsbehandling

4.2.1 Veiledningsplikt

Tilskuddsforvalterne har alminnelig veiledningsplikt ovenfor alle som ønsker å søke om tilskudd.¹²

4.2.2 Saksbehandlingstid og foreløpig svar

Forvalteren skal forbrede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Det skal gis foreløpig svar dersom en søknad ikke kan besvares i løpet av en måned etter at den er mottatt.¹³

4.2.3 Habilitet

I behandlingen av enkeltsøknader skal beslutningstakere og saksbehandlere vurdere sin habilitet.¹⁴

4.2.4 Vedtak om avslag

Vedtak om tildeling eller avslag skal sendes skriftlig til søker og inneholde følgende:¹⁵

1. En begrunnelse for vedtaket med en henvisning til hjemmelsgrunnlaget vedtaket bygger på.
2. Informasjon om søkerens rettigheter:
 - a) rett til innsyn i sakens dokumenter
 - b) klageadgang, hvor klagen skal sendes og klagefrist

¹¹ Dette gjelder ikke for tilskuddsordninger som forvaltes av de nasjonale virkemiddelaktørene.

¹² Jf. forvaltningsloven kap. III § 11 og forvaltningsforskriften av 15.12.2006 kap. 2.

¹³ Jf. forvaltningsloven § 11 a.

¹⁴ Jf. forvaltningsloven kap. II, etiske retningslinjer i staten og Bestemmelser for økonomistyring i staten punkt 6.3.3 tredje ledd.

¹⁵ Jf. forvaltningsloven kap. V, gir utfyllende informasjon om krav til vedtakets innhold.

4.2.5 Vedtak om tildeling

Vedtak om innvilgelse av tilskudd skal stadfestes med et tilskuddsbrev.

Tilskuddsbrevet skal sendes hver enkelt mottaker, eller den instans som er legitimert til å formidle opplysninger om tilsagn videre.

Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg skal inneholde:

1. Formål med tilskuddet og hvilke kostnader tilskuddet skal dekke.
2. Tilskuddsbeløp og utbetalingsplan.
3. Eventuelt andre vilkår for bruken av midlene
4. Frist for at mottakeren aksepterer vilkårene.
5. Krav til rapportering
6. Informasjon om at kontrolltiltak kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementet § 10 andre ledd og forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler § 14.
7. Mulighet om krav om tilbakebetaling dersom mottakeren ikke bruker tilskuddet i samsvar med angitte forutsetninger.

Tilskuddsbrev skal undertegnes av en person med budsjett disponeringsmyndighet eller bemyndiget medarbeider for den aktuelle tilskuddsbevilgningen.¹⁶

Alle anmodninger om utbetalinger skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer skal kontrollere at utbetalingsforslaget er i samsvar med vedtaket om tilskuddet¹⁷ og at tilskuddsmottaker har sendt inn dokumentasjon som fastsatt i tilskuddsbrevet.

For tilskuddsordninger der det inngås kontrakt med den enkelte tilskuddsmottaker, kan hele eller deler av innholdet i et tilskuddsbrev omtalt ovenfor, i stedet tas inn i kontrakten.

4.2.6 Registrering av tilsagn

Tilsagn om Tilskuddsbeløp skal registreres elektronisk slik at tilskuddsforvalteren til enhver tid har oversikt over alle inngåtte forpliktelser.

4.2.7 Utbetaling

Utbetalingen skal i utgangspunktet skje etterskuddsvis.¹⁸

Minst 25 prosent av tilskuddet skal holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er avsluttet og tilskuddsforvalteren har mottatt sluttrapport eller resultatskjema i regionalforvaltning.no og /eller rapport.

Relevant lenke:

[Reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten](#)
Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

¹⁶ Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.3 andre avsnitt.

¹⁷ Tilskuddsbrevet.

¹⁸ Jf. Bestemmelser for økonomistyring i staten punkt 6.3.5.

4.2.8 Innsyn

Tilskuddsforvalteren skal praktisere partsinnsyn¹⁹ og stor grad av åpenhet. Reglene om innsynsrett gjelder for alle saksbehandlingens faser, også i oppfølging.

Relevant lenke:

[Rettleier til offentlighetlova \(2010\)](#)

4.2.9 Klage

Tilskuddsforvalteren skal etablere rutiner for klagebehandling. Det skal gis klar og oppdatert informasjon om klageadgang- og behandling. Dette omfatter hvordan klagen skal leveres, hvilke opplysninger klager må gi og kontaktinformasjon til riktig klageorgan som klagen skal sendes til.

Klager skal også få informasjon om forventet behandlingstid holdes informert om den videre behandlingen av klagen. Forvalteren må svare klager uten unødig opphold og redegjøre for avgjørelsen. Avgjørelsen må være skriftlig.

Punkt 4.1.7 gjelder ikke for Innovasjon Norge.

4.3 Oppfølging, kontroll og evaluering

4.3.1 Oppfølging og kontroll

Oppfølging og kontroll av alle tilskuddsordningene skal skje i samsvar med Bestemmelser om økonomistyring i staten. Departementet kan eventuelt fastsette ytterligere krav i tildelingsbrevet til fylkeskommunene, til forhåndsvurderinger og oppfølgings- og kontrollaktiviteter dersom departementet anser behov for dette.

Den som har budsjett disponeringsfullmakt er ansvarlig for at vurderinger knyttet til tilskuddets risiko og vesentlighet er dokumentert forut for beslutning og lagt til grunn for valg av oppfølgings- og kontrollaktiviteter for det enkelte tilskudd, samt at nødvendig kvalitetssikring er foretatt.

Relevant lenke:

- [Veileder; "Om etablering og forvaltning av tilskuddordninger i staten"](#)

4.3.2 Evaluering av tilskuddsordningene

Departementet, fylkeskommunene og kommunene skal med visse mellomrom evaluere tilskuddsordningene de forvalter og/eller andre forvalter på vegne av det offentlige.

Relevant lenke:

- [Veileder; Evaluering av statlige tilskuddsordninger](#)

¹⁹ Jf. forvaltningsloven kap. IV §§ 18 og 19, Offentlighetsloven.

5. INNOVASJON NORGE

5.1.1 Risikolån

Risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån, kan gis på vilkår. For risikolån kan det avtales rett til konvertering til aksjekapital. Renten på nye risikolån skal settes høyere enn renten på nye lavrisikolån med tilsvarende rentebindingsperiode. Tilsvarende gjelder renteregulering av allerede opprettede risikolån. Nye pantelån kan sikres med prioritet etter langsiktige pantelån fra andre kredittinstitusjoner. Rentemarginen på risikolånene skal dekke administrasjonskostnadene for forvaltningen. Det eventuelle gjenværende nettobeløpet skal tilbakeføres til fylkeskommunene. Det eventuelle negative nettobeløpet skal dekkes av tilsagnet fra fylkeskommunene eller ved overføring fra fylkeskommunene.

5.1.2 Garantier

Garantiordningen skal sikre finansiering av prosjekt med høy risiko, med realistisk mål for å kunne oppnå lønnsomhet. Garanti stilles som simpel tapsgaranti der Innovasjon Norge og andre finansieringsinstitusjoner deler risikoen.

5.1.3 Tapsfond

Innovasjon Norge skal opprette og forvalte et felles tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier for alle årganger innenfor tilskuddsordningen. Innovasjon Norge er ansvarlig for å fylle opp tapsfondet med midler fra fylkeskommunene. Tapsfondet skal reflektere den reelle risikoen for utlånsporteføljen til tilskuddsmottakeren og de samlede tapene som kan oppstå, ved at det blir satt av midler til forventede fremtidige tap. Midler som blir avsatt til tapsfond skal normalt svare til vurdert risiko i hver enkelt låne- og garantiordning. Innovasjon Norge skal årlig vurdere størrelsen på tapsfondet mot vurdert risiko i låne- og garantiporteføljen. Dersom det er et negativt avvik på 5 % skal fylkeskommunen og departementet varsles. Dersom det er et negativt avvik på over 10 % fra porteføljerisikoen skal tapsfondet etterfylles. Dette skal skje etter en fordelingsnøkkel der den delen fylkeskommunene har av risikolån og garantiporteføljen per 1. januar skal legges til grunn, uavhengig av hvor tapet har oppstått.

6. KRAV TIL INTERNKONTROLL²⁰

Alle forvaltere skal etablere internkontroll. For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal alle tilskuddsforvaltere etablere systemer, rutiner og tiltak som blant annet har som formål å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler. Tilskuddsforvalterens ledelse bør tilpasse internkontrollen til lokale forhold, virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Internkontrollen skal dokumenteres. Dokumentasjonskrav bør ikke føre til unødig byråkratisering.

Den interne kontrollen har til formål å forhindre styringssvikt, feil og mangler slik at:

²⁰ Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.8.1 og punkt 2.4.

- a) Beløpsmessige rammer ikke overskrides
- b) Måloppnåelse og resultater står i et tilfredsstillende forhold til fastsatte mål og resultatkrav, og at eventuelle vesentlige avvik forebygges, avdekkes og korrigeres i nødvendig utstrekning
- c) Ressursbruken er effektiv
- d) Regnskap og informasjon om resultater er pålitelig og nøyaktig
- e) At midlene forvaltes på en forsvarlig måte
- f) Økonomistyringen er organisert forsvarlig og utføres i samsvar med gjeldende lover og regler
- g) Misligheter og økonomisk kriminalitet forebygges og avdekkes

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- a) Registrering av faste data
- b) Søknadsbehandling
- c) Registrering av gitte tilsagn om tilskudd
- d) Utbetaling av tilskudd til rett mottaker til rett tid
- e) Registrering i regnskapet.
- f) Behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

For å kunne utøve den nødvendige internkontrollen skal det rettes fokus mot følgende:

- a) Ledelsens og tilsattes kompetanse og holdninger til resultatoppfølging og kontroll
- b) Identifisering av risikofaktorer som kan medvirke til at virkemidlenes mål ikke nås, og korrigerende tiltak som med rimelighet kan redusere sannsynligheten for manglende måloppnåelse.
- c) Sikring av kvaliteten av den interne styringen, herunder forsvarlig arbeidsdeling og effektivitet i arbeidsprosessene.
- d) Informasjonsrutiner som sikrer at relevant informasjon av betydning for måloppnåelse kommuniseres på en effektiv måte.
- e) Rutiner for behandling og lagring av vesentlig informasjon som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet.

Relevant veiledning/lenke:

- [Reglementet og bestemmelser for økonomistyring i Staten](#)
- [Resultatmåling. Mål- og resultatstyring i staten](#)
- [Regionalforvaltning](#)

7. TILSKUDD ETTER EØS-AVTALEN

7.1 Generelt

Alle tilskuddsforvaltere må vurdere konkret om reglene om offentlig støtte får anvendelse på tilskuddet før det fattes vedtak om tildeling. Offentlige foretak som driver

økonomisk aktivitet kan i utgangspunktet ikke motta støtte i større utstrekning, eller på andre vilkår, enn private.

Relevante lenker:

[Veileder; EØS-avtalens regler om offentlig støtte](#)

[EØS-avtalen artikkel 61](#)

[FADs nettside; Forbudet mot offentlig støtte](#)

7.2 Får reglene om offentlig støtte anvendelse?

Det er seks vilkår som må være oppfylt for at forbudet mot offentlig støtte i EØS-avtalen artikkel 61 (1) får anvendelse.

1. Støtten å innebære en økonomisk fordel for mottakeren²¹
2. Støtten må være gitt av staten eller av offentlige midler²²
3. Støtten må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitet)
4. Støttetaker må være et foretak.
5. Støtten må vri konkurransen eller true med å vri konkurransen
6. Støtten må være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene

7.3 Foretaksbegrepet – økonomisk aktivitet

For at regelverket kommer til anvendelse, må mottakeren av den offentlige støtten være et foretak.²³ Foretaksbegrepet er ikke legaldefinert i EØS-avtalen, men er utviklet gjennom rettspraksis.

Vurderingen av foretaksbegrepet er uavhengig av om den aktuelle enheten er offentlig eller privat og av hvilken juridisk status den har. Det er viktig å presisere at det offentlige foretak er underlagt reglene om offentlig støtte på lik linje med private foretak. Det avgjørende for vurderingen er hvorvidt virksomheten driver økonomisk aktivitet.²⁴ Med økonomisk aktivitet menes en virksomhet som består i å tilby varer og tjenester i et marked.

For eksempel vil støtte til det lokale næringslivet klart anses som støtte til foretak og reglene om offentlig støtte vil i utgangspunktet komme til anvendelse.

Grensedragningen mellom økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet kan være

²¹ Tilskudd er offentlig støtte og omfatter en hver økonomisk fordel og/eller fritak for økonomisk byrde, som begunstiger bestemte foretak eller bransjer. Også ytelser på vanlige kommersielle vilkår kan omfattes, f.eks. lån til markedsrente, dersom mottakeren har en så svak økonomisk stilling at han ikke ville oppnådd en slik ytelse i det vanlige markedet.

²² Enhver støtte som tildeles i henhold til retningslinjene er å anse som "offentlige midler". Uavhengig av om støtten tildeles av kommuner, fylkeskommuner, de nasjonale virkemiddelaktørene eller via ikke-offentlig heleide virksomheter. Det avgjørende er om støtten fra de offentlige midler er mottatt som resultat av en adferd som kan tilskrives det offentlige, jf. sak C-305/89, Italia mot Kommisjonen,

²³ Foretaksbegrepet i stasstøtteretten har det samme innholdet som foretaksbegrepet under konkurransereglene.

²⁴ Forbudet mot offentlig støtte retter seg ikke mot støtte som gis til for eksempel privatpersoner, til offentlige instanser som driver myndighetsutøvelse eller til offentlig administrasjon med mindre de opptrer som foretak.

vanskelig. Det er i denne forbindelse viktig å huske på at markedsforholdene og gjeldende rett kan endre seg.

7.4 Statsstøtteregelverket får anvendelse

Dersom statsstøtteregelverket får anvendelse må den ansvarlige tilskuddsforvalter vurdere konkret om støtten kan tildeles i medhold av unntaksreglene EØS-avtalen fastsetter.²⁵ Det blir redegjort for de mest relevante unntakene i det følgende.

7.4.1 Bagatellmessig støtte²⁶

Bagatellmessig støtte kan tildeles hvert enkelt foretak med inntil 200 000 euro over en periode på tre regnskapsår.²⁷ Det kan bare gis bagatellmessig støtte dersom det er mulig å omregne støtten til brutto tilskuddsekvivalent.²⁸

Det er ikke adgang til å tildele bagatellmessig støtte utover de maksimalsatsene som følger av enten øvrige gruppeunntak eller andre godkjennelsesvedtak fra ESA. Dersom den maksimale støtteintensiteten ikke er utnyttet, kan det tildeles støtte inntil taket i gruppeunntaket eller ESAs vedtak er oppnådd. Støtte som er gitt under godkjente ordninger eller andre gruppeunntak skal ikke tas med i beregningen av om taket i reglene om bagatellmessig støtte er nådd.

7.4.2 Beregning av beløpsgrense

Ved beregningen av beløpsgrensen er det bruttotall²⁹ som skal legges til grunn. Dersom støtten gis på en annen måte enn ved kontanttilskudd skal støttens verdi omregnes til verdien i brutto kontanttilskudd.

Dersom støtten utbetales i flere rater, skal støtten diskonteres³⁰ til sin verdi på det tidspunktet støtten blir gitt. Det er ESAs referanserente som skal benyttes ved diskontering.

Lenke til:

- [ESAs referanserente](#)

7.4.3 Lån som bagatellmessig støtte

Lån kan gis som bagatellmessig støtte dersom tilskuddsekvivalenten er beregnet med grunnlag i gjeldende markedsrente på det tidspunktet støtten tildeles. Avviket fra markedsrenten utgjør støtteelementet.

²⁵ Jf. EØS-avtalen artikkel 61 (1) første setning.

²⁶ Bagatellmessig støtte anses ikke å påvirke ikke samhandelen og/eller truer med å vri konkurransen og er følgelig ikke å anse som statsstøtte.

²⁷ Den relevante treårsperioden er ”flytende”. Det innebærer at for hver tildeling av bagatellmessig støtte må det tas hensyn til støtte tildelt i de to foregående kalenderårene samt inneværende år.

²⁸ Kompliserte støtteordninger hvor det ikke er mulig å beregne støttebeløpet på forhånd kan ikke gis som bagatellmessig støtte.

²⁹ Det vil si før beregning av skatter og avgifter.

³⁰ Å diskontere menes her å omregne en eller flere betalingers verdi til et annet tidspunkt enn betalingstidspunktet, for å beregne nåverdien av støtten/tilskuddet.

7.4.4 Prosedyrer ved tildeling av bagatellmessig støtte

Ved tildeling av tilskudd som utgjør bagatellmessig støtte, må tilskuddsforvalteren skriftlig i tildelingsbrevet:

1. Informere mottakeren om det planlagte støttebeløpet
2. Opplyse om at det utgjør bagatellmessigstøtte med henvisning til forordningen for bagatellmessig støtte, med full referanse til forordningens tittel og publiseringsdato i EU-tidende.³¹
3. Be om en skriftlig erklæring fra støttemottaker om all annen bagatellmessig støtte foretaket har mottatt inneværende året og de to foregående regnskapsår.

Før støtten utbetales skal forvalteren beregne at støtten ikke vil medføre at den samlede mottatte bagatellmessige støtten siste året samt de to foregående år overskrider beløpsgrensen for bagatellmessig støtte.

Tilskuddsforvalteren skal lagre denne informasjonen i ti år og ved anmodning kunne gi den nødvendige informasjonen til ESA innen 20 arbeidsdager.

Tilskudd som gis som bagatellmessig støtte skal ikke meldes til ESA.

7.5 Gruppeunntak

Bestemte typer støtte anses for å være forenlig med EØS-avtalen dersom fastsatte vilkår er oppfylt, dette kalles gruppeunntak. Dersom det skal tildeles støtte etter gruppeunntak må alle vilkårene som følger av det aktuelle gruppeunntaket være oppfylt. Støtten er underlagt forenklet meldeplikt, men unntatt fra reglene om forhåndsmelding og forhåndsgodkjenning.

7.5.1 De ulike gruppeunntakene

- støtte til forskning, utvikling og innovasjon (FoU)
- miljøstøtte
- investeringsstøtte og utviklingsstøtte til små og mellomstore bedrifter (SMB)
- støtte i form av risikokapital
- støtte til opplæring
- støtte til sysselsetting
- støtte til regionale investeringer
- støtte til kvinnelige entreprenører

7.5.2 Forenklet meldeplikt ved bruk av gruppeunntak

Støtten som oppfyller vilkårene gruppeunntaket fastsetter skal meldes til EFTAs Overvåkingsorgan (ESA) senest 20 dager etter at støtten er tildelt. Forvalteren som

³¹ Reglene om bagatellmessig støtte følger av Kommisjonens forordning nr. 1998/2006 av 15. desember 2006 tatt inn i forskrift av 5.12. 2003 nr. 1429 § 2.

tildeler støtten har ansvar³² for at støtten meldes. Dette gjøres ved å innsende et elektronisk skjema til Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Departementet vil foreta den direkte meldingen til ESA.³³

Relevante lenker:

- [Forskrift av 14. november 2008 nr. 1213 om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte.](#)
- [Kommisjonsforordningen \(EF\) nr. 800/2008 av 6. august 2008.](#)
- [Skjema for forenklet melding av gruppeunntak](#)
- [En uoffisiell oversettelse av gruppeunntakene](#)

7.6 Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning

Tjenester av allmenn økonomisk³⁴ (SGEI)³⁵ betydning omfatter visse økonomiske tjenester som myndighetene anser som særlig viktige for innbyggerne og som ikke vil bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet alene. For å kunne tilby slike tjenester, kan myndighetene pålegge foretak visse forpliktelser mot økonomisk kompensasjon.

Følgende vilkår må være oppfylt:

1. Tjenesten kan ikke leveres av markedet.
2. Det er ikke vedtatt sekundærlovgivning på området som begrenser skjønnet.
3. Virksomheten må være gitt oppdraget og forpliktelsene må være tydelig definert.
4. Beregningen av kompensasjonen må være fastsatt på forhånd på en objektiv og åpen måte.
5. Kompensasjonen kan ikke overstige det nødvendige for å dekke alle eller deler av kostnadene ved utførelsen av tjenesten.
6. Virksomheten må enten være valgt etter en offentlig anbudskonkurranse eller at kompensasjonen er beregnet etter en analyse av kostnadene som et typisk foretak ville ha hatt ved utførelsen av tjenesten.

³² EFTAs overvåkingsorgan foretar ingen kontroll av om den aktuelle støtten oppfyller vilkårene i gruppeunntaket. Det er derfor viktig at støttegiver sjekker at et støttetiltak i realiteten faller inn under et aktuelt gruppeunntak og at skjemaet er korrekt utfyllt.

³³ Et sammendrag av støtteordningen vil bli publisert i EØS-tillegget til EF-Tidende. I tillegg skal Fornyings- og administrasjonsdepartementet basert på informasjon fra støttegiver, rapportere årlig om bruken av gruppeunntakene.

³⁴ Definisjonen av tjenester av allmenn økonomisk betydning er både uklar og dynamisk. Årsaken til at det ikke er oppstilt en legaldefinisjon er at det i utgangspunktet er opptil EØS-statene selv å definere hva en slik tjeneste er. Medlemslandene har en vesentlig skjønnsfrihet. ESA og EFTA-domstolen vil kun gripe inn dersom EFTA-statene foretar en åpenbar feiltolkning eller misbruker begrepet.

³⁵ Services of General Economic Interest.

Støtte til tjenester av allmenn økonomisk betydning skal ikke meldes til ESA. Den årlige kompensasjonen kan ikke overstige 15 millioner euro. Det finnes imidlertid en mulighet til å overstige denne beløpsgrensen for visse typer tjenester.

Relevant lenke:

- [Kommisjonsbeslutning 2012/21/EU av 20. desember 2011](#)

7.6.1 Kompensasjonsberegninger og overkompensasjon

Kompensasjonen kan ikke overstige det som er nødvendig for å dekke kostnaden i forbindelse med forpliktelsen til å yte tjenesten av allmenn økonomisk betydning.³⁶ Det må tas hensyn til følgende:

1. En rimelig avkastning på utførelsen av tjenesten, som ikke overstiger den gjennomsnittlige.
2. Alle omkostninger ved utførelsen av tjenesten.
3. Hvis foretaket utøver andre aktiviteter kan bare kostnader som kan tilknyttes tjenesten kompenseres. Følgelig må faste kostnader deles forholdsmessig mellom den kommersielle driften og utøvelsen av tjenesten av allmenn økonomisk betydning.
4. Eventuelt overskudd/fordeler skal komme til fradrag.

7.7 Notifiserte ordninger

- Virkeområde for distriktsrettet investeringstilskudd
- Transportstøtte
- Distriktsrettede risikolån
- NyVekst
- NCE og Arena
- VRI – bedriftsrettede prosjekter

³⁶ All informasjon om støtten må lagres i ti år og ESA kan be om å få utlevert informasjonen.

Kapittel I. Innledende bestemmelser

§ 1. *FORMAL*

Denne forskriften regulerer forvaltningen og bruken av de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over statsbudsjettets kapittel 551, post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling og post 61 Næringsrettede midler, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift.

Midlene skal forvaltes og brukes i samsvar med Stortingets budsjettvedtak, denne forskriften med retningslinjer og oppdragsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Forskriften regulerer forholdet mellom tilskuddsforvalter og tilskuddsmottaker og får anvendelse for alle tilskuddsforvaltere som forvalter midler over kapittel 551, postene 60 og 61.

§ 2. *GEOGRAFISK VIRKEOMRÅDE*

Midler til regional utvikling skal i hovedsak brukes innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Det vises for øvrig til enhver tid gjeldende virkeområder.

Noen av midlene kan brukes utenfor virkeområdet for å utløse det regionale verdiskapingspotensialet og for å utvikle attraktive regioner og senter for folk og næringsliv i alle deler av landet.

§ 3. *DEFINISJONER*

Følgende definisjoner legges til grunn i denne forskriften:

1. *Kunngjøring*¹: En offentliggjøring av hovedelementene i en tilskuddsordning.
2. *Nasjonale virkemiddelaktører*: Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd.
3. *Tilskudd*: Er offentlig² og omfatter enhver fordel som har de samme økonomiske virkningene som rene pengeoverføringer.
4. *Tilskuddsbrev*: Tilsagn om tilskuddsbeløp på grunnlag av innvilget søknad skal bekreftes med et tilskuddsbrev.³

5. *Tilskuddsforvalter*: Den som forvalter tilskudd i henhold til denne forskriften.

6. *Tilskuddsordning*⁴: Administrativt system der tilskudd kan tildeles et bestemt formål og som inneholder følgende hovedelementer:

- Målet med ordningen
- Kriterier for måloppnåelse
- Tildelingskriterier, herunder støtteandel og beregningsregler
- Oppfølging og kontroll
- Evaluering

1 Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.3.2. 2 Jf. lov 27. november 1992 nr 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-loven), kapittel 2 Statsstøtte. 3 Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.3.3. 4 Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, 6.2.1.1.

Kapittel II Forvaltningsstruktur

§ 4. FORVALTERE

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gir øremerkede rammer til fylkeskommunene gjennom årlige oppdragsbrev.

Fylkeskommunene kan videredelegere¹ hele eller deler av forvaltningen til kommuner, regionråd, de nasjonale virkemiddelaktørene og unntaksvis til andre rettssubjekter².

Alle forvaltere skal kunngjøre tilskuddsordningene gjennom (det til enhver tid gjeldende systemet departementet bestemmer) www.regionalforvaltning.no og på en slik måte at målgruppen nås.³

De nasjonale virkemiddelaktørene er ikke pålagt å bruke departementets forvaltningsportal.

1 Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.2.2.4. 2 Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 1. siste setning. 3 Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.3.2.

§ 5. FORVALTNING AV BEDRIFTSRETTEDE VIRKEMIDLER

Innovasjon Norge¹ forvalter følgende bedriftsrettede midler:

- a) Distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og til etablerere.
- b) Risikolån, herunder ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån, garantier for investeringslån og driftskreditter.

Fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere skal ikke gi støtte til tiltakene over. Kommuner og regionråd kan gjennom kommunale og regionale næringsfond gi tilskudd i henhold til bokstav a.

1 Jf. lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, kapittel 3. Selskapets virksomhet.

Kapittel III. Om tildeling av tilskudd

§ 6. HVEM KAN SØKE

Alle offentlige og private aktører og virksomheter med konkrete prosjekter/tiltak kan søke dersom de faller innenfor målgruppen for tilskuddsordningen.

§ 7. OVERORDNEDE TILDELINGSKRITERIER

Det kan søkes om tilskudd til prosjekter/tiltak som oppfyller følgende kriterier:

- a) Er i tråd med fylkeskommunens mål og strategier for distrikts- og regionalpolitikk.
- b) Kan sannsynliggjøre distrikts- og regionalpolitisk virkning.
- c) Har god kvalitet og hvor søker har god gjennomføringsevne
- d) Tilskuddet har utløsende effekt. Det er ikke tilstrekkelig at tilskuddet medvirker til å opprettholde et tilbud.

Fylkeskommunen og andre forvaltere er ansvarlig for at det fastsettes ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres konkrete tilskuddsordninger.

§ 8. HVILKE KOSTNADER KAN TILSKUDDET DEKKE

Tilskuddet kan dekke de deler av kostnadene som er direkte tilknyttet realiseringen av prosjektet/tiltaket.

Tilskudd til prosjekt kan kun gis i inntil 5 år, selv om prosjektet har en lenger varighet. Unntak er tilskudd under programmer eller ordninger i regi av de nasjonale virkemiddelaktørene, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Ungt Entreprenørskap og Merkur der støtte kan gis i tråd med programmenes/tiltakenes varighet.

§ 9. HVILKE KOSTNADER KAN TILSKUDDET IKKE DEKKE

Tilskuddet kan ikke dekke:

- a) Drift av næringsvirksomhet eller organisasjoner.
- b) Kausjon eller annen økonomisk garanti.
- c) Direkte eller indirekte investeringer i virksomheters egenkapital.
- d) Renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- e) Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- f) Å avsette midler til uspesifiserte fond. Delegerte midler til kommuner og regionråd, eventuelt andre forvaltere regnes ikke som fond.
- g) Politikkforberedende aktiviteter internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Bokstav a, b og c gjelder ikke for tilskudd Innovasjon Norge tildeler.

§ 10. KRAV TIL SØKNADEN

Søknaden skal sendes inn elektronisk gjennom www.regionalforvaltning.no.

Dette gjelder ikke søknader til de nasjonale virkemiddelaktørene.

Søknaden skal inneholde:

- a) En beskrivelse av tiltaket det søkes om tilskudd til, inkludert målsettinger for tiltaket og relevans for formålet med tilskuddsordningen.
- b) Plan for gjennomføring, herunder aktiviteter, tidsplan, organisering og samarbeidspartnere.
- c) Forventede resultater.
- d) Budsjett for prosjektet/tiltaket, herunder finansieringsplan.
- e) Søknadssum.
- f) Andre relevante opplysninger søkeren anser viktig for søknaden og andre opplysninger som er spesifisert i kunngjøringen.

Søkeren skal opplyse til tilskuddsforvalter om foretaket har mottatt offentlig støtte og eventuelt etter hvilken bestemmelse, det inneværende året og de to siste regnskapsårene.

§ 11. VEDTAK

Vedtak¹ om tildeling av tilskudd eller avslag er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2 første ledd bokstav b. Unntaket er enkeltvedtak truffet av Innovasjon Norge². Melding om vedtak skal være skriftlig begrunnet og gis innen rimelig tid. Vedtak om tilskudd gis i et tilskuddsbrev³. Vedtak om avslag på søknaden gis i et avslagsbrev.

Avslag på søknaden gis dersom ett eller flere av vilkårene nedenfor er oppfylt:

- a) Søknaden tilfredsstiller ikke tildelingskriteriene eller formålet faller utenfor ordningen.
- b) Søkeren sender ikke inn nødvendige opplysningene etter anmodning.
- c) Søknaden rangeres ikke høyt nok ut fra tildelingskriteriene sett i forhold til andre søknader.
- d) Tidligere tildelinger er brukt i strid med forutsetningene.

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven), kapittel IV.

² Forvaltningsloven gjelder ikke for selskapet, heller ikke når det treffer enkeltvedtak på vegne av staten. Jf. lov 10. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, § 6.

³ Jf. definisjonen § 5 (4), Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.3.3.

§ 12. AKSEPT AV VILKÅRENE FOR TILSKUDET

Tilskuddsmottaker skal gi skriftlig samtykke om at tilskuddet er akseptert på de vilkår tilskuddsbrevet angir.

Kapittel IV. Om oppfølging og kontroll av tilskuddet

§ 13. VILKÅR FOR TILSKUDET

Tilskuddsmottakeren er ansvarlig ovenfor tilskuddsforvalteren og Kommunal- og moderniseringsdepartementet for at følgende vilkår for tilskuddet overholdes:¹

- a) Tilskuddsmottaker skal føre separat prosjektrekskap for bruken av midlene.
- b) Prosjektrekskapet skal settes opp slik at det kan sammenlignes med budsjettet og inneholde en oversikt over alle inntekter og kostnader relatert til prosjektet.

Tilskuddsmottakeren skal gi tilskuddsforvalteren melding dersom det inntreffer forhold som innebærer endringer i forhold til de forutsetninger som fremgår av søknaden.

Tilskuddsmottakeren kan bli gjort kjent med andre særskilte vilkår i forbindelse med kunngjøringen av midlene eller i tilskuddsbrevet.

¹ Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013, punkt 6.3.8.2

§ 14. OPPFØLGING OG KONTROLL

Tilskuddsforvalteren, Riksrevisjonen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet har adgang til å iverksette kontroll med at midlene brukes etter forutsetningene¹.

Tilskuddsmottaker og tilskuddsforvalter plikter å medvirke i kontrollen.

¹ Jf. Stortingets vedtak av 19. november 1959 (Stortingets bevilgningsreglement) § 10 (2) og lov av 7. mai 2004 nr. 21 Riksrevisjonsloven § 12 (3) og Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013 punkt 6.3.8.2.

§ 15. UTBETALING

Tilskuddsbeløpet utbetales i hovedsak etterskuddsvis.

Minst 25 prosent av tilskuddet skal holdes tilbake til prosjektet/tiltaket er avsluttet og tilskuddsforvalteren har mottatt sluttrapport eller resultatskjema i regionalforvaltning.no og /eller rapport.¹

For tilskudd over kr 100 000 skal det i tillegg sendes inn revidert prosjektrekskap som er bekreftet av revisor, alternativt godkjent regnskapsfører dersom virksomheten ikke er revisjonspliktig.

¹Jf. Bestemmelser om økonomistyring i staten fastsatt 12. desember 2003, med endringer senest 18. september 2013 punkt 6.3.5.

§ 16. OMGJØRING OG KRAV OM TILBAKEBETALING

Vedtak om tilskudd kan helt eller delvis omgjøres før utbetaling dersom:

- a) Det fremkommer at tilskuddsmottaker har påbegynt arbeidet tilskuddet er ment å dekke før tilsagnet er innvilget.
- b) Søker har foretatt endringer av en slik karakter at forutsetningene for innvilgelsen ikke lenger er til stede.
- c) Søker ikke aksepterer eventuelle vilkår som settes for tilskuddet.
- d) Tildelingen bygger på uriktige opplysninger fra søker
- e) Tilskuddsmottaker unnlater å levere pliktig rapportering.

- f) Tilskuddet helt eller delvis ikke er brukt etter forutsetningene.
 - g) Prosjektet/tiltaket gjennomføres til en lavere kostnad enn forutsatt i budsjettet tildelingen bygger på.
 - h) Departementet, fylkeskommunen eller andre tilskuddsforvaltere finner at tilskuddet er i strid med EØS-avtalen.¹
- Ved tilbakebetaling etter disse reglene skal det legges til renter og renters renter fastsatt av ESA, gjeldene fra den dagen støtten ble mottatt til tidspunktet for tilbakebetalingen.

Den enkelte tilskuddsforvalter kan fastsette egne vilkår utover de overnevnte.

Omgjøring av vedtak om tilskudd kan skje ved at tilskudd helt eller delvis ikke utbetales eller ved krav om tilbakebetaling.

¹ Jf. forskrift 4. desember 1992 nr. 904 om offentlig støtte § 5.

Kapittel V. Øvrige Bestemmelser

§ 17. KLAGEADGANG

Vedtak truffet av fylkeskommunen kan påklages til fylkestinget eller den fylkestinget har gitt fullmakt til.

Vedtak truffet av kommunen kan påklages til kommunestyret eller den kommunestyret har gitt fullmakt til.

Vedtak truffet av andre tilskuddsforvaltere kan påklages til den som har delegert tilskuddsforvaltningen til denne¹.

Vedtak truffet av Innovasjon Norge i medhold av denne forskriften kan ikke påklages².

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) Kapittel VI. Om klage og omgjøring. ² Jf. lov 10. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge, § 6.

§ 18. FORHOLDET TIL SKATTELOVEN

a) Tilskudd gitt til investeringer i distriktene regnes ikke som skattbar inntekt¹.

b) Investeringsstilskudd skal ikke trekkes fra kostpris ved beregningen av årlige og totale avskrivninger².

c) Tilskudd som er gitt til investering i distriktene regnes som en del av vederlaget ved salg av driftsmiddelet før det har gått fem år etter at det ble ervervet³.

¹ Jf. Lov 26. mars 1999 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 5-31 bokstav a. ² Jf. skatteloven § 14-42 (2) siste punktum. ³ Jf. skatteloven § 14-44 (1) andre punktum.

§ 19. DISPENSASJON

Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften¹.

¹ Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 40.

§ 20. IKRAFTTREDELSE

Forskriften med tilhørende retningslinjer trer i kraft 1. januar 2014.

Vedlegg 4e

2014: Forenklet veiledning til statistikkrapportering og kategoriregistrering for kap. 551, postene 60 og 61. Sist revidert 3.11.2011

Kategori	Definisjon	Skal tiltaket primært registreres på én kommune	I hvilken grad er det relevant med målgrupper/registreringsgrupper?	Når skal kategorien ikke benyttes?
0110 Næringshager	Fysiske investeringer (eller forprosjektering) i bygninger eller utviklingsprosjekter i næringshagen	Ja	Liten	Når tilskudd går til andre tiltak enn fysiske investeringer eller utviklingsprosjekter i disse
0120 Inkubatorer (og distribuerte inkubatorer)	Fysiske investeringer (eller forprosjektering) i bygninger eller utviklingsprosjekter i inkubatoren	Ja	Liten	Når tilskudd går til andre tiltak enn fysiske investeringer eller utviklingsprosjekter i disse
0130 Industriinkubatorer	Fysiske investeringer (eller forprosjektering) i bygninger eller utviklingsprosjekter i industriinkubatorer	Ja	Liten	Når tilskudd går til andre tiltak enn fysiske investeringer eller utviklingsprosjekter i disse
0140 Forsknings- og kunnskapsparker	Fysiske investeringer (eller forprosjektering) i bygninger eller utviklingsprosjekter i forsknings- og kunnskapsparken	Ja	Liten	Når tilskudd går til andre tiltak enn fysiske investeringer eller utviklingsprosjekter i disse
0150 Nettverk, bransje- og klyngeutvikling	Formaliserte nettverk, seminarer, konferanser, forumsmøter, bransjerettede/næringsrettede utredninger for ulike typer sakskomplekser som er viktige for næringslivet og utvikling av klynger	Nei	Middels	Når tiltaket er et kompetansehevingstiltak rettet mot individer eller samfunnsliv
0200 Bedriftsstøtte til bedrifter eldre enn 5 år	Direkte bedriftsstøtte til bedrifter eldre enn 5 år (primært IN, KNF og RF)	Ja	Stor	Når det gjelder kjøp av tjenester
0250 Transportstøtte	Direkte bedriftsstøtte - transportstøtte	Ja	Liten	Når transportstøtten ikke er notifisert
0300 Etableringsstøtte og støtte til bedrifter yngre enn 5 år	Direkte bedriftsstøtte til bedrifter yngre enn 5 år (primært IN, KNF og RF)	Ja	Stor	Når det er kjøp av tjenester
0340 Entreprenørskap i høyere utdanning og forskning	Tilretteleggende tiltak innenfor høyere utdanning og FoU-miljø	Ja	Middels	Når tiltaket er rettet mot grunn- og videregående skole
0350 Entreprenørskap i grunn- og videregående skole	Tiltak for entreprenørskap i grunn- og videregående skole, inkludert skole- og næringslivssamarbeid. Partnerskapsavtaler og etablering av elev- og ungdomsbedrifter	Ja	Middels	Når tiltaket er rettet mot høyere utdanning eller FoU-miljøer
0360 Andre tiltak for entreprenørskap	Etablererskoler, etablererkontor, nyskappingspriser, andre tilretteleggende tiltak	Nei	Middels	Når tiltaket ikke passer inn i de andre entreprenørskapskategoriene
0400 Utvikling av utdannings-	Desentralisert utdanning, utvikling av ny utdanning og andre kompetanse-	Nei	Liten	Når tiltaket er et næringsrettet kompetan-

Kategori	Definisjon	Skal tiltaket primært registreres på én kommune	I hvilken grad er det relevant med målgrupper/registreringsgrupper?	Når skal kategorien ikke benyttes?
tilbud og kompetanseheven- de tiltak for befolkning og samfunnsliv	hevende tiltak for befolkning og samfunnsliv: videregående utdanning, fagopplæring, høgere utdanning, andre tiltak som Female Future			sehevingstiltak eller entreprenørskapstiltak
0510 Bredbånds-, mobil- og IKT-tiltak	Bredbåndsprosjekter, mobildekningsprosjekter og prosjekter knyttet til økt bruk av IKT. Investeringer, utredninger og forprosjekter for dette	Variabelt	Liten	
0520 Vannforsyning	Vannforsyning	Ja	Liten	
0530 Transportinfrastrukturtiltak	Tiltak innen veg-, fly-, jernbane- eller båttransport. Havner for persontransport. Utvikling av rutetilbud. Investeringer, konferanser, utredninger og forprosjekter for dette	Ja	Liten	Når havnen primært er til næringsformål. Når havnen er en småbåt- eller gjestehavn
0540 Fysisk kommunal næringsrettet infrastruktur	Kommunale næringsarealer, industrikaier/kaier eller havner/havneanlegg/sjeté/moloer til næringsformål med tilhørende kommunale veganlegg	Ja	Liten	Når havnen primært er til persontransport. Når havnen er en småbåt- eller gjestehavn
0600 Utvikling av daglige tjenester til lokalbefolkningen	Daglige tjenester (offentlige og private) på mindre steder, støtte til utvikling av dagligvarebutikker, offentlig tjenesteproduksjon	Ja	Liten	Når tilbudet er tidsavgrenset, for eksempel festivaler
0710 Stedsutvikling	Sentrumsoppgraderinger, miljøgate-tiltak, andre fysiske stedsutviklingstiltak. I hovedsak fysiske investeringer, eller utredninger/forprosjekter hvor fysiske investeringer vurderes, men også stedsutvikling i bredere forstand	Ja	Liten	Når tiltaket ikke er en fysisk investering/ opprustning eller utredning/ forprosjekt om dette eller stedsutviklingstiltak i bredere forstand
0720 Profilering og markedsføring	Områdeprofilering og markedsføring av et område, opplevelsestilbud, festivaler, markedsføring overfor turister og bedrifter, "heimatprosjekt" og "Flytt hit"-kampanjer. Friluftaktiviteter, turistkontorer, reiselivstiltak, kulturbaserte stedsutviklingsaktiviteter	Ja	Liten	Når tiltaket ikke brukes til profilering og markedsføring av området eller tiltak for økt livskvalitet
0800 Administrasjons- og gjennomføringskostnader	Kostnader knyttet til forvaltningen av midlene. Inntil 5 pst. av midlene fylkeskommunen selv forvalter, eller andre aktører forvalter på vegne av fylkeskommunen i det enkelte budsjettår. Det gjelder egne regler for de nasjonale virkemiddelaktørene ¹	Nei	Liten	For prosjektrelaterte driftskostnader
0900 Annet	Andre prosjekter			Når andre kategorier ikke er relevante

¹ Med virkemiddelaktørene mener vi her Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet.

Nordreisa kommune
Utviklingsavdelingen
Postboks 174
9151 STORSLETT

 NORDREISA KOMMUNE	
Dag Fjendstad	
Kopi: rådmann, Jonen S	
11 JUN 2014	
Ref: sk + dne	
SAKSNR.	13/4168
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Vår ref.:
13/38-29
Løpenr.:
18453/14

Saksbehandler:
Johnni Håndstad
Tlf. dir.innvalg:
77 78 82 27

Arkiv:
243D13 SAKSARKIV
Deres ref.:
2013/4168-1

Dato:
22.05.2014

TILSAGN OM TILSKUDD TIL LIVSSYNSNØYTRALE SEREMONIROM 2013

Viser til søknad datert 12.12.13 om tilskudd fra ovennevnte tilskuddsordning.

Fylkesrådet har behandlet søknaden fra Nordreisa kommune vedr. Seremonirom ved Halti kulturhus i utvalgssak 89/14, datert 19.05.14 – og søknaden ble innvilget med en bevilgning på **kr 410 000,-**.

Generelle retningslinjer for utbetaling av bevilget beløp:

1. Innvilget søknad skal fortrinnsvis benyttes i tildelingsåret. Midler som ikke er brukt i løpet av to år etter at stønad er bevilget blir inndratt.
2. Sluttutbetaling foretas ikke før revidert regnskap er sendt inn sammen med kommunal bekreftelse på at anlegget er fullført i samsvar med godkjente planer.

Med vennlig hilsen

Ellen Østgård
fylkeskultursjef

Vibeke Skinstad
avd.leder folkehelse, idrett og friluftsliv

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Kopi:
Kulturdepartementet, Samfunns- og frivillighetsavdelingen, Postboks 8030 Dep, 0030 Oslo

 NORDREISA KOMMUNE <i>Rita Torsen</i> <i>kupi: Ordfører, rådmann, ass. tid</i> 6 JUN 2014 <i>for en S</i> <i>nettsk + kost</i>	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

ymber

Kautokeino kommune
 Kvænangen kommune
 Kåfjord kommune
 Loppa kommune
 Nordreisa kommune
 Skjervøy kommune
 Troms Fylkeskommune

Sørkjosen, 05.06.2014

Utbytte for 2013 fra Ymber AS

Generalforsamlingen i Ymber AS vedtok den 05.06.2014 følgende fordeling av utbytte for 2013:

Aksjonærer pr 05.06.2014	Aksjer	Andel	Utbytte i kr
Troms fylkeskommune	10	16,7 %	1 666 666,67
Nordreisa kommune	10	16,7 %	1 666 666,67
Skjervøy kommune	10	16,7 %	1 666 666,67
Kåfjord kommune	10	16,7 %	1 666 666,67
Kautokeino kommune	10	16,7 %	1 666 666,67
Kvænangen kommune	5	8,3 %	833 333,33
Loppa kommune	5	8,3 %	833 333,33
Sum	60	100,0 %	10 000 000

I hht lov om aksjeselskaper (aksjeloven) § 8-3 vil utbetaling av utbytte skje senest 6 måneder etter avholdt generalforsamling.

Vedlagt følger også selskapets årsrapport for 2013.

Med vennlig hilsen
 Ymber AS

Lill Torunn Hansen

Lill Torunn Hansen
 Økonomisjef
 Tlf 77 77 04 23 / 957 56 775

Ymber AS
 Bjørklysvingen 3
 9152 Sørkjosen

Tlf: 77 77 04 00
 Faks: 77 77 04 01

E-post: post@ymber.no
 Web: www.ymber.no

Org.nr: NO 914 678 412 MVA

Rita T.
ref. fsk.

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Mai 2014

Rita T.

 NORDREISA KOMMUNE	
22 MAI 2014	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Utvikling i kommuneøkonomien i Troms 2013/2014

- Økonomiske nøkkeltall basert på foreløpige KOSTRA-tall for 2013
- Tall fra kommunenes budsjett for 2014 og økonomiplan 2014-2017

Kilder:

SSB/KOSTRA (tall publisert 17. mars 2014)

Kommunenes budsjett og økonomiplan 2014-2017 som er sendt til Fylkesmannen

Fylkeshuset, Strandvegen 13
Postboks 6105, 9291 Tromsø

Telefon: 77 64 20 00
Telefaks: 77 64 21 39

Avdeling
Justis- og
sosialavdelingen

postmottak@fmtr.no
www.fylkesmannen.no/troms

Foreløpige KOSTRA-tall for 2013

Driftsresultatene i 2013 for Troms-kommunene sett under ett ble noe svakere enn i året før, og resultatene ble noe svakere enn landsgjennomsnittet. Lånegjelden gikk litt ned, men er fremdeles betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. Nivået på de frie fondsmidlene (disposisjonsfond) økte, men er fortsatt lavt sett i forhold til landsgjennomsnittet.

Om rapporteringen og tallgrunnlaget

SSB publiserte 17. mars 2014 foreløpige KOSTRA-tall¹ for 2013. Vi benytter i rapporten tall på konsernnivå, det vil si tall for hele kommunen, inkludert kommunale foretak, interkommunale samarbeid og interkommunale selskap². Tallene som er sendt inn er teknisk sett godkjent av SSB, men må sees på som ureviderte tall ettersom regnskapene til kommunene ikke har blitt revidert ennå. De endelige, reviderte tallene blir publisert 16. juni 2014.

Rapporteringsfristen for å komme med i publiseringen 17. mars var 17. februar. 22 av 24 kommuner (92 %) i Troms rapporterte KOSTRA-tall i tide til å komme med i publiseringen av foreløpige KOSTRA-tall for 2013. Kun **Bardu og Karlsøy** kommuner rapporterte ikke i tide, og det er derfor foreløpig ikke publisert KOSTRA-nøkkeltall som inkluderer regnskapstall for 2013 for disse kommunene.

Antall kommuner som ikke har rapporterte i tide til å komme med i publiseringen av de foreløpige KOSTRA-tallene er meget lavt for 2013 i forhold til tidligere år, noe som er positivt. I rapporteringen av 2012-tallene var det 6 kommuner som ikke kom med i publiseringen i mars. Tilsvarende antall var 9 for 2011, 5 for 2008-2010 og 9 for 2007. KOSTRA-tallene er sentral styringsinformasjon for kommunene. Det er viktig at kommunene kan benytte seg av tallene på et tidligst mulig stadium, blant annet i forbindelse med utarbeidelsen av årsmeldingen som skal avlegges innen 31.3 hvert år. Videre inngår de foreløpige KOSTRA-tallene i statens beregninger av behov for overføringer til kommunesektoren for kommende år, som presenteres i kommuneproposisjonen.

¹ KOSTRA står for KOMmune-Stat-Rapportering. KOSTRA ble startet som et prosjekt i 1995 med formål å samordne og effektivisere all rapportering fra kommunene til staten, samt å sørge for relevant styringsinformasjon om kommunal virksomhet, måle ressursinnsats, prioritering og måloppnåelse i kommuner, bydeler og fylkeskommuner. Fra 2001 var alle kommuner og fylkeskommuner med i KOSTRA. KOSTRA baseres på elektronisk innrapportering fra kommunene til SSB, samt på data fra en rekke andre kilder i og utenfor SSB.

² Konsern består av kommuneregnskap og regnskapene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og Interkommunale selskaper (IKS). Interkommunale samarbeider er inkludert i vertskommunens konsernregnskap. Regnskapene til IKS er fordelt på eierkommunene etter eierandeler hentet fra Foretaksregisteret i Brønnøysund.

Det er spesielt oppløftende at Torsken kommune for første gang har rapportert regnskapstall i KOSTRA etter at kommunen i desember 2013 kom à jour med regnskapene til og med 2012 etter et omfattende prosjektarbeid. Foreløpig er det publisert tall for 2012 og 2013 for kommunen.

På landsbasis er det 28 av 428 kommuner som for 2013 ikke har rapportert regnskapstall i tide til å komme med i publiseringen av de foreløpige tallene. Dette innebærer at 93 % av kommunene har rapportert. I rapporteringen for 2012 var det 38 av 429 kommuner som ikke rapporterte innen fristen (dvs. at 88,5 % av kommunene rapporterte i tide).

Ettersom ikke alle kommuner har rapportert, er tallene for landet u/ Oslo basert på anslag der det beregnes tall for manglende kommuner. Dette gjelder også fylkesgjennomsnitt i fylker der ikke alle kommuner har rapportert. Regnskapstallene estimeres på bakgrunn av de kommunene som har rapportert til KOSTRA. Gjennomsnittstallene for Troms vil dermed kunne endres når de to de siste kommunene har rapportert, og i tillegg vil tallene kunne endres etter at regnskapene er revidert. Tallene må derfor tolkes med en viss forsiktighet.

Harstad og Bjarkøy kommuner ble fra 1. januar 2013 sammenslått til én kommune, Harstad kommune. Det er i rapporten ikke vist tall for årene 2011 og 2012 for den nye kommunen.

Endring i inntekter og utgifter

Tabell 1 viser prosentvis endring i brutto driftsinntekter og brutto driftsutgifter de to siste årene.

Kommune	2011-2012		2012-2013	
	Inntektsendring	Utgiftsendring	Inntektsendring	Utgiftsendring
Tromsø	5,4 %	5,7 %	5,7 %	7,2 %
Harstad (f.o.m. 2013)				
Kvæfjord	3,5 %	5,9 %	3,4 %	1,7 %
Skånland	2,3 %	2,1 %	1,4 %	5,6 %
Ibestad	8,3 %	2,8 %	6,7 %	6,3 %
Gratangen	0,2 %	2,5 %	4,5 %	3,7 %
Lavangen	8,0 %	4,8 %	-1,0 %	-1,8 %
Bardu	1,6 %	-2,2 %		
Salangen	7,6 %	3,9 %	6,7 %	5,9 %
Målselv	5,0 %	4,1 %	2,1 %	3,9 %
Sørreisa	8,7 %	8,5 %	2,2 %	5,1 %
Dyrøy	5,2 %	7,8 %	-0,1 %	2,0 %
Tranøy	7,1 %	10,6 %	0,0 %	-0,6 %
Torsken			4,4 %	2,6 %
Berg	1,1 %	4,4 %	4,0 %	-0,1 %
Lenvik	9,0 %	5,7 %	2,4 %	4,2 %
Balsfjord	5,7 %	7,9 %	4,1 %	4,9 %
Karlsøy	7,7 %	6,0 %		
Lyngen	-0,2 %	7,5 %	3,6 %	5,6 %
Storfjord	2,7 %	2,8 %	0,0 %	-3,0 %
Gáivuotna Kåfjord	3,9 %	4,1 %	3,4 %	1,5 %
Skjervøy	5,6 %	1,6 %	1,8 %	0,8 %
Nordreisa	8,9 %	7,3 %	6,6 %	5,1 %
Kvænangen	23,5 %	-0,2 %	-11,5 %	8,1 %
Troms	6,2 %	5,0 %	4,8 %	5,6 %
Troms u/Tromsø	6,7 %	4,6 %	4,2 %	4,6 %
Landet u/ Oslo	7,2 %	6,9 %	4,8 %	5,2 %

Tabell 1: Prosentvis endring i inntekter og utgifter

I 2013 vokste utgiftene mer enn inntektene. For Troms vokste utgiftene med 5,6 %, mens inntektene vokste med 4,8 %. Tilsvarende tall for Troms u/ Tromsø var 4,6 % for inntektene og 4,2 % for utgiftene. 13 kommuner hadde større vekst i inntektene enn i utgiftene.

I 2012 vokste inntektene mer enn utgiftene. Også da hadde 13 kommuner større vekst i inntektene enn i utgiftene.

Avskrivninger er en del av kommunenes brutto driftsutgifter, men elimineres før resultatet fastsettes (motpost). Disse gir altså ikke resultateffekt - det er avdragsutgiftene som gir resultateffekt i kommuneregnskapet. Hvis en i tillegg tar hensyn til den særskilte regnskapsføringen av premieavvik på pensjon, var utgiftsveksten i 2013 lavere enn inntektsveksten, og vice versa i 2012. I 2012 var det et spesielt stort positivt premieavvik (som da ble inntektsført det året, og «reduerte» brutto driftsutgifter).

Utvikling i brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat er de totale driftsinntektene fratrasket utgiftene som er knyttet til den årlige driften av kommunen (lønns- og pensjonsutgifter og andre løpende driftsutgifter). Et godt brutto driftsresultat kan benyttes til å svare for høye rente- og avdragsutgifter som følge av høy lånegjeld, til egenkapital i investeringer eller til å håndtere uforutsette utgifter eller svikt i inntektene.

I brutto driftsresultat inngår også avskrivninger (som er et økonomisk uttrykk for verdiforringelsen på anleggsmidler), men som sagt elimineres dette før netto driftsresultat fastsettes (det er de betalte avdragsutgiftene som har resultateffekt i kommuneregnskapet).

Tabell 2 viser utvikling i brutto driftsresultat for kommunene i Troms.

Kommune	2011	2012	2013
Tromsø	4,2 %	3,9 %	2,5 %
Harstad (f.o.m. 2013)			6,0 %
Kvæfjord	0,7 %	-1,6 %	0,1 %
Skånland	3,7 %	3,8 %	-0,1 %
Ibestad	-1,8 %	3,3 %	3,7 %
Gratangen	3,9 %	1,7 %	2,2 %
Lavangen	5,1 %	7,9 %	8,4 %
Bardu	1,8 %	5,4 %	
Salangen	0,7 %	4,1 %	4,8 %
Målselv	2,4 %	3,3 %	1,6 %
Sørreisa	6,5 %	6,6 %	3,9 %
Dyrøy	5,8 %	3,5 %	1,5 %
Tranøy	4,3 %	1,2 %	1,7 %
Torsken		4,9 %	6,5 %
Berg	6,9 %	3,8 %	7,7 %
Lenvik	-0,9 %	2,2 %	0,5 %
Balsfjord	5,8 %	3,9 %	3,1 %
Karlsøy	3,2 %	4,7 %	
Lyngen	12,4 %	5,6 %	3,8 %
Storfjord	-0,2 %	-0,3 %	2,8 %
Gáivuotna Kåfjord	-0,4 %	-0,6 %	1,3 %
Skjervøy	-0,7 %	3,0 %	4,0 %
Nordreisa	3,9 %	5,3 %	6,6 %
Kvænangen	2,7 %	21,4 %	3,9 %
Troms	2,7 %	3,8 %	3,1 %
Troms u/Tromsø	1,8 %	3,8 %	3,4 %
Landet uten Oslo	2,2 %	2,5 %	2,1 %

Tabell 2: Brutto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

De foreløpige KOSTRA-tallene for 2013 viser at brutto driftsresultat ble svekket for Troms-kommunene samlet sett i forhold til året før. Fra et netto driftsresultat på 3,8 % i 2012 endte dette på 3,1 % i 2013, altså en nedgang på 0,7 prosentpoeng. Dersom en holder Tromsø kommune utenfor er resultatet for Troms i 2013 på 3,4 %, en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra 3,8 %. For landet u /Oslo (Oslo holdes utenfor gjennomsnittsberegningen ettersom den både er kommune og fylkeskommune) endte resultatet på 2,1 %, en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra 2,5 %.

21 av 22 kommuner fikk et positivt brutto driftsresultat i 2013. **Skånland kommune** var den eneste kommunen som fikk et negativt brutto driftsresultat. 15 av kommunene fikk et høyere brutto driftsresultat enn landsgjennomsnittet. Høyest brutto driftsresultat fikk **kommunene Lavangen, Berg og Nordreisa**.

12 kommuner fikk et forbedret brutto driftsresultat i 2013 sammenlignet med 2012, mens 9 kommuner fikk et svakere resultat (endring ikke vist for Harstad kommune). Størst forbedring hadde Berg kommune med økning på 3,8 prosentpoeng og Storfjord med 3,1 prosentpoeng. Kvænangen kommune hadde størst nedgang, fra 21,4 % i 2012 til 3,9 % i 2013, noe som ikke var en uventet utvikling. I 2012 fikk kommunen ekstraordinære skatteinntekter som følge av at Jøkelfjord Laks AS ble solgt av de daværende eierne, og dette genererte store skatteinntekter for kommunen.

Utvikling i netto driftsresultat

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene. Netto driftsresultat viser hva som er igjen etter at alle årets driftsutgifter (lønnsutgifter, andre driftsutgifter) og rente- og avdragsutgifter knyttet til lånefinansierte investeringer er trukket fra alle årets driftsinntekter. Netto driftsresultat viser med andre ord hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til seinere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet.

Fylkesmannen anser et netto driftsresultat på rundt 3 prosent av brutto driftsinntekter over en lengre tidsperiode som et tegn på en sunn og robust kommuneøkonomi. Det er viktig å understreke at et slikt resultat ikke er et overordnet mål i seg selv, slik det vil være i en profittmaksimerende bedrift. Det overordnede målet for kommunene er å ha et høyest mulig nivå på velferdstjenestene som de skal yte til befolkningen innenfor de fastsatte økonomiske rammene. «Bunnlinjen» (det økonomiske sluttresultatet, som kalles *mer- eller mindreforbruk*, dvs. resultatet etter bruk av og avsetning til fond) er i kommuneregnskapet en kontrollpost som viser om kommunen har brukt mer eller mindre enn kommunestyret som bevilgende myndighet har vedtatt å bruke av årets midler og tidligere års oppsparte midler.

Tabell 3 viser netto driftsresultat for 2013 og de to foregående årene.

Kommune	2011	2012	2013
Tromsø	2,9 %	1,6 %	0,7 %
Harstad (f.o.m. 2013)			3,9 %
Kvæfjord	0,8 %	-1,1 %	-0,4 %
Skånland	2,6 %	3,2 %	-1,0 %
Ibestad	-1,0 %	5,2 %	4,0 %
Gratangen	3,3 %	0,5 %	0,8 %
Lavangen	6,5 %	8,0 %	3,6 %
Bardu	1,7 %	4,4 %	
Salangen	-1,1 %	2,2 %	3,7 %
Målselv	0,3 %	2,4 %	0,6 %
Sørreisa	3,1 %	3,4 %	1,8 %
Dyrøy	6,3 %	3,5 %	2,3 %
Tranøy	2,4 %	-0,4 %	0,5 %
Torsken		1,2 %	4,0 %
Berg	5,7 %	2,8 %	7,7 %
Lenvik	-2,1 %	2,2 %	-0,2 %
Balsfjord	4,6 %	1,8 %	0,9 %
Karlsøy	-0,4 %	2,4 %	
Lyngen	8,4 %	2,3 %	1,6 %
Storfjord	-1,3 %	-1,4 %	1,9 %
Gáivuotna Kåfjord	1,0 %	2,3 %	2,6 %
Skjervøy	0,3 %	1,6 %	3,5 %
Nordreisa	2,2 %	3,1 %	4,2 %
Kvænangen	4,4 %	21,9 %	4,2 %
Troms	1,4 %	2,4 %	1,7 %
Troms u/Tromsø	0,4 %	2,8 %	2,3 %
Landet uten Oslo	2,1 %	2,9 %	2,5 %

Tabell 3: Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

De foreløpige KOSTRA-tallene for 2013 viser at netto driftsresultat ble svekket for Troms-kommunene samlet sett i forhold til året før. Fra et netto driftsresultat på 2,4 % i 2012 endte dette på 1,7 % i 2013, altså en nedgang på 0,7 prosentpoeng. Dersom en holder Tromsø kommune utenfor er resultatet for Troms i 2013 på 2,3 %, en nedgang på 0,5 prosentpoeng fra 2,8 %. For landet u /Oslo (Oslo holdes utenfor gjennomsnittsberegningen ettersom den både er kommune og fylkeskommune) endte resultatet på 2,5 %, en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra 2,9 %.

19 av 22 kommuner som har rapportert tall fikk et positivt netto driftsresultat i 2013. 9 kommuner fikk et netto driftsresultat over det anbefalte nivået (3 %). 12 Troms-kommuner fikk bedre driftsresultat enn landsgjennomsnittet.

Kommunene **Berg** (7,7 %), **Nordreisa** og **Kvænangen** (begge 4,2 %) fikk høyest netto driftsresultat i 2013.

Kommunene **Kvæfjord**, **Skånland** og **Lenvik** fikk et negativt netto driftsresultat. I en slik situasjon er en avhengig av oppsparte midler fra tidligere år for å unngå regnskapsmessig merforbruk.

10 kommuner fikk et forbedret netto driftsresultat i 2013 sammenlignet med 2012, mens 11 kommuner fikk et svakere resultat. Størst forbedring hadde **Berg kommune** med økning på 4,9 prosentpoeng. Kvæangen kommune hadde størst nedgang, fra 21,9 % i 2012 til 4,2 % i 2013.

Skatteinntektene i 2013 ble høyere enn det som ble lagt til grunn i opprinnelig statsbudsjett (som kom i oktober 2012) og i kommunenes opprinnelige budsjetter for 2013, men ble likevel noe lavere enn prognosene i løpet av 2013 skulle tilsi. Da statsbudsjettet for 2013 ble laget var anslaget på kommunenes skatteinntekter (skatt på inntekt og formue) på 125,7 milliarder kroner. I første del av 2013 var skatteinngangen stor og regjeringen endret derfor skatteanslaget. Mot slutten av året ble skatteinngangen noe svakere enn forventet. Faktisk skatteinngang i 2013 ble 126,42 milliarder kroner. Den samlede økningen i kommunenes skatteinntekter kommer alle kommunene til gode gjennom skatteinntektsutjevningen.

Lånegjeld og rente- og avdragsbelastning

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler)³.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden. Lånefinansierte investeringer i VAR-sektoren (vann, avløp og renovasjon) er med i indikatoren, men kapitalkostnadene ved slike lån blir i de fleste kommuner dekket gjennom VAR-gebyrene, og påfører ikke kommunene nettoutgifter ved at de er selvfinansierende lån.

Tabell 4 viser netto lånegjeld for 2013 og de to foregående årene, i % av brutto driftsinntekter.

³ Definisjonen av netto lånegjeld ble endret til publiseringen 17. mars 2014 for årene f.o.m. 2012 p.g.a. inkludering av lånefond i konsernbalansen for kommunene Oslo, Drammen og Bergen. Dette vil kunne påvirke gjennomsnittstallene for landet og aktuelle fylker (Oslo holdes som sagt utenom landsgjennomsnittet i denne rapporten)

Kommune	2011	2012	2013
Tromsø	101,5 %	100,7 %	98,1 %
Harstad (f.o.m. 2013)			109,4 %
Kvæfjord	40,7 %	42,8 %	40,8 %
Skånland	89,2 %	90,3 %	88,0 %
Ibestad	42,8 %	40,1 %	38,1 %
Gratangen	95,5 %	95,8 %	91,0 %
Lavangen	51,9 %	45,8 %	41,9 %
Bardu	79,4 %	78,5 %	
Salangen	64,8 %	70,3 %	83,4 %
Målselv	74,1 %	72,2 %	69,7 %
Sørreisa	100,3 %	91,7 %	83,7 %
Dyrøy	71,8 %	75,0 %	74,4 %
Tranøy	61,7 %	64,1 %	61,1 %
Torsken		79,5 %	66,7 %
Berg	73,1 %	66,2 %	58,1 %
Lenvik	92,6 %	88,6 %	84,9 %
Balsfjord	84,5 %	80,5 %	85,0 %
Karlsøy	75,2 %	75,0 %	
Lyngen	134,8 %	134,9 %	125,7 %
Storfjord	79,4 %	82,1 %	82,3 %
Gáivuotna Kåfjord	56,4 %	64,2 %	63,2 %
Skjervøy	85,5 %	79,8 %	80,4 %
Nordreisa	87,9 %	86,6 %	88,6 %
Kvænangen	47,4 %	57,0 %	66,0 %
Troms	90,4 %	89,5 %	88,8 %
Troms u/Tromsø	83,7 %	82,8 %	83,2 %
Landet uten Oslo	74,0 %	74,0 %	75,1 %

Tabell 4: Netto lånegjeld i % av bruto driftsinntekter

KOSTRA-tallene viser at det i løpet av det siste året er små endringer i netto lånegjeld målt i % av brutto driftsinntekter for Troms-kommunene sett under ett. Netto lånegjeld gikk ned for Troms-kommunene samlet sett fra 89,5 % pr. 31.12.2012 til 88,8 % pr. 31.12.2013, dvs. en reduksjon på 0,7 prosentpoeng. For Troms u /Tromsø gikk netto lånegjeld opp fra 82,8 % til 83,2 %. For landet u/ Oslo økte lånegjelden fra 74 % til 75,1 %.

Troms-kommunene sett under ett har som vi ser et høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet, både dersom vi ser på Troms med og uten Tromsø kommune. Dette er en situasjon som har vedvart over tid. Trenden de siste årene har imidlertid vært en nedgang av lånegjelden i Troms, mens det har vært en viss økning på landsbasis. Denne trenden ser ut til å ha fortsatt også i 2013.

12 av kommunene i Troms har høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet pr. 2013, mens 10 kommuner ligger under landsgjennomsnittet.

Pr. 31.12. 2013 har **Lyngen kommune** høyest lånegjeld av kommunene i Troms, med 125,7 %. Deretter følger **Harstad kommune** med 109,4 % og **Tromsø kommune** med 98,1 %.

Ibestad kommune har lavest lånegjeld pr 2013 med 38,1 %, fulgt av **Kvæfjord kommune** med 40,8 % og **Lavangen kommune** med 41,9 %.

15 kommuner fikk en nedgang i lånegjelden i 2013 sammenlignet med året før, mens lånegjelden økte for 6 kommuner. Størst nedgang var det i **Torsken, Lyngen og Berg** kommuner. **Salangen kommune** og **Kvænangen kommune** hadde størst økning.

Nedgangen i netto lånegjeld målt i % av brutto driftsinntekter kan tilskrives både økte inntekter (nevneren) og redusert lånegjeld (telleren). Enkelte deler av kommunenes driftsinntekter kan være engangseffekter og dermed ikke løpende. For å nyansere bildet av gjeldsutviklingen kan vi tilføye at målt i absolutte tall var det **12 kommuner** (Kvæfjord, Skånland, Gratangen, Lavangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Torsken, Berg, Lenvik og Lyngen) som reduserte lånegjelden (det er her ikke tatt hensyn til inflasjon).

Rente- og avdragsbelastning

Rente- og avdragsbelastningen vil avhenge av valgt finansieringsstrategi, f.eks. andelen fremmedkapital, nedbetalingstiden o.l. Ekstraordinære avdrag og nedbetaling av lån vil ikke fremkomme fordi dette føres i investeringsregnskapet, og her tas det bare hensyn til transaksjoner i driftsregnskapet.

Tabellen under viser utvikling i netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter.

Kommune	2011	2012	2013
Tromsø	6,1 %	7,4 %	7,2 %
Harstad (f.o.m. 2013)			5,6 %
Kvæfjord	2,1 %	1,8 %	2,7 %
Skånland	4,6 %	4,2 %	5,4 %
Ibestad	1,8 %	1,0 %	2,4 %
Gratangen	5,0 %	5,9 %	5,7 %
Lavangen	3,1 %	4,3 %	4,8 %
Bardu	5,1 %	6,1 %	
Salangen	5,2 %	5,0 %	4,1 %
Målselv	6,2 %	5,2 %	4,7 %
Sørreisa	7,7 %	7,3 %	6,5 %
Dyrøy	4,8 %	5,6 %	5,4 %
Tranøy	5,1 %	4,9 %	4,6 %
Torsken		6,9 %	5,6 %
Berg	5,5 %	5,6 %	4,4 %
Lenvik	6,0 %	4,6 %	5,0 %
Balsfjord	5,3 %	6,2 %	6,3 %
Karlsøy	6,1 %	5,3 %	
Lyngen	7,9 %	9,1 %	7,8 %
Storfjord	6,6 %	7,0 %	6,6 %
Gáivuotna Kåfjord	2,7 %	2,8 %	4,1 %
Skjervøy	3,4 %	5,5 %	4,8 %
Nordreisa	5,3 %	5,7 %	5,8 %
Kvænangen	1,1 %	2,5 %	3,3 %
Troms	5,6 %	5,9 %	5,9 %
Troms u/Tromsø	5,3 %	5,0 %	5,1 %
Landet uten Oslo	4,2 %	3,8 %	3,7 %

Tabell 5: Netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter

KOSTRA-tallene viser at rente- og avdragsbelastningen, eller kapitalutgiftene (målt som netto finans og avdrag i % av brutto driftsinntekter) er større i kommunene i Troms enn landsgjennomsnittet.

For 19 av 22 kommuner er rente- og avdragsbelastningen større enn landsgjennomsnittet. En større andel av driftsinntektene i kommunene i Troms går til å dekke rente- og avdragsutgifter, og dermed blir det mindre til løpende drift. **Lyngen kommune** har høyest rente- og avdragsbelastning, fulgt av **Tromsø, Storfjord og Sørreisa**.

Rente- og avdragsbelastningen var uendret i 2013 ift. 2012 for Troms samlet. For Troms u/Tromsø var det en økning på 0,1 prosentpoeng fra 5,0 % til 5,1 %. På landsbasis gikk tallet ned fra 3,8 % til 3,7 %.

Mange kommuner i Troms benytter seg av muligheten som kommuneloven § 50 nr. 7a gir til å utsette betalingen av avdrag, og en del kommuner opererer med tilnærmet minimumsavdrag. Dette gjør at de årlige avdragsutgiftene reduseres, men kommunene pådrar seg samtidig økte renteutgifter slik at de samlede kapitalutgiftene vil kunne øke.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har for sin løpende drift. Utviklingen i disposisjonsfond må sees i sammenheng med utviklingen i netto driftsresultat.

Tabell 6 viser utviklingen i disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter.

Kommune	2011	2012	2013
Tromsø	1,8 %	2,6 %	2,6 %
Harstad (f.o.m. 2013)			0,1 %
Kvæfjord	0,7 %	0,1 %	0,0 %
Skånland	1,4 %	2,0 %	1,7 %
Ibestad	0,4 %	0,3 %	2,9 %
Gratangen	2,5 %	2,3 %	2,0 %
Lavangen	1,3 %	4,8 %	3,4 %
Bardu	1,8 %	4,5 %	
Salangen	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Målselv	1,3 %	0,4 %	1,7 %
Sørreisa	0,4 %	2,8 %	3,8 %
Dyrøy	8,2 %	8,4 %	9,3 %
Tranøy	1,5 %	1,3 %	0,1 %
Torsken		0,1 %	0,1 %
Berg	6,2 %	2,8 %	1,3 %
Lenvik	0,4 %	0,9 %	0,6 %
Balsfjord	0,9 %	1,8 %	1,6 %
Karlsøy	-1,9 %	-1,8 %	
Lyngen	1,3 %	2,4 %	2,8 %
Storfjord	0,1 %	1,2 %	1,2 %
Gáivuotna Kåfjord	0,1 %	-1,4 %	-1,3 %
Skjervøy	0,1 %	0,1 %	2,6 %
Nordreisa	0,1 %	-0,9 %	-0,9 %
Kvænangen	1,0 %	-1,0 %	19,6 %
Troms	1,2 %	1,5 %	2,1 %
Troms u/Tromsø	0,9 %	0,9 %	1,9 %
Landet uten Oslo	5,6 %	5,9 %	5,7 %

Tabell 6: Disposisjonsfond i % av brutto-driftsinntekter

Tallene viser at kommunene i Troms samlet sett økte disposisjonsfondet i 2013, fra 1,5 % til 2,1 %, noe som er positivt. Netto driftsresultat ble svakere i 2013 enn i 2012, noe som kunne antyde at utviklingen ville gå motsatt vei. En del av forklaringen på økningen i disposisjonsfond for kommunene samlet sett er det ekstraordinært høye driftsresultatet i Kvænangen kommune i 2012, som ble satt på disposisjonsfond først i 2013.

Kommunene i Troms har i gjennomsnitt et klart lavere nivå på disposisjonsfondene enn landsgjennomsnittet. Kommunene **Harstad, Kvæfjord, Salangen, Tranøy, Torsken, Kåfjord og Nordreisa** har i praksis ingen fondsmidler, og flere av disse kommunene har, eller har nylig hatt, et regnskapsmessig underskudd som må dekkes inn.

Kvænangen (19,6 %) og Dyrøy kommune (9,3 %) er de eneste kommunene i Troms med disposisjonsfond over landsgjennomsnittet pr 2013. I kommuner uten økonomiske reserver av betydning vil uforutsette utgifter eller svikt i inntektene i forhold til budsjettert nivå kunne innebære at det må kuttes i tjenesteproduksjonen.

10 kommuner økte disposisjonsfondet fra 2012 til 2013. Størst økning var det i **Kvænangen, Ibestad og Skjervøy kommuner**. I 11 kommuner ble disposisjonsfondet redusert. Størst nedgang var det i kommunene **Lavangen, Berg og Tranøy**.

Underliggende økonomisk balanse – forhold å være oppmerksom på ved vurderingen av netto driftsresultat

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter blir som nevnt sett på som viktigste enkeltindikatoren i KOSTRA for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene. Det er imidlertid en del faktorer som en bør ta hensyn til når en vurderer netto driftsresultat.

Hva som er et tilstrekkelig nivå på netto driftsresultat kan variere fra kommune til kommune, og må særlig sees i sammenheng med lånegjeld, fremtidig investeringsbehov/lånebehov og nedbetalingstiden på lånegjelden. For en kommune som står foran en periode med store investeringer bør netto driftsresultat være høyt for å gi kommunen mulighet til øke egenkapitalandelen i investeringer. Dersom en kommune betaler mye mer enn minimumsavdrag etter kommuneloven, vil den likevel kunne ha et tilstrekkelig netto driftsresultat selv om dette er under 3 %. Dersom kapitalslitet er høyere enn betalte avdrag, så stiller det høyere krav til et godt netto driftsresultat for å ha en sunn og robust økonomi.

Rentenivået

Rentenivået har vært gjennomgående lavt over flere år, hvilket har ført til lavere renteutgifter for kommunene. Dette gjør det lettere for kommunen å få et bedre netto driftsresultat. Mange kommuner i Troms har høy lånegjeld, og er eksponert for renterisiko som følge av makroøkonomiske forhold. En økning i lånerenten vil for mange kommuner gjøre store utslag på bunnlinjen i regnskapet.

Avdragsutsettelse

Mange kommuner i Troms opererer med avdragsutsettelse etter reglene i kommuneloven. Dette vil ha betydning for resultatvurderingen for kommuner med høy lånegjeld. Flere kommuner betaler langt mindre i årlige avdrag i forhold til de årlige avskrivningene (som reflekterer kapitalslitet og verditapet på anleggsmidlene kommunene har investert i).

Momskompensasjon fra investeringer

Kommunene får som hovedregel kompensert all merverdiavgift på alle kjøp. Frem til og med 2009 kunne kommunene fritt disponere inntekter fra momskompensasjon fra investeringer i driften. Fra og med 2010 ble det innført krav om at momskompensasjon fra investeringer gradvis skal føres mer og mer i investeringsregnskapet, med minimum 20 % i 2010, økende til 40 % i 2011, 60 % i 2012, 80 % i 2013 og 100 % fra 2014. Mange kommuner har brukt inntektene fra momskompensasjon fra investeringer (som i stor grad er lånefinansierte) til å holde driftsresultatet oppe. Fra 2014 faller altså denne inntektsmuligheten i driften bort i sin helhet, og vil i stedet bidra til økt egenkapital i finansieringen av investeringer.

Premieavvik pensjon

Fra regnskapsåret 2002 ble prinsippet for føring av pensjonsutgifter i kommuneregnskapet endret. Bakgrunnen for endringen var et mål om å sikre en jevnere fordeling av pensjonskostnadene over tid. Før 2002 ble betalt premie utgiftsført i sin helhet i driftsregnskapet.

Etter 2002 skal betalt pensjonspremie korrigeres for premieavvik som er differansen mellom årets premie og beregnet pensjonskostnad. Dersom kommunen betaler inn mer i pensjonspremie enn hva den årlige pensjonskostnaden er beregnet til å være av pensjonsselskapet (basert på forutsetninger som fastsettes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet), skal differansen – premieavviket – føres som inntekt (kredit) i driftsregnskapet og som kortsiktig fordring (debet) i balanseregnskapet. I motsatt tilfelle blir det en utgiftsføring (debet) i driftsregnskapet og føring på kortsiktig gjeld (kredit) i balanseregnskapet. Kommunene kan selv velge om dette skal korrigeres i påfølgende års regnskap, eller om det skal amortiseres over 15 år. (For premieavvik oppstått i 2011 og seinere skal amortisering skje over 10 år).

Pensjonspremien (regningen) er betalt, men belastes altså ikke driftsregnskapet i sin helhet det enkelte år. Kommuner med høyere betalt premie enn beregnet pensjonskostnad får en inntekt i driftsregnskapet som ikke er «reell» i den forstand at de allerede har brukt disse pengene. Inntekten medfører ingen innbetaling av midler. Dette er kun en teknisk føring som følger av reglene om regnskapsføring av pensjon. For mange kommuner representerer dette en likviditetsmessig utfordring.

Dersom kommunene over tid har betalt en pensjonspremie som er høyere enn den beregnede pensjonskostnaden, vil de bygge opp et positivt premieavvik i balansen som skal dekkes inn i driftsregnskapet. Flertallet av kommunene i Troms har valgt å gjøre dette over de neste 15 årene. Siden ordningen ble innført i 2002 har det kun vært ett år der beregnet pensjonskostnad har vært høyere enn betalt pensjonspremie, slik at kommunene har opparbeidet et betydelig positivt premieavvik som da vil bli utgiftsført i årene som kommer. Flere faktorer har medført en sterk vekst i pensjonspremien og et høyere premieavvik de siste årene.

Det samlede premieavviket for kommunene i Norge u / Oslo er på 20,6 milliarder kroner ved utgangen av 2013. For kommunene i Troms er tallet 844 millioner kroner. Til sammenligning var brutto driftsinntekter for Troms-kommunene 13 milliarder kroner i 2013. Det akkumulerte premieavviket vil altså belastes kommunenes driftsregnskaper de kommende år.

Justert netto driftsresultat

Fylkesmannen har ikke grunnlag for å gjøre analyser for alle kommunene av hva netto driftsresultat ville vært dersom rentenivået hadde vært høyere, eller dersom kommunene betalte mer i ordinære avdrag på lån.

Imidlertid er det mulig å justere KOSTRA-tallene for de «kunstige» inntektene fra det nevnte premieavviket (dvs. årets premieavvik og amortisering av tidligere års premieavvik) og inntekter fra momskompensasjon fra investeringer (som ikke er en varig løpende inntekt).

Tabellen under viser det vanlige netto driftsresultatet og netto driftsresultat justert for disse to faktorene.

Kommune	2011		2012		2013	
	Netto driftsresultat	Justert netto driftsresultat	Netto driftsresultat	Justert netto driftsresultat	Netto driftsresultat	Justert netto driftsresultat
Tromsø	2,9 %	2,6 %	1,6 %	0,7 %	0,7 %	0,6 %
Harstad (f.o.m. 2013)					3,9 %	-0,5 %
Kvæfjord	0,8 %	-1,3 %	-1,1 %	-6,1 %	-0,4 %	-1,5 %
Skånland	2,6 %	-1,5 %	3,2 %	-0,8 %	-1,0 %	-1,2 %
Ibestad	-1,0 %	2,6 %	5,2 %	5,0 %	4,0 %	1,7 %
Gratangen	3,3 %	-2,2 %	0,5 %	-3,6 %	0,8 %	0,2 %
Lavangen	6,5 %	4,6 %	8,0 %	2,3 %	3,6 %	2,4 %
Bardu	1,7 %	0,8 %	4,4 %	1,5 %		
Salangen	-1,1 %	-2,0 %	2,2 %	-1,9 %	3,7 %	-0,1 %
Målselv	0,3 %	-0,7 %	2,4 %	1,2 %	0,6 %	0,2 %
Sørreisa	3,1 %	2,4 %	3,4 %	2,4 %	1,8 %	0,9 %
Dyrøy	6,3 %	2,9 %	3,5 %	-2,2 %	2,3 %	1,8 %
Tranøy	2,4 %	0,4 %	-0,4 %	-4,8 %	0,5 %	-0,6 %
Torsken	0,0 %		1,2 %	-1,8 %	4,0 %	3,4 %
Berg	5,7 %	4,0 %	2,8 %	3,7 %	7,7 %	7,2 %
Levik	-2,1 %	-3,4 %	2,2 %	1,0 %	-0,2 %	-1,9 %
Balsfjord	4,6 %	4,4 %	1,8 %	-1,5 %	0,9 %	-0,9 %
Karlsøy	-0,4 %	-0,8 %	2,4 %	-2,3 %		
Lyngen	8,4 %	3,1 %	2,3 %	-0,5 %	1,6 %	-0,6 %
Storfjord	-1,3 %	-4,6 %	-1,4 %	-3,7 %	1,9 %	0,3 %
Gáivuotna Kåfjord	1,0 %	-0,1 %	2,3 %	-0,7 %	2,6 %	2,0 %
Skjervøy	0,3 %	-0,2 %	1,6 %	-1,0 %	3,5 %	3,4 %
Nordreisa	2,2 %	2,2 %	3,1 %	-1,9 %	4,2 %	2,7 %
Kvænangen	4,4 %	3,8 %	21,9 %	16,5 %	4,2 %	1,3 %
Troms	1,4 %	0,3 %	2,4 %	0,2 %	1,7 %	0,3 %
Troms u/Tromsø	0,4 %	-1,2 %	2,8 %	-0,1 %	2,3 %	0,2 %
Landet u/ Oslo	2,1 %	0,4 %	2,9 %	0,0 %	2,5 %	1,1 %

Tabell 7: Netto driftsresultat og justert netto driftsresultat

Tabellen viser at de justerte netto driftsresultatene gjennomgående er betydelig lavere enn det ordinære resultatet.

Mens ordinært netto driftsresultat gikk ned fra 2,4 % i 2012 til 1,7 % i 2013 for Troms, gikk det justerte netto driftsresultatet opp fra 0,2 % til 0,3 %. I 2012 var det et spesielt stort positivt premieavvik.

Det justerte netto driftsresultatet for Troms i 2013 er 1,4 prosentpoeng svakere enn det ordinære netto driftsresultatet. I 2012 var justert netto driftsresultat 0,2 %, dvs. 2,2 prosentpoeng svakere enn det ordinære resultatet.

For Troms u/Tromsø er justert netto driftsresultat på 0,2 %, dvs. en økning på 0,3 prosentpoeng fra 2012. Justert netto driftsresultat var negativt i 2012 og i 2011.

For landet u/ Oslo er det justerte netto driftsresultatet på 1,1 % mot 0,0 % i 2012. Justert resultat er 1,4 prosentpoeng lavere enn det vanlige netto driftsresultatet, mot 2,9 prosentpoeng i 2012.

Tall fra kommunenes budsjett 2014 og økonomiplan 2014-2017

Kommunene sender årlig inn vedtak om budsjett og økonomiplan med tilhørende dokumenter til Fylkesmannen. Her presenteres noen funn fra disse dokumentene.

Formelle krav til hvordan årsbudsjettet skal settes opp er hjemlet i kommuneloven og budsjettforskriften. De obligatoriske budsjettskjemaer (budsjettskjema 1A og 1B for driftsbudsjettet og budsjettskjema 2A og 2B for investeringsbudsjettet) og de økonomiske oversiktene gjelder kun for årsbudsjettet. Det vil si at det ikke er formelle krav til hvordan økonomiplanens år 2-4 skal stilles opp tallmessig. Mange kommuner benytter budsjettskjemaene og de økonomiske oversiktene også for resten av økonomiplanperioden, men ikke alle kommunene gjør dette. For disse kommunene har vi ikke de aktuelle tallene.

Budsjettert netto driftsresultat 2014-2017

Tabellen under viser budsjettert netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter.

Kommune	Budsjett 2014	ØP 2015	ØP 2016	ØP 2017	Sum 2014-2017
Tromsø	0,57 %				0,57 %
Harstad	1,06 %	-0,12 %	0,35 %	0,82 %	0,53 %
Kvæfjord	-0,16 %				-0,16 %
Skånland	-1,11 %	-0,15 %	0,31 %	0,91 %	0,00 %
Ibestad	-0,51 %				-0,51 %
Gratangen	1,69 %	0,85 %	0,85 %	1,87 %	1,32 %
Lavangen	1,01 %	0,85 %	0,85 %	0,85 %	0,89 %
Bardu	-0,38 %	0,60 %	0,89 %	1,22 %	0,58 %
Salangen	0,33 %	0,35 %	0,73 %	1,10 %	0,63 %
Målselv	-0,51 %	-0,34 %	0,12 %	-0,41 %	-0,28 %
Sørreisa	1,62 %	1,60 %	0,29 %	0,14 %	0,92 %
Dyrøy	-0,35 %	2,54 %	2,54 %	2,54 %	1,82 %
Tranøy	0,50 %				0,50 %
Torsken	2,98 %				2,98 %
Berg	0,38 %				0,38 %
Lenvik	0,16 %	0,16 %	0,07 %	0,17 %	0,14 %
Balsfjord	0,17 %	0,31 %	0,28 %	0,08 %	0,21 %
Karlsøy	1,83 %	2,56 %	1,64 %	-0,11 %	0,31 %
Lyngen	1,35 %	2,03 %	1,32 %	1,04 %	1,43 %
Storjord	4,34 %	2,35 %	2,76 %	0,03 %	2,37 %
Kåfjord	2,27 %				0,00 %
Skjervøy	2,07 %	0,32 %	0,30 %	-0,70 %	0,51 %
Nordreisa	2,71 %	2,09 %	2,27 %	2,13 %	2,30 %
Kvænangen	-3,15 %	-0,46 %	-0,37 %	-0,37 %	-1,09 %
Troms	0,67 %	0,40 %	0,61 %	0,59 %	0,57 %
Troms u/ Tromsø	0,73 %	0,40 %	0,61 %	0,59 %	0,57 %

Innlegg 8: Budsjettert netto driftsresultat 2014-2017

I gjennomsnitt er budsjettert netto driftsresultat for Troms på 0,67 % i 2014, og 0,57 % for økonomiplanperioden sett under ett. Gjennomgående er de budsjetterte resultatene lave.

Kommuner med stort underskudd som må dekkes inn, som **Torsken, Nordreisa og Storfjord**, må ha et tilstrekkelig driftsresultat til å dekke inn gammelt underskudd.

Flere kommuner budsjetterer med negative netto driftsresultat i 2014, og her kan nevnes **Kvænangen, Skånland, Målselv og Dyrøy**.

Utvikling i investeringer og lånegjeld

Tabell 9 viser kommunenes investeringer i anleggsmidler. Her inngår også investeringer i vann og avløp som i de fleste tilfellene er finansiert av VA-gebyrene og dermed ikke påfører kommunene nettoutgifter. Tall for regnskap 2012 og budsjett 2013 er vist, i tillegg til årsbudsjett 2014 og økonomiplan 2014-2017.

Kommune	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	ØP 2015	ØP 2016	ØP 2017	Sum 2014-2017
Tromsø	256 552	582 560	526 930	847 680	908 480	589 730	2 872 820
Harstad	0	448 334	340 029	267 207	101 548	30 018	738 802
Kvæfjord	27 118	9 129	2 447				2 447
Skånland	21 621	25 607	41 285	10 660	5 500	4 600	62 045
Ibestad	7 395	13 200	23 450	21 800	2 300	1 300	48 850
Gratangen	6 987	6 646	2 060	650	0	938	3 648
Lavangen	23 970	1 325	4 187	400	400	400	5 387
Bardu	23 503	7 200	37 675	30 540	17 385	9 100	94 700
Salangen	33 675	37 441	35 097	2 600	0	0	37 697
Målselv	0	0	62 740	43 430	46 500	15 500	168 170
Sørreisa	13 007	20 410	43 752	18 875	2 000	0	64 627
Dyrøy	18 546	12 560	24 225	22 825	16 100	3 400	66 550
Tranøy	19 100	16 911	6 647				6 647
Torsken	24 338	13 600	16 850	3 750	1 300	0	21 900
Berg	6 272	14 600	1 035				1 035
Lenvik	86 758	181 325	231 100	165 900	34 400	21 650	453 050
Balsfjord	20 672	126 058	52 727				52 727
Karlsøy	0	0	80 405	10 080	9 080	14 500	114 065
Lyngen	0	0	8 360	38 400	3 700	200	50 660
Storfjord	25 471	23 416	10 558				10 558
Kåfjord	27 337	30 935	Mangler tall	Mangler tall	Mangler tall	Mangler tall	Mangler tall
Skjervøy	0	3 800	12 055	18 000	0	0	30 055
Nordreisa	46 072	42 950	61 100	53 410	12 500	3 100	130 110
Kvænangen	36 596	25 551	11 085	20 390	2 000	8 300	41 775
Troms	697 653	1 612 623	1 635 799	1 576 597	1 163 193	702 736	5 078 325
Troms u/ Tromsø	441 101	1 030 063	1 108 869	728 917	254 713	113 006	2 205 505

Tabell 9: Investeringer i anleggsmidler. Tall i tusen kr.

Det skal iht. budsjett for 2014 investeres for 1,636 mrd. kr. i Troms-kommunene. Videre er det lagt opp til investeringer på 1,577 mrd. kr. i 2015, 1,163 mrd. kr. i 2016 og 702,7 mill. kr. i 2017. For 2014-2017 samlet skal det investeres for drøyt 5 mrd. kr, og 2,2 mrd. kr. for Troms u/Tromsø.

Forventet utvikling i lånegjeld er i varierende grad synliggjort i kommunenes budsjett og økonomiplaner. En kan få et bilde på forventet utvikling i 2014 ved å se på forskjellen mellom vedtatte/planlagte nye låneopptak og budsjetterte avdrag.

Kommune	Nytt låneopptak 2014 til investeringer i anleggsmidler	Avdrag på lån i 2014	Differanse låneopptak-avdrag 2014	Avdrag 2015	Avdrag 2016	Avdrag 2017	Sum 2014-2017
Tromsø	344 990	188 000	156 990	200 000	220 000	250 000	858 000
Harstad	200 000	59 026	140 974	65 026	71 026	77 026	272 104
Kvæfjord	2 097	7 646	-5 549	-	-	-	7 646
Skånland	31 500	8 440	23 060	9 574	9 946	10 166	38 126
Ibestad	22 500	2 600	19 900	-	-	-	2 600
Gratangen	-	6 900	-6 900	6 400	5 900	5 900	25 100
Lavangen	2 300	4 400	-2 100	4 400	4 400	4 400	17 600
Bardu	23 603	17 640	5 963	18 640	19 240	18 940	74 460
Salangen	8 000	5 670	2 330	8 263	10 023	9 863	33 819
Målselv	39 140	18 002	21 138	19 302	20 602	22 002	79 908
Sørreisa	15 715	11 290	4 425	11 301	11 250	11 866	45 707
Dyrøy	18 325	5 792	12 533	7 474	8 863	9 519	31 648
Tranøy	5 777	4 932	845	-	-	-	4 932
Torsken	4 850	3 700	1 150	-	-	-	3 700
Berg	535	3 432	-2 897	-	-	-	3 432
Lenvik	186 185	36 000	150 185	38 979	44 026	46 815	165 820
Balsfjord	30 032	12 020	18 012	12 952	13 331	13 445	51 748
Karlsøy	43 680	7 011	36 669	7 954	8 180	8 461	31 606
Lyngen	30 360	13 000	17 360	14 855	17 610	17 800	63 265
Storfjord	6 810	7 158	-348	7 298	7 724	9 303	31 483
Kåfjord	45 011	6 565	38 446	-	-	-	6 565
Skjervøy	10 707	7 228	3 479	7 882	8 466	8 763	32 339
Nordreisa	42 900	15 041	27 859	16 764	18 005	18 340	68 150
Kvænangen	3 750	6 074	-2 324	6 215	6 313	6 438	25 040
Troms	1 118 767	457 567	661 200	463 279	504 905	549 047	1 974 798
Troms u/ Tromsø	773 777	269 567	504 210	263 279	284 905	299 047	1 116 798

Tabell 10: Låneopptak i 2014 og avdrag på lån i 2014-2017, i mill. kroner.

En del kommuner har tidligere opptatte, men ubrukte lånemidler stående. I budsjettskjema 2A er det bruk av lånemidler som skal føres opp, men dette kan bestå av både nytt låneopptak og ubrukte lånemidler. I tabell 10 ser vi på nytt låneopptak i 2014, iht. kommunestyrets budsjettvedtak.

Tabellen viser at 18 av 24 kommuner i Troms planlegger å ta opp mer lån i 2014 enn det de skal betale i avdrag. Dette er en indikasjon på at lånegjelden vil stige i 2014.

Ettersom vi ikke har tall for budsjetterte avdrag for alle kommunene for årene 2015-2017 gir ikke tabellen et fullverdig bilde. For Tromsø kommune er tallene hentet fra økonomiplanen, men ettersom tallene for avdrag også inkluderer startlån (som ikke har nettoeffekt på økonomien), er det gjort et estimat på avdrag på lån knyttet til investeringer i anleggsmidler.

Det er klare indikasjoner på at lånegjelden i kommunene i Troms vil stige i årene som kommer.

Bildet kan også komplementeres ved å se på bruk av lånemidler i økonomiplanperioden, jf. tabell 11.

Kommune	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	ØP 2015	ØP 2016	ØP 2017	Sum 2014-2017
Tromsø	227 777	365 211	341 940	555 610	557 100	318 000	1 772 650
Harstad	-	398 609	221 040	246 829	15 000	42 715	525 584
Kvæfjord	21 395	7 039	2 097	-	-	-	2 097
Skånland	15 085	19 032	31 500	9 950	5 500	4 600	51 550
Ibestad	5 792	10 600	22 150	21 800	230	1 300	45 480
Gratangen	7 845	6 646	1 810	600	-	750	3 160
Lavangen	17 961	3 400	6 300	4 000	4 000	4 000	18 300
Bardu	18 831	9 200	30 603	20 965	16 975	9 920	78 463
Salangen	34 614	32 041	32 097	5 600	3 000	3 000	43 697
Målselv	-	-	54 140	43 430	46 500	1 292	145 362
Sørreisa	15 351	19 088	28 852	12 574	55 600	4 000	101 026
Dyrøy	12 756	10 080	19 825	20 275	13 475	3 900	57 475
Tranøy	16 315	9 158	8 777	-	-	-	8 777
Torsken	9 179	13 550	16 200	3 750	1 300	-	21 250
Berg	3 744	3 250	535	-	-	-	535
Lenvik	81 647	158 275	186 185	120 970	39 220	30 620	376 995
Balsfjord	31 004	59 167	30 192	-	-	-	30 192
Karlsøy	-	-	50 699	17 230	15 805	21 120	104 854
Lyngen	-	-	13 360	38 900	8 700	5 200	66 160
Storfjord	18 760	23 637	10 985	-	-	-	10 985
Kåfjord	-	-	-	-	-	-	-
Skjervøy	-	11 800	10 707	20 300	5 000	5 000	41 007
Nordreisa	48 735	51 950	47 250	48 030	11 100	1 600	107 980
Kvænangen	33 202	22 926	3 750	4 890	2 000	8 300	18 940
Troms	619 993	1 234 659	1 170 994	1 195 703	800 505	465 317	3 632 519
Troms u/ Tromsø	392 216	869 448	829 054	640 093	243 405	147 317	1 859 869

Tabell 11: Bruk av lånemidler, 2014-2017. Tall i tusen kr.

Ved å sammenholde tallene i tabell 9 og 11 ser vi at store deler av de planlagte investeringene i økonomiplan 2014-2017 skal finansieres med lånemidler. Troms-kommunene sett under ett skal investere for 5 mrd. kr, og av dette skal 3,6 mrd. kr. finansieres med lån. For Troms u/Tromsø skal det investeres for 2,2 mrd. kr. og av dette skal 1,86 mrd. finansieres med lånemidler.

Utvikling i disposisjonsfond

Tabellen viser status i disposisjonsfond pr 2013 og planlagt endring basert på tall i budsjett og økonomiplan. Den årlige endringen er differansen mellom planlagt avsetning til fond og planlagt bruk av disposisjonsfond.

Kommune	Pr 2013 (KOSTRA)	Endring				
		Budsjett 2014	ØP 2015	ØP 2016	ØP 2017	Sum 2014-2017
Tromsø	129 216	-6 841	-	-	-	-6 841
Harstad	2 543	23 500	3 245	11 476	19 557	57 778
Kvæfjord	174	-	-	-	-	-
Skånland	4 102	-2 500	-189	945	2 430	686
Ibestad	4 754	-	-	-	-	-
Gratangen	2 422	1 000	848	848	1 948	4 644
Lavangen	3 857	516	344	344	344	1 548
Bardu	..	2 502	5 946	6 996	8 149	23 593
Salangen	72	13	-	998	2 001	3 012
Målselv	9 924	-	922	3 507	403	4 832
Sørreisa	9 925	550	234	234	234	1 252
Dyrøy	12 245	-450	-450	-450	-450	-1 800
Tranøy	93	190	-	-	-	190
Torsken	62	-	-	-	-	-
Berg	1 365	-221	-	-	-	-221
Lenvik	5 879	-	10	868	163	1 041
Balsfjord	7 141	-408	179	42	-771	-958
Karlsøy	..	3 323	-3 407	1 026	-875	67
Lyngen	7 818	3 569	3 374	2 156	696	9 795
Storfjord	2 336	2 205	218	1 001	865	4 289
Kåfjord	-2 814	737	-	-	-	737
Skjervøy	6 564	5 420	801	732	-1 679	5 274
Nordreisa	-3 925	217	8 260	9 028	8 461	25 966
Kvænangen	30 454	-1 900	100	100	100	-1 600
Troms	234 207	31 422	20 435	39 851	41 576	133 284
Troms u/ Tromsø	104 991	38 263	20 435	39 851	41 576	140 125

Tabell 12: Status i disposisjonsfond pr 2013 og planlagt endring 2014-2017. Tall i tusen kr.

Tabellen viser at det i 2014 og resten av planperioden planlegges å avsette midler til disposisjonsfond. I følge kommunenes økonomiplaner skal disposisjonsfondene øke med over 50 % i planperioden, fra 234,2 mill. kr. til 367,4 mill. kr. (opp 133,284 mill. kr.).

Det er kommunene **Harstad, Bardu, Nordreisa og Lyngen** som planlegger å avsette mest midler til disposisjonsfond i økonomiplanperioden 2014-2017.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten er en skatt som fastsettes lokalt. Det er opp til det enkelte kommunestyre å avgjøre hvorvidt det skal innkreves eiendomsskatt i kommunen. Minimumssatsen er i eiendomsskattelova satt til 2 promille, mens maksimal sats er 7 promille.

Tabell 13 viser vedtatte satser for eiendomsskatt i kommunene i Troms 2013 og 2014.

Kommune	Vedtatt sats for 2013		Vedtatt sats for 2014	
	Verker og bruk/næring	Bolig	Verker og bruk/næring	Bolig
Tromsø	5,4	3,4	5,4	3,2
Harstad	7	4,66	7	4,66
Kvæfjord	7	0	2	0
Skånland	7	0	7	0
Ibestad	2	2	2	2
Gratangen	7	0	7	0
Lavangen	2	0	4	0
Bardu	7	4	7	5
Salangen	4	4	4	4
Målselv	7	7	7	7
Sørreisa	0	0	0	0
Dyrøy	0	0	0	0
Tranøy	3	3	3	3
Torsken	7	5,5	7	5,5
Berg	7	4	7	4,5
Lenvik	3	2,5	4,5	4
Balsfjord	7	7	7	7
Karlsøy	7	2	7	2
Lyngen	5	5	5	5
Storfjord	7	0	7	0
Gáivuotna Kåfjord	7	0	7	0
Skjervøy	7	7	7	7
Nordreisa	7	7	7	7
Kvænen	7	0	7	0

Tilfeldt i 13 kommuner for eiendomsskatt

I 2014 er det kun 2 kommuner som ikke har eiendomsskatt i det hele tatt – **Sørreisa og Dyrøy kommuner.**

7 kommuner har eiendomsskatt på bare verker og bruk eller næring – **Kvæfjord, Skånland, Gratangen, Lavangen, Storfjord, Kåfjord og Kvænen.**

De resterende 15 kommunene har eiendomsskatt på både verker og bruk /næring og bolig.

Satsen for bolig varierer fra 2 til 7. 4 kommuner har maksimal sats – **Målselv, Balsfjord, Skjervøy og Nordreisa.**

Det er få endringer i satsen for eiendomsskatt for boliger fra 2013 til 2014. **Tromsø kommune** reduserte satsen noe, mens satsen økte noe i **kommunene Bardu, Berg og Lenvik.**

Dato 04.06.2014
Dir. tlf. 21 50 20 57
E-post muh@kommunalbanken.no
Vedlegg

Nordreisa kommune

Postboks 163
9156 STORSLETT

Att.: Økonomisjef Rita Toresen

Varsel om renteregulering – lånenummer 20110371

Vi viser til ovennevnte lån, og minner om at fastrenteperioden utløper 15.07.2014. Restgjeld utgjør på reguleringstidspunktet NOK 18.500.000. Siste termin forfaller 17.07.2051.

Låntager kan velge å fortsette med en ny fast rente eller gå over til annen rentetilknytning fra reguleringsdato. Vi tilbyr bl.a. følgende rentebetingelser:

- **Flytende rente**
P.t. rente: nominell 2,25 %, effektiv 2,26 %
Rente tilknyttet 3 mnd. NIBOR fast margin 1-10 år
- **Fastrente**
Rentebinding i 1 – 10 år

I tabellen nedenfor er oppgitt indikasjoner på dagens fastrenter og de fastrenter som man i dag kan inngå avtale om med fremtidig start fra reguleringsdato. Betingelsene gjelder for serielån med 37 år gjenværende løpetid:

Renteregulering:		1 år	3 år	5 år	10 år
Dagens fastrenter	Nominelt	2,21 %	2,37 %	2,75 %	3,44 %
	Effektivt	2,22 %	2,38 %	2,77 %	3,47 %
Fastrenter gjeldende fra reguleringsdato	Nominelt	2,22 %	2,40 %	2,78 %	3,49 %
	Effektivt	2,23 %	2,41 %	2,80 %	3,52 %

Ved valg av fortsatt fastrente, ber vi dere ta kontakt med oss for oppdatering av fastrenten, slik at vi kan sende ut akseptskjema for signering. Vennligst sørg for at rette fullmaktshaver signerer før det sendes inn.

Kommunalbanken kan også tilby andre rentealternativer. Dersom banken ikke mottar tilbakemelding om ønsket ny rentetilknytning innen reguleringsdato, vil lånet bli tilknyttet p.t.-rente fra samme dato.

Ta kontakt med oss og vi vil være behjelpelig med ytterligere informasjon.

Vi imøteser tilbakemelding på hvilken rentetilknytning dere ønsker på lånet etter utløpet av fastrenteperioden.

Med vennlig hilsen

Kommunalbanken AS

Marit Urmo Harstad
Marit Urmo Harstad
Kunde- og markedsansvarlig
lht. fullmakt

Torill Lund
Torill Lund
Konsulent Låneadministrasjon
lht. fullmakt

Nedbetalingsplan

Lånenummer: 20110371
Kunde: Nordreisa kommune
Betaler: Nordreisa kommunekasse

Fastrentelån

Lånebeløp:	20.000.000	Nominell rente:	3,680%
Utbetalt beløp:	20.000.000	Effektiv rente:	3,714%
Valuta:	NOK	Beregningsmetode:	360/360
Avdragsfrie terminer:	0	Utbetalingsdato:	15.07.2011
Renteterminer per år:	2	1. rentetermin:	16.01.2012
Avdragsterminer per år:	2	1. avdragstermin:	16.01.2012
Lånetype:	Serie	Bindingsperiode:	15.07.2014

Termin dato	Rentedager	Renter	Avdrag	Terminbeløp	Restgjeld
15.07.2014	180	345.000	250.000	595.000	18.500.000
15.01.2015	180	340.400	250.000	590.400	18.250.000
15.07.2015	180	335.800	250.000	585.800	18.000.000
15.01.2016	180	331.200	250.000	581.200	17.750.000
15.07.2016	180	326.600	250.000	576.600	17.500.000
16.01.2017	181	323.789	250.000	573.789	17.250.000
17.07.2017	181	319.163	250.000	569.163	17.000.000
15.01.2018	178	309.324	250.000	559.324	16.750.000
16.07.2018	181	309.912	250.000	559.912	16.500.000
15.01.2019	179	301.913	250.000	551.913	16.250.000
15.07.2019	180	299.000	250.000	549.000	16.000.000
15.01.2020	180	294.400	250.000	544.400	15.750.000
15.07.2020	180	289.800	250.000	539.800	15.500.000
15.01.2021	180	285.200	250.000	535.200	15.250.000
15.07.2021	180	280.600	250.000	530.600	15.000.000
17.01.2022	182	279.067	250.000	529.067	14.750.000
15.07.2022	178	268.384	250.000	518.384	14.500.000
16.01.2023	181	268.282	250.000	518.282	14.250.000
17.07.2023	181	263.657	250.000	513.657	14.000.000
15.01.2024	178	254.738	250.000	504.738	13.750.000
15.07.2024	180	253.000	250.000	503.000	13.500.000
15.01.2025	180	248.400	250.000	498.400	13.250.000
15.07.2025	180	243.800	250.000	493.800	13.000.000
15.01.2026	180	239.200	250.000	489.200	12.750.000
15.07.2026	180	234.600	250.000	484.600	12.500.000
15.01.2027	180	230.000	250.000	480.000	12.250.000
15.07.2027	180	225.400	250.000	475.400	12.000.000
17.01.2028	182	223.253	250.000	473.253	11.750.000
17.07.2028	180	216.200	250.000	466.200	11.500.000
15.01.2029	178	209.249	250.000	459.249	11.250.000
16.07.2029	181	208.150	250.000	458.150	11.000.000
15.01.2030	179	201.276	250.000	451.276	10.750.000
15.07.2030	180	197.800	250.000	447.800	10.500.000
15.01.2031	180	193.200	250.000	443.200	10.250.000
15.07.2031	180	188.600	250.000	438.600	10.000.000
15.01.2032	180	184.000	250.000	434.000	9.750.000
15.07.2032	180	179.400	250.000	429.400	9.500.000

Termindato	Rentedager	Renter	Avdrag	Terminbeløp	Restgjeld
17.01.2033	182	176.742	250.000	426.742	9.250.000
15.07.2033	178	168.309	250.000	418.309	9.000.000
16.01.2034	181	166.520	250.000	416.520	8.750.000
17.07.2034	181	161.894	250.000	411.894	8.500.000
15.01.2035	178	154.662	250.000	404.662	8.250.000
16.07.2035	181	152.643	250.000	402.643	8.000.000
15.01.2036	179	146.382	250.000	396.382	7.750.000
15.07.2036	180	142.600	250.000	392.600	7.500.000
15.01.2037	180	138.000	250.000	388.000	7.250.000
15.07.2037	180	133.400	250.000	383.400	7.000.000
15.01.2038	180	128.800	250.000	378.800	6.750.000
15.07.2038	180	124.200	250.000	374.200	6.500.000
17.01.2039	182	120.929	250.000	370.929	6.250.000
15.07.2039	178	113.722	250.000	363.722	6.000.000
16.01.2040	181	111.013	250.000	361.013	5.750.000
16.07.2040	180	105.800	250.000	355.800	5.500.000
15.01.2041	179	100.638	250.000	350.638	5.250.000
15.07.2041	180	96.600	250.000	346.600	5.000.000
15.01.2042	180	92.000	250.000	342.000	4.750.000
15.07.2042	180	87.400	250.000	337.400	4.500.000
15.01.2043	180	82.800	250.000	332.800	4.250.000
15.07.2043	180	78.200	250.000	328.200	4.000.000
15.01.2044	180	73.600	250.000	323.600	3.750.000
15.07.2044	180	69.000	250.000	319.000	3.500.000
16.01.2045	181	64.758	250.000	314.758	3.250.000
17.07.2045	181	60.132	250.000	310.132	3.000.000
15.01.2046	178	54.587	250.000	304.587	2.750.000
16.07.2046	181	50.881	250.000	300.881	2.500.000
15.01.2047	179	45.744	250.000	295.744	2.250.000
15.07.2047	180	41.400	250.000	291.400	2.000.000
15.01.2048	180	36.800	250.000	286.800	1.750.000
15.07.2048	180	32.200	250.000	282.200	1.500.000
15.01.2049	180	27.600	250.000	277.600	1.250.000
15.07.2049	180	23.000	250.000	273.000	1.000.000
17.01.2050	182	18.604	250.000	268.604	750.000
15.07.2050	178	13.647	250.000	263.647	500.000
16.01.2051	181	9.251	250.000	259.251	250.000
17.07.2051	181	4.626	250.000	254.626	0
Totalt		13.110.841	18.750.000	31.860.841	

Dato
Dir. tlf.
E-post
Vedlegg04.06.2014
21 50 20 57
muh@kommunalbanken.no

Nordreisa kommune

Postboks 163
9156 STORSLETT

Att.: Økonomisjef Rita Toresen

Varsel om renteregulering – lånenummer 20110372

Vi viser til ovennevnte lån, og minner om at fastrenteperioden utløper 15.07.2014. Restgjeld utgjør på reguleringstidspunktet NOK 1.892.960. Siste termin forfaller 15.07.2048.

Låntager kan velge å fortsette med en ny fast rente eller gå over til annen rentetilknytning fra reguleringsdato. Vi tilbyr bl.a. følgende rentebetingelser:

- **Flytende rente**
P.t. rente: nominell 2,25 %, effektiv 2,26 %
Rente tilknyttet 3 mnd. NIBOR fast margin 1-10 år
- **Fastrente**
Rentebinding i 1 – 10 år

I tabellen nedenfor er oppgitt **indikasjoner** på dagens fastrenter og de fastrenter som man i dag kan inngå avtale om med fremtidig start fra reguleringsdato. Betingelsene gjelder for serielån med 34 år gjenværende løpetid:

Renteregulering:		1 år	3 år	5 år	10 år
Dagens fastrenter	Nominelt	2,21 %	2,37 %	2,75 %	3,44 %
	Effektivt	2,22 %	2,38 %	2,77 %	3,47 %
Fastrenter gjeldende fra reguleringsdato	Nominelt	2,22 %	2,40 %	2,78 %	3,48 %
	Effektivt	2,23 %	2,41 %	2,80 %	3,51 %

Ved valg av fortsatt fastrente, ber vi dere ta kontakt med oss for oppdatering av fastrenten, slik at vi kan sende ut akseptskjema for signering. Vennligst sørg for at rette fullmaktshaver signerer før det sendes inn.

Kommunalbanken kan også tilby andre rentealternativer. Dersom banken ikke mottar tilbakemelding om ønsket ny rentetilknytning innen reguleringsdato, vil lånet bli tilknyttet p.t.-rente fra samme dato.

Ta kontakt med oss og vi vil være behjelpelig med ytterligere informasjon.

Vi imøteser tilbakemelding på hvilken rentetilknytning dere ønsker på lånet etter utløpet av fastrenteperioden.

Med vennlig hilsen

Kommunalbanken AS
Marit Urmo Harstad
Kunde- og markedsansvarlig
lht. fullmakt
Torill Lund
Konsulent Låneadministrasjon
lht. fullmakt

Nedbetalingsplan

Lånenummer: 20110372
Kunde: Nordreisa kommune
Betaler: Nordreisa kommunekasse

Fastrentelån

Lånebeløp:	2.060.000	Nominell rente:	3,680%
Utbetalt beløp:	2.060.000	Effektiv rente:	3,714%
Valuta:	NOK	Beregningsmetode:	360/360
Avdragsfrie terminer:	0	Utbetalingsdato:	15.07.2011
Renteterminer per år:	2	1. rentetermin:	16.01.2012
Avdragsterminer per år:	2	1. avdragstermin:	16.01.2012
Lånetype:	Serie	Bindingsperiode:	15.07.2014

Termin dato	Rentedager	Renter	Avdrag	Terminbeløp	Restgjeld
15.07.2014	180	35.343	27.840	63.183	1.892.960
15.01.2015	180	34.830	27.840	62.670	1.865.120
15.07.2015	180	34.318	27.840	62.158	1.837.280
15.01.2016	180	33.806	27.840	61.646	1.809.440
15.07.2016	180	33.294	27.840	61.134	1.781.600
16.01.2017	181	32.964	27.840	60.804	1.753.760
17.07.2017	181	32.448	27.840	60.288	1.725.920
15.01.2018	178	31.404	27.840	59.244	1.698.080
16.07.2018	181	31.418	27.840	59.258	1.670.240
15.01.2019	179	30.562	27.840	58.402	1.642.400
15.07.2019	180	30.220	27.840	58.060	1.614.560
15.01.2020	180	29.708	27.840	57.548	1.586.720
15.07.2020	180	29.196	27.840	57.036	1.558.880
15.01.2021	180	28.683	27.840	56.523	1.531.040
15.07.2021	180	28.171	27.840	56.011	1.503.200
17.01.2022	182	27.966	27.840	55.806	1.475.360
15.07.2022	178	26.845	27.840	54.685	1.447.520
16.01.2023	181	26.782	27.840	54.622	1.419.680
17.07.2023	181	26.267	27.840	54.107	1.391.840
15.01.2024	178	25.325	27.840	53.165	1.364.000
15.07.2024	180	25.098	27.840	52.938	1.336.160
15.01.2025	180	24.585	27.840	52.425	1.308.320
15.07.2025	180	24.073	27.840	51.913	1.280.480
15.01.2026	180	23.561	27.840	51.401	1.252.640
15.07.2026	180	23.049	27.840	50.889	1.224.800
15.01.2027	180	22.536	27.840	50.376	1.196.960
15.07.2027	180	22.024	27.840	49.864	1.169.120
17.01.2028	182	21.751	27.840	49.591	1.141.280
17.07.2028	180	21.000	27.840	48.840	1.113.440
15.01.2029	178	20.260	27.840	48.100	1.085.600
16.07.2029	181	20.086	27.840	47.926	1.057.760
15.01.2030	179	19.355	27.840	47.195	1.029.920
15.07.2030	180	18.951	27.840	46.791	1.002.080
15.01.2031	180	18.438	27.840	46.278	974.240
15.07.2031	180	17.926	27.840	45.766	946.400
15.01.2032	180	17.414	27.840	45.254	918.560
15.07.2032	180	16.902	27.840	44.742	890.720

Termin dato	Rentedager	Renter	Avdrag	Terminbeløp	Restgjeld
17.01.2033	182	16.571	27.840	44.411	862.880
15.07.2033	178	15.701	27.840	43.541	835.040
16.01.2034	181	15.450	27.840	43.290	807.200
17.07.2034	181	14.935	27.840	42.775	779.360
15.01.2035	178	14.181	27.840	42.021	751.520
16.07.2035	181	13.905	27.840	41.745	723.680
15.01.2036	179	13.242	27.840	41.082	695.840
15.07.2036	180	12.803	27.840	40.643	668.000
15.01.2037	180	12.291	27.840	40.131	640.160
15.07.2037	180	11.779	27.840	39.619	612.320
15.01.2038	180	11.267	27.840	39.107	584.480
15.07.2038	180	10.754	27.840	38.594	556.640
17.01.2039	182	10.356	27.840	38.196	528.800
15.07.2039	178	9.622	27.840	37.462	500.960
16.01.2040	181	9.269	27.840	37.109	473.120
16.07.2040	180	8.705	27.840	36.545	445.280
15.01.2041	179	8.148	27.840	35.988	417.440
15.07.2041	180	7.681	27.840	35.521	389.600
15.01.2042	180	7.169	27.840	35.009	361.760
15.07.2042	180	6.656	27.840	34.496	333.920
15.01.2043	180	6.144	27.840	33.984	306.080
15.07.2043	180	5.632	27.840	33.472	278.240
15.01.2044	180	5.120	27.840	32.960	250.400
15.07.2044	180	4.607	27.840	32.447	222.560
16.01.2045	181	4.118	27.840	31.958	194.720
17.07.2045	181	3.603	27.840	31.443	166.880
15.01.2046	178	3.036	27.840	30.876	139.040
16.07.2046	181	2.573	27.840	30.413	111.200
15.01.2047	179	2.035	27.840	29.875	83.360
15.07.2047	180	1.534	27.840	29.374	55.520
15.01.2048	180	1.022	27.840	28.862	27.680
15.07.2048	180	509	27.680	28.189	0
Totalt		1.236.977	1.920.800	3.157.777	

Vår saksbehandler
Britt Gundersen, +47 57 82 80 28

Vår dato
13.06.2014
Deres dato
05.06.2014

Side 1 av 2
Vår referanse
13/06817-5/717.2
Deres referanse

JOHANNES HOLMBOE GLÆVER OG HUSTRUS LEGAT
v/Nordreisa kommune
9151 STORSLETT

NORDREISA KOMMUNE	
Rita Torsen	
Kopi: ordførere, rådmann	
16 JUN 2014	
Ref. tok + kost	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Vedtak om sletting av stiftelse fra Stiftelsesregisteret – JOHANNES HOLMBOE GLÆVER OG HUSTRUS LEGAT - ORG. NR. 977 147 840

Vi viser til tidligere korrespondanse.

Stiftelsestilsynet har fattet vedtak om å slette stiftelsen fra Stiftelsesregisteret.

1. Bakgrunn

Stiftelsen ble vedtatt opphevet i Stiftelsestilsynets vedtak av 06.01.2014. Det er gjennomført avvikling i tråd med stiftelsesloven § 52. Stiftelsestilsynet har mottatt den dokumentasjonen som kreves for å slette stiftelsen fra Stiftelsesregisteret, jf. § 52 femte ledd.

2. Vedtak

På bakgrunn av dette og med hjemmel i stiftelsesloven § 7, jf. § 48 har Stiftelsestilsynet fattet følgende vedtak:

Johannes Holmboe Glæver og hustrus legat, org. nr. 977 147 840, blir slettet fra Stiftelsesregisteret.

Stiftelsestilsynet sender en kopi av dette vedtaket til Brønnøysundregistrene, slik at de kan slette stiftelsen fra Enhetsregisteret.

3. Klagerett

Dette er et enkeltvedtak som kan påklages til Nærings- og fiskeridepartementet, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage fremsettes til Stiftelsestilsynet innen 3 uker fra underretning om vedtaket er mottatt.

4. Mer informasjon

Du finner informasjon om Stiftelsestilsynet og stiftelsesloven på hjemmesiden vår:
www.stiftelsestilsynet.no.

Med hilsen

Per Ole Sollie
seniorrådgiver

Britt Gundersen
førstekonsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og blir sendt uten signatur.

Kopi til:

Brønnøysundregistrene Enhetsregisteret, Postboks 900, 8910 BRØNNØYSUND

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT

Årsmelding for 2013

 NORDREISA KOMMUNE	
5 JUN 2014	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Legatet ble opprettet ved gave i 1942 fra Jens Hallen Giæver, Trondheim, på kr 6.000,-. Legatet skal bære hans foreldres navn – Johannes Holmboe Giæver og Ovidia Fredrikke Lyng's legat.

Legatet skal anvendes til beste for befolkningen på Uløy, Follesøy og indre Rotsund fra Ravelseidet til Spåkenes etter styrets bestemmelser så som hjelp for verdige trengende som ikke har offentlig understøttelse, til hjelp for ungdom for videre utdannelse, til opprettelse av gamlehjem, til fremme av jordbruket i ovennevnte distrikt eller lignende.

Legatet er besluttet avviklet, og vil bli avviklet i 2014.

Legatet har ingen ansatte.

Legatet driver ikke virksomhet som påvirker det ytre miljøet.

Underskuddet i 2013 tas av legatets forvaltningskapital pr 31.12.

Storslett, 31.mars 2014

Styreleder

Styremedlem

Styremedlem

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT

2013

Resultatregnskap

	Note	2013	2012
<u>Driftsinntekter</u>			
Andre driftsinntekter		0,00	0,00
Sum driftsinntekter		0,00	0,00
<u>Driftskostnader</u>			
Lønnskostnad	1	0,00	0,00
Andre godtgjørelser	2	0,00	0,00
Utdelte midler		0,00	0,00
Andre driftskostnader	3	11 290,00	970,00
Sum driftskostnader		11 290,00	970,00
Renteinntekter		7 405,00	6 798,00
Årsresultat		-3 885,00	5 828,00
<u>Disponering resultat</u>			
Overført egenkapital		-3 885,00	5 828,00

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT

2013

Balanseregnskap

	Note	2013	2012
Eiendeler			
<u>Anleggsmidler</u>			
Varige driftsmidler		0,00	0,00
Finansielle anleggsmidler	4	0,00	0,00
Sum anleggsmidler		0,00	0,00
<u>Omløpsmidler</u>			
Bankinnskudd	5	289 495,83	293 380,83
Sum omløpsmidler		289 495,83	293 380,83
Sum eiendeler		289 495,83	293 380,83
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Fri egenkapital		269 495,83	273 380,83
Bundet egenkapital		20 000,00	20 000,00
Sum egenkapital		289 495,83	293 380,83
Gjeld			
Kortsiktig gjeld		0,00	0,00
Sum gjeld		0,00	0,00
Sum egenkapital og gjeld		289 495,83	293 380,83

Storslett, 31.03.2014

Styreformann: Børn Jørn Hammervold

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYG'S LEGAT

2013

Noter til regnskapet

Note 1:

Legatet har ingen ansatte.

Note 2:

Det er ikke gitt godtgjørelser til daglig leder eller medlemmer av styret.

Regnskapsfører er honorert med kr 0,-.

Revisor er honorert med kr 0,- fordelt med kr 0,- på revisjon og kr 0,- på andre tjenester.

Note 3:

Fra og med 2006 betaler stiftelsen årsavgift på stiftelsesregisteret til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

I 2013 var årsgebyret på kr 970,-. Årsregnskapet til legatet ble i 2013 for sent innsendt til

Brønnøysundregistrene noe som medførte en bot på kr 10.320.

Note 4:

Det er ikke gitt lån til ledende personer.

Note 5

Legatet avvikles i løpet av 2014.

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYG'S LEGAT

Årsmelding for 2014

 NORDREISA KOMMUNE	
5 JUN 2014	
SAKSNR.	
LØPENR.	
DOK.NR.	ARK.KODE

Legatet ble opprettet ved gave i 1942 fra Jens Hallen Giæver, Trondheim, på kr 6.000,-. Legatet skal bære hans foreldres navn – Johannes Holmboe Giæver og Ovidia Fredrikke Lyng's legat.

Legatet skal anvendes til beste for befolkningen på Uløy, Follesøy og indre Rotsund fra Ravelseidet til Spåkenes etter styrets bestemmelser så som hjelp for verdige trengende som ikke har offentlig understøttelse, til hjelp for ungdom for videre utdanning, til opprettelse av gamlehjem, til fremme av jordbruket i ovennevnte distrikt eller lignende.

Legatet har ingen ansatte.

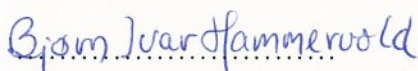
Legatet driver ikke virksomhet som påvirker det ytre miljøet.

Legatet har ingen kreditorer.

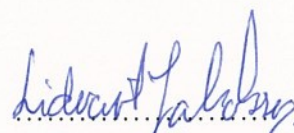
Styret besluttet 19.04.2013 at legatet skal avvikles. Midlene er vedtatt disponert som følger:

- 10 % nyttes til et fond for vedlikehold av Giæver familiens gravsteder.
- Den resterende delen av midlene skal deles likt mellom Sonjatun helsesenter og Rotsund kapell.

Avviklingsstyret: Storslett, 31.mai 2014

Styreleder

Styremedlem

Styremedlem

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYG'S LEGAT

Avviklingsregnskap 2014

Resultatregnskap

	Note	2014	2013
<u>Driftsinntekter</u>			
Andre driftsinntekter		0,00	0,00
Sum driftsinntekter		0,00	0,00
<u>Driftskostnader</u>			
Lønnskostnad	1	0,00	0,00
Andre godtgjørelser	2	0,00	0,00
Utdelte midler	5	291 578,12	0,00
Andre driftskostnader	3	860,00	11 290,00
Sum driftskostnader		292 438,12	11 290,00
Renteinntekter		2 942,29	7 405,00
Arsresultat		-289 495,83	-3 885,00
<u>Disponering resultat</u>			
Overført egenkapital		-289 495,83	-3 885,00

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYG'S LEGAT

Avviklingsregnskap 2014

Balanseregnskap

	Note	2014	2013
Eiendeler			
<u>Anleggsmidler</u>			
Varige driftsmidler		0,00	0,00
Finansielle anleggsmidler	4	0,00	0,00
Sum anleggsmidler		0,00	0,00
<u>Omløpsmidler</u>			
Bankinnskudd	5	0,00	289 495,83
Sum omløpsmidler		0,00	289 495,83
Sum eiendeler		0,00	289 495,83
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Fri egenkapital	5	0,00	269 495,83
Bundet egenkapital		0,00	20 000,00
Sum egenkapital		0,00	289 495,83
Gjeld			
Kortsiktig gjeld		0,00	0,00
Sum gjeld		0,00	0,00
Sum egenkapital og gjeld		0,00	289 495,83

Storslett, 31.05.2014

Styreformann: Bjørn Ivar Hammervold

JOHS. HOLMBOE GIÆVER OG HUSTRU O. FREDRIKKE LYNG'S LEGAT

Avviklingsregnskap 2014

Noter til regnskapet

Note 1:

Legatet har ingen ansatte.

Note 2:

Det er ikke gitt godtgjørelser til daglig leder eller medlemmer av styret.

Regnskapsfører er honorert med kr 0,-.

Revisor er honorert med kr 0,- fordelt med kr 0,- på revisjon og kr 0,- på andre tjenester.

Note 3:

Fra og med 2006 betaler stiftelsen årsavgift på stiftelsesregisteret til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

I 2014 var årsgebyret på kr 860,-.

Note 4:

Det er ikke gitt lån til ledende personer.

Note 5

Styret har i møtet 19.04.2013 besluttet å avvikle legatet.

Midlene er vedtatt disponert som følger:

10 % nyttes til et fond for vedlikehold av Giæver familiens gravsteder.

Den resterende delen av midlene skal deles likt mellom Sonjatun helsesenter og Rotsund Kapell.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
21/14	Nordreisa formannskap	27.06.2014

Fastsetting av priser vedr. utleie av kommunal grunn

Henvisning til lovverk:

Rådmannens innstilling

Det fastsettes følgende satser for utleie av næringsareal:

1. Næringsareal i sentrumsområde Storslett/Sørkjosen kr 50,- pr. m2 pr år
2. Næringsareal i andre deler av kommunen kr 25,- pr. m2
3. Boligareal i Storslett /Sørkjosen kr 40,- pr m2 pr år
4. Boligareal i andre deler av kommunen kr 20,- pr m2 pr år
5. Annet areal kr 20,- pr m2 pr år.

Tilknytning av vann/kloakk følger kommunal forskrift.

Oppføring av bygninger /innretninger som krever byggetillatelse følger Plan- og bygningslovens bestemmelser.

Rådmannen delegeres myndighet til avgjørelse om utleie

Saksopplysninger

Nordreisa kommune er grunneier av flere eiendommer i kommunen. De fleste eiendommene benyttes av kommunen til ulike formål.

Fra tid til annen får teknisk avdeling forespørsel om midlertidig leie av areal over kortere perioder. Dette gjelder særlig areal regulert til næringsformål. Utleie over lengre tid medfører at en ikke kan selge det aktuelle området til interesserte utbyggere. Utleiepriser er ikke fastsatt i kommunens regulativ for betalingssatser. Da etterspørsel om leie av areal er økende, særlig p.g.a. av de store utbyggingsprosjektene som er planlagt i årene framover, er det nødvendig å avklare forholdene omkring utleie av områder som i utgangspunktet er til salgs for utbyggere.

Vurdering

Dersom kommunen skal leie ut arealer midlertidig til entreprenører som har behov for riggområder, er det påkrevet at vi har fastsatt retningslinjer og pris for slike arealer.

Utleie av næringseiendommer vil forsinke eller i verste fall hindre etablering av bedrifter på de aktuelle områdene.

Nordreisa kommune har begrensede arealer for næringsvirksomhet i sentrumsområdene. Det er noe mer arealer regulert til boligformål.

Kommunen er likevel positiv innstilt til å imøtekomme søknader om midlertidige leietomter i den grad det ikke er til hinder for kommunens egen virksomhet, herunder også salg av eiendommer.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
22/14	Nordreisa formannskap	27.06.2014

Utleie av Sørkjosen skole

Henvising til lovverk:

Rådmannens innstilling

Utleiebetingelser for Sørkjosen skole

1. Utleie av gymsal til trening, sangøvelser, etc. pr. time kr. 70,- pr. time
Utleie av gymsal til private arr.(bursdag etc) kr. 70,- pr. time
Utleie av gymsal til inntektsbringende arr(loppemarked, basar o.l) kr. 500 pr. dag
Utleie av klasserom kr. 70,- pr. time
Gjelder ikke dusjanlegg i forbindelse med gymsal da vi ikke har varme der. Utleie forutsetter at leietakere selv foretar lettere rengjøring(kosting, fjerning av papir, flasker, etc).
2. Midlertidig utleie av møtelokale i tidligere voksenopplærings lokaler, til Bocciaklubben.
Utleieareal ca 100m². For tiden er varmen satt på minimum. Ventilasjon er påsatt en del av dagen.
Utleiepris ved økning av varme, ventilasjon, lys, vann, avløp og søppelhåndtering settes til kr. 2000,- pr. mnd. Det forutsettes at Bocciaklubben selv foretar egen rengjøring.

NB! All søppel skal sorteres av leietakere. Røyking forbudt i og utenfor kommunens lokaler.

Søknad om leie, utleieplan og nøkler fåes på Servicetorget

Saksopplysninger

Etter nedleggelse av barnetrinnet på Sørkjosen skole, så blir kun en liten del av skolen brukt. Dette til voksenopplæring, 5 dager i uken.

Lokaler som ikke er i bruk er satt på minimum varme, ventilasjon og lys er avslått. Det er selvfølgelig heller ingen renhold her.

Siden flere lokaler nå står tomme, så har det vært fler forespørsler om leie av disse.

Vurdering

Utleie av lokaler, betyr økte kostnader for kommunen, som bør dekkes inn gjennom leieinntekter.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
23/14	Nordreisa formannskap	27.06.2014

Søknad om skjenkebevilling - Storslett hotell drift AS

Henvising til lovverk:

Alkoholoven

Forskrift om salgs- og skjenkebevilling for alkohol i Nordreisa kommune

Vedlegg

- 1 Søknad om skjenkebevilling, Storslett hotell drift A/S- sladdet versjon
- 2 Tegning over skjenkeareal inne

Rådmannens innstilling

1. Storslett hotell drift A/S (eier Norlandia drift A/S) ved Karin Hänni gis skjenkebevilling for gruppe 1, 2 og 3 (øl, vin og brennevin) fra Storslett hotell drift A/S, Lyngsmark 5, 9151 Storslett, i lokalene som beskrevet i søknad med vedlegg.
2. Brennevinsbevillingen (gruppe 3) er knyttet opp mot at Storslett hotell drift A/S har et fullverdig mat/menytillbud.
3. Skjenkebevillingen gjelder fra 1. juli 2014 – 31. desember 2015.
Det gis skjenkebevilling for gruppe 1 og 2 (øl og vin) fra kl. 11.00 – kl. 02.00 og gruppe 3 (brennevin) fra kl. 13.00 – kl. 02.00.
Det gis ikke bevilling for skjenking utendørs.
4. Karin Hänni godkjennes som styrer, som stedfortreder godkjennes Tor Odin Horg.
5. For øvrig vises det til bestemmelsene i Forskrift om salgs- og skjenkebevilling for alkohol i Nordreisa kommune.
6. Innehavere av skjenkebevilling har et formelt, lovfestet ansvar for at skjenking foregår etter de lover og forskrifter som til enhver tid gjelder.

Vedtaket er fattet i henhold til kapitler i alkoholoven som er gitt begrenset klageadgang, vedtaket kan derfor påklages. Klageinstans er Fylkesmannen. Eventuell klage sendes Nordreisa kommune. Klagefrist er 3 uker etter at melding om dette vedtaket er mottatt.

Vedtaket er gjort med hjemmel i kommuneloven § 13 – utvidet myndighet i hastesaker.

Saksopplysninger

Storslett hotell drift A/S (eier Norlandia drift A/S) ved Karin Hänni søker om skjenkebevilling for alkoholholdig drikk gruppe 1, 2 og 3 (øl, vin og brennevin) for Storslett hotell drift A/S, Lyngsmark 5, 9151 Storslett. Dette er ikke nyetablering. Det søkes **ikke** om bevilling til skjenking utendørs.

Storslett hotell drift A/S er gitt tillatelse til å drive på den tidligere bevilling i en overgangsperiode fra 01.04.2014 til 01.07.2014 i påvente av kommunens behandling av skjenkesøknaden.

Neste møte i kommunestyret er 23. oktober og denne saken må derfor behandles etter § 13 i kommuneloven – utvidet myndighet i hastesaker.

Ønsket skjenketid for alkoholholdig drikk gruppe 1 og 2 (øl og vin) oppgis til kl. 11.00 – 02.00 alle dager. For gruppe 3 (brennevin) fra kl. 13.00 – 02.00 alle dager.

Nordreisa kommunes forskrift om salgs- og skjenkebevilling gir anledning til å skjenke øl og vin (gruppe 1 og 2) fra kl. 11.00 – 02.00 samt brennevin (gruppe 3) fra kl. 13.00 – 02.00.

Skjenkested er i restaurant/bar (lobbybar) og skjenkearealet oppgis til å være 205 m² med ca. 170 gjesteplasser.

Karin Hänni søkes godkjent som styrer med Tor Odin Horg som stedfortreder. Styrer og stedfortreder har avlagt og bestått kunnskapsprøven om alkohollovgivningen.

Vurdering

Bevillingsperioden i Nordreisa følger kommunevalgperioden og gjelder fra 1. januar etter valgåret og til og med 31. desember neste valgår.

Kommunestyret har tidligere gått inn for prinsippet om at bevilling gis for hele perioden, som vil si fire år. Samtlige skjenkebevillinger i Nordreisa går ut 31. desember 2015.

Bevillingshaver følges opp med minst 3 kontroller pr år.

Det gis ikke bevilling for skjenking av brennevin (gruppe 3) utendørs. Brennevinsbevilling er knyttet opp mot at det gis et fullverdig mat/menytilbud.

I søknaden om serveringsbevilling fra Storslett hotell drift A/S oppgis åpningstidene ved hotellet til å være fra 01.07.2014 til 31.08.2014 fra kl. 06.00 til kl. 02.00.

Skjenkestedets driftskonsept er bevertning av hotellgjester i tilknytning til overnatting ved hotellet. Dette vil være frokost og middagsservering med tilhørende drikke.

Det er bedt om uttalelse fra politi, rustjenesten og næringsavdelingen.

Politiet sier i sin uttalelse:

Politiet godkjenner Karin Hänni som skjenkestyrer for Storslett hotell drift A/S bevilling.

Tor Odin Horg, godkjennes om stedfortreder.

Uttalelse fra rustjenesten:

I Nordreisa kommunes rus- og psykiatriplan for 2011-2015 har kommunen som målsetting at helsefremmende og forebyggende perspektiv skal ivaretas. Dette innebærer bla. forebygging

av rus- og følgeproblematikk.

Alkoholforskningen viser en klar sammenheng mellom totalforbruket av alkohol i befolkningen og skadevirkninger. Økt tilgjengelighet fører til økt forbruk, og økt forbruk øker risikoen for sykkelighet, dødelighet, ulykker, vold, negative sosiale utslag m.v.

Det norske drikkemønster innebærer skader og problemer både for den som drikker og for 3 person. Når det gjelder tap av friske leveår, blir alkoholbruk rangert som den nest viktigste risikofaktor etter tobakksbruk i høyinntektsland sett under ett. Alkohol er ofte også inngangsport til utprøving av andre rusmidler (kilde: Sirius-rapport nr.3/2011).

Rustjenesten opplever en utvikling der slike konsekvenser er økende i Nordreisa, hvor også barn blir berørt på grunn av foreldres inntak av bla. alkohol.

Rustjenestens oppfordring er at salg og skjenkebevillinger må sees i sammenheng med det rusforebyggende arbeidet Nordreisa kommune skal gjøre. Det må også sees i sammenheng med kommunens ansvar for å iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer knyttet til alkohol og annen rusmisbruk, jmf. Folkehelseloven av 2011 og Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 2011.

Uttalelse fra næring:

Nordreisa kommune er positiv til åpningen av Storslett hotell. Dette er et ønsket tilbud i Nordreisa, og et åpent hotell på Storslett gjør det mulig å arrangere større arrangement.

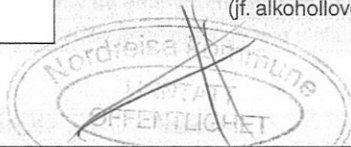
For spisesteder er det vanskelig å drive uten alkoholservering. I andre kommuner så har man retningslinjer for Alkoholfrie soner som etableres i alle store byrom og parker, kjøpesentre og i publikumsarealer som er åpne for allmennheten og på idrettsarenaer. For puber og barer er alkoholservering en selvfølge.

Det anbefales det at det gis skjenkebevilling jfr. Kommunens egne retningslinjer. Utover dette ingen bemerkninger.

NORDREISA KOMMUNE
POSTBOKS 174
9156 STORSLETT

Søknad om skjenkebevilling

(jf. alkoholloven av 2. juni 1989 nr. 27)

NORDREISA KOMMUNE

Mayhne

1. Det søkes om slik bevilling

Ny bevilling

Endring

Virksomheten er overdratt:

Dato

JUN 2011

Informasjon om tidligere eier

Navn

SAKSnr.

Org.nr.

12/2253-21

Adresse

Postnr.

Poststed

Telefon

E-post

2. Bevillingssøker

Har bevillingssøker andre bevillinger fra før med hjemmel i alkoholloven?

Nei

Ja

I tillegg ja, hvilke?

SERVERINGSBEVILLING

A. Bevillingssøker er en privatperson

Navn

Fødselsnummer (11 siffer)

Bostedsadresse

Postnr.

Poststed

Skattekommune

Telefon

E-post

B. Bevillingssøker er et foretak, lag eller forening

Firmanavn

Organisasjonsnummer

STORSLETT HOTELLDRIFT AS (STORSLETT HOTEL)

974 459 094

Kontoradresse

Postnr.

Poststed

Skattekommune

Telefon

E-post

TOR.ODIN@NORLANDIA.NO

Daglig leder/kontaktperson

TOR ODIN HORG

Fødselsnummer (11 siffer)

3. Eierforholdet ved skjenkestedet

A. Reelt, underliggende eierforhold

Oppgi eiers navn, adresse, fødselsnr. og/eller organisasjonsnr. og eierandel i prosent.

Eiers navn

Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)

Eierandel

NORLANDIA DRIFT AS

976657 802

100%

Adresse

Postnr.

Poststed

RÅDHUSGATA 23

0158

OSLO

Telefon

E-post

22989740

SERVICE@NORLANDIA.NO

Eiers navn

Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)

Eierandel

Adresse

Postnr.

Poststed

Telefon

E-post

Eiers navn

Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)

Eierandel

Adresse

Postnr.

Poststed

Telefon

E-post

Eiers navn

Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)

Eierandel

Adresse

Postnr.

Poststed

Telefon

E-post

3. Eierforholdet (forts.)**B. Andre enn formelle eiere av virksomheten som vil ha vesentlig innflytelse på virksomheten.**

Det skal også ev. opplyses om slektskaps-/familieforhold mellom eier og andre som vil ha vesentlig innflytelse på virksomheten.

Navn		Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)	
Adresse	Postnr.	Poststed	
E-post	Slekts-/familietilknytning		
Navn		Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)	
Adresse	Postnr.	Poststed	
E-post	Slekts-/familietilknytning		
Benytt ev. eget ark			

4. Styret**Styrer må være en fysisk person**

Navn		Fødselsnummer (11 siffer)	
KARIN HÄNNI			
Bostedsadresse			
STORGATA 53			
Postnr.	Poststed	Skattekommune	
8480	ANDENES	ANDØY KOMMUNE	
Telefon	E-post		
982 22 555	daglig.leder@storslett hotell.no		

5. Stedfortreder og styre**Stedfortreder må være en fysisk person**

Navn		Fødselsnummer (11 siffer)	
TOR ODIN HORG			
Bostedsadresse			
Postnr.	Poststed	Skattekommune	
Telefon	E-post		
982 22 519	TOR.ODIN@NORLANDIA.NO		

6. Skjenkesteden

Navn			
STORSLETT HOTELL			
Stedsadresse	Gnr.	Bnr.	Telefon
LYNGSMARK 5			777 65 200
Postnr.	Poststed		
9151	STORSLETT		

Beskrivelse av skjenkestedets driftskonsept

Målgruppe, aldersgrense, planer for vakthold etc.

~~UNNØDDE~~

6. Skjenkestedet (forsts.)

Det søkes om slik bevilling (sett kryss)

	Alkoholholdig drikk gruppe 1 (over 2,5 vol.prosent og høyst 4,7 vol.prosent) Tilsvare øl	Alkoholholdig drikk gruppe 2 (over 4,7 vol.prosent og under 22 vol.prosent) Tilsvare vin	Alkoholholdig drikk gruppe 3 (mellom 22 vol.prosent og 60 vol.prosent) Tilsvare brennevin
Alminnelig bevilling	☒	☒	☒
Bevilling for lukket selskap	☐	☐	☐

Skjenkeareal

Innendørs i følgende rom (oppgi hvert enkelt rom)

Benevnelse	m ²	Ant. gjesteplasser
RESTAURANT / BAR (LOBBYBAR)	205	ca 170

Utendørs (beskrivelse av området)

Hele området skal beskrives, så som adkomst, terrasse, plassering i forhold til hovedbygning etc.

Areal i m ²	Inne 205 m ² +	Ute	Totalt 205 m ²	Benytt ev. eget ark/planskisse
------------------------	---------------------------	-----	---------------------------	--------------------------------

		Mandag – torsdag		Fredag – lørdag		Søndag/helligdag	
		Fra kl.	Til kl.	Fra kl.	Til kl.	Fra kl.	Til kl.
Skjenkestedets åpningstid							
Ønsket skjenke- tid for:	☒ Alkoholholdig drikk gruppe 1 (over 2,5 vol.prosent og høyst 4,7 vol.prosent)	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰
		Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)
	☒ Alkoholholdig drikk gruppe 2 (over 4,7 vol.prosent og under 22 vol.prosent)	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 11 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰
		Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)
	☒ Alkoholholdig drikk gruppe 3 (mellom 22 vol.prosent og 60 vol.prosent)	Inne (fra kl.) 13 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 13 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰	Inne (fra kl.) 13 ⁰⁰	Inne (til kl.) 02 ⁰⁰
		Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)	Ute (fra kl.)	Ute (til kl.)

7. Eier av den faste eiendommen

Eiers navn		Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)	
Bostedsadresse		Postnr.	Poststed
Telefon	E-post		
Eiers navn		Fødselsnr. (11 siffer) / org.nr. (9 siffer)	
Bostedsadresse		Postnr.	Poststed
Telefon	E-post		

8. Sentrale personers tilknytning til annen virksomhet (siste 10 år)

Navn, posisjon/stilling i virksomheten og fødselsnr./org.nr. oppgis, samt foretaket navn og organisasjonsnummer.

Foretakets navn		Org.nr.
Personens navn	Posisjon/stilling	Fødselsnr.(11 siffer)
Foretakets navn		Org.nr.
Personens navn	Posisjon/stilling	Fødselsnr.(11 siffer)
Foretakets navn		Org.nr.
Personens navn	Posisjon/stilling	Fødselsnr.(11 siffer)
Foretakets navn		Org.nr.
Personens navn	Posisjon/stilling	Fødselsnr.(11 siffer)
Foretakets navn		Org.nr.
Personens navn	Posisjon/stilling	Fødselsnr.(11 siffer)

Benytt ev. eget ark

Forventet omsetning av alkoholholdig drikk

Alkoholgruppe 1 - alkoholholdig drikk gruppe 1	Antall liter	50 L
Alkoholgruppe 2 - alkoholholdig drikk gruppe 2	Antall liter	20 L
Alkoholgruppe 3 - alkoholholdig drikk gruppe 3	Antall liter	8 L

Vedlegg som må følge søknaden (fylles ut av kommunen)

1. ☒ Firmaattest for alle selskaper som er involvert i driften av skjenkestedet.
2. ☐ Skatteattest for søker, eier og andre med vesentlig innflytelse over virksomheten, basert på skjema RF-1244 fastsatt av Skattedirektoratet.
3. ☒ Målsatt tegning over skjenkearealet, inne og ute. Barer skal være markert i tegningen.
4. ☒ Dokumentasjon på styrer og stedfortreders ansettelse ved skjenkestedet.
5. ☒ Dokumentasjon på styrer og stedfortreders kunnskap om alkoholloven (Kunnskapsprøven).
6. ☒ Brukstillatelse fra bygningsmyndighetene.
7. ☒ Utskrift av aksjeeierbok med samtlige involverte aksjonærer, med eierforholdene bekreftet av selskapets revisor
8. ☒ Kopi av melding til Mattilsynet, med bekreftelse.
9. ☐ Bekreftelse fra MVA-manntallet (Fylkesskattekontoret).
10. ☒ Dokumentasjon av at ansatte er registrert i NAV arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret og har lovlig arbeidskontrakt, samt at det er tegnet yrkesskadeforsikring for disse (NAV).
11. ☐ Adkomstdokumenter (skjøte, leiekontrakt etc.).
12. ☐ Finansieringsplan
13. ☐ Drifts- og likviditetsbudsjett
14. ☒ Rutiner for internkontroll

Antall vedlegg som følger søknaden (fylles ut av bevilningssøker)

13

Bekreftelse og underskrift

Jeg bekrefter at ovenstående opplysninger er riktige, og forplikter meg til å besørge at bestemmelser i alkoholloven og dens forskrifter blir overholdt.

Jeg forplikter meg til å orientere kommunen om eventuelle endringer i driften av skjenkestedet, og å innhente nødvendig tillatelse før igangsetting av slike driftsendringer som krever kommunal behandling.

Jeg forplikter meg til å sende kommunen årlig oppgave over forventet omsatt mengde alkoholvarer på skjenkestedet. Jeg samtykker i at det kan foretas en etterberegning av bevilningsgebyret dersom det foreligger et avvik mellom tidligere oppgitt forventet omsetning og faktisk omsetning.

Sted, dato

Bevilningssøkers underskrift, ev. firmastempel

STORSLETT 10.06.2014

Ufullstendige søknader vil bli returnert

STORSLETT HOTELL

1:150

